

Ministerul Educației Naționale - MEN

Ordinul nr. 4825/2014 privind aprobarea Planului-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar, a listelor și a programelor școlare pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf

În vigoare de la 06 ianuarie 2015

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 5 din 06 ianuarie 2015. Formă aplicabilă la zi, **27 ianuarie 2023**.

În conformitate cu Legea educației naționale [nr. 1/2011](#), cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul Hotărârii Guvernului [nr. 185/2013](#) privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației naționale emite prezentul ordin.

Art. 1. -

Se aprobă Planul-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar, prevăzut în anexa nr. 1.

Art. 2. -

Se aprobă Lista programelor școlare pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf, prevăzută în anexa nr. 2.

Art. 3. -

Se aprobă Lista programelor școlare pentru clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf, prevăzută în anexa nr. 3.

Art. 4. -

Se aprobă programele școlare pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf, după cum urmează: Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română; Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba maghiară maternă - versiune în limba maghiară; Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba maghiară maternă - traducere în limba română; Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română pentru școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților naționale; Comunicare în limba modernă 1; Programa școlară pentru disciplina Matematică; Programa școlară pentru disciplina Educație fizică; Programa școlară pentru disciplina Educație plastică; Programa

școlară pentru disciplina Desen de forme; Programa școlară pentru disciplina Educație muzicală; Programa școlară pentru disciplina Euristică; Programa școlară pentru disciplina Jocuri de mișcare; Programa școlară pentru disciplina Abilități practice. Programele sunt cuprinse în anexa nr. 4.

Art. 5. -

Se aprobă programele școlare pentru clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf, după cum urmează: Comunicare în limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale, Comunicare în limba modernă 2. Programele sunt cuprinse în anexa nr. 5.

Art. 6. -

Anexele nr. 1-5*) fac parte integrantă din prezentul ordin.

*) [Anexele](#) nr. 1-5 se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 bis.

Art. 7. -

Direcția generală educație și învățare pe tot parcursul vieții, Direcția generală învățământ în limbile minorităților, Direcția generală management, resurse umane și rețea școlară, Institutul de Științe ale Educației, inspectoratele școlare județene, respectiv Inspectoratul Școlar al Municipiului București, precum și conducerile unităților de învățământ în care funcționează alternativa educațională Waldorf vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 8. -

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației naționale, Remus Pricopie

București, 28 octombrie 2014.

Nr. 4.825.

Ministerul Educației Naționale - MEN

Anexele nr. 1-5 la Ordinul ministrului educației naționale nr. 4.825/2014 privind aprobarea Planului-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar, a listelor și a programelor școlare pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf din 28.10.2014

Parte integrantă din [Ordin 4825/2014](#)

În vigoare de la 06 ianuarie 2015

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 5bis din 06 ianuarie 2015. Formă aplicabilă la zi, **27 ianuarie 2023**.

ANEXA Nr. 1

Planul-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar

Planul-cadru pentru învățământul primar alternativ Waldorf reprezintă un document reglator esențial - componentă a curriculumului Waldorf.

În elaborarea acestui document s-a ținut seama de prevederile Legii educației naționale [nr. 1/2011](#) referitoare la structura învățământului obligatoriu, de asumarea de către România a pluralismului educațional, de atingere a finalităților curriculumului național la încheierea ciclului primar, de adecvarea curriculumului Waldorf la contextul socio-cultural național, de raportarea la tendințele actuale și la criteriile internaționale general acceptate în dezvoltarea curriculară a școlilor Waldorf, de pertinența conținuturilor propuse în raport cu obiectivele pedagogiei Waldorf.

Construcția planului-cadru de învățământ pentru alternativa educațională Waldorf are în vedere competențele fundamentale care sunt dezvoltate și stimulate în ciclul primar, având ca bază antropologia lui Rudolf Steiner precum și Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene, din 2006, privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți.

În prezentele Precizări operăm cu termenii: plan-cadru de învățământ, arie curriculară, trunchi comun, CDS (curriculum la decizia școlii), plajă orară, schemă orară. Aceștia se utilizează cu aceeași specificație din Metodologia privind aplicarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul primar, aprobată prin OMEN [nr. 3.371](#) din 12 martie 2013.

Predarea disciplinelor de învățământ: Comunicare în limba română, Comunicare în limba maternă, Matematică, Științe ale naturii, Istorie, Geografie și Desen de forme se face în module (epoci) de 2-5 săptămâni, organizate într-un curs de bază care nu va depăși 110 minute, plasat la începutul activității zilnice. În funcție de specificul fiecărei școli și de nevoia de adaptare la programul întregii școli, la clasa pregătitoare și la clasa I, din cele 110 minute pot fi alocate între 10 și 20 minute altor activități didactice.

Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, precizează, la art. 66 [alin. 5](#), modul în care pot fi folosite orele alocate disciplinelor școlare:

"Pentru fiecare disciplină și domeniu de studiu, programa școlară acoperă 75% din orele de predare și evaluare, lăsând la dispoziția cadrului didactic 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu respectiv. În funcție de caracteristicile elevilor și de strategia școlii din care face parte, profesorul decide dacă procentul de 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu este folosit pentru învățare remedială, în cazul copiilor cu probleme speciale, pentru consolidarea cunoștințelor sau pentru stimularea elevilor capabili de performanțe superioare, conform unor planuri individuale de învățare elaborate pentru fiecare elev."

Ariile curriculare cu care se operează în prezentul plan-cadru sunt:

- Limbă și comunicare
- Matematică și științe ale naturii
- Om și societate
- Arte
- Educație fizică, sport și sănătate
- Tehnologii.

Pedagogia steineriană (Waldorf) consideră că ariile curriculare și disciplinele de învățământ nu constituie scopuri în sine, ci mijloace de înțelegere a individualității fiecărui copil și de dezvoltare liberă și armonioasă a acestuia.

Numărul de ore din planul-cadru reflectă specificul alternativei Waldorf, precum și compatibilizarea învățământului alternativ Waldorf cu cerințele învățământului tradițional privind finalitățile și nivelul de achiziții.

Astfel, prezentul plan-cadru cuprinde desenul de forme și euritmia steineriană ca discipline specifice alternativei educaționale Waldorf și studierea a două limbi moderne (sau a două limbi diferite de limba maternă) începând din clasa I.

Programa de desen de forme cuprinde elemente care țin de pregătirea pentru scriere, desen și desen geometric incipient.

Euritmia face parte din disciplinele specifice învățământului alternativ Waldorf. Orele de euritmie sunt predate numai de absolvenți ai unui studiu de minim patru ani în Arta euritmiei urmat la o instituție recunoscută de Universitatea Liberă pentru Științe de la Goetheanum - Dornach, Elveția. Dacă

școala nu dispune de un cadru didactic care îndeplinește aceste condiții, orele de euritmie pot fi înlocuite cu o disciplină care să cuprindă jocuri de mișcare. Pentru desfășurarea orelor de euritmie se normează și corepetitor pentru o grupă sau o clasă pe oră.

La disciplina educație muzicală se introduce studiul unui instrument muzical (flaut pentatonic) începând cu clasa I, o oră pe săptămână (muzică instrumentală) ce poate fi predată de profesorul de specialitate.

Programa de clasa a IV-a cuprinde disciplinele istorie și geografie sub titlul Cunoștințe despre tinutul natal.

Educația civică și dezvoltarea personală a elevilor se realizează în mod integrat prin intermediul tuturor disciplinelor cuprinse în prezentul plan-cadru.

Planul-cadru pentru învățământul în limbile minorităților naționale cuprinde și disciplinele specifice: Comunicare în limba română pentru școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților naționale și Comunicare în limba maternă.

Elemente specifice învățământului primar alternativ Waldorf:

- pondere echilibrată, în planul de învățământ, a disciplinelor cognitive, artistice și practice
- discipline și conținuturi de învățământ specifice
- predarea a două limbi moderne începând cu clasa I
- predarea în epoci (module)
- structură specifică a cursului de bază (zicere, parte ritmică, parte de predare-învățare- evaluare, parte narativă)
- configurarea artistică a predării
- în locul manualelor se folosesc materiale create de învățător sau preluate din surse diverse, iar elevii realizează propria "carte"- caietul de epocă
- rol accentuat al învățătorului-diriginte
- serbări specifice Waldorf (de sfârșit de epocă sau dedicate evenimentelor anului)
- formarea comunității școlare (părinți-elevi-profesori)
- crearea unui ambient specific în sala de clasă, în școală
- conducerea colegială a unităților de învățământ
- consiliu profesoral săptămânal
- participare periodică a cadrelor didactice la perfecționări interne și externe
- documente școlare specifice alternativei
- evaluarea elevilor, specifică alternativei Waldorf, nu se bazează pe calitative și note ci are formă descriptivă (caracterizări/ aprecieri scrise); evaluarea este continuă, complexă și multicriterială, axată pe individualitatea elevilor

Prezentele precizări sunt parte integrantă a planului-cadru de învățământ; sunt valabile pentru clasele/școlile/liceele Waldorf din învățământul de stat și particular, cu predare în limba română și în limbi ale minorităților naționale.

Planurile-cadru de învățământ se aplică începând cu anul școlar 2013-2014 la clasa pregătitoare și la clasa I, începând cu anul școlar 2014-2015 la clasa a II-a, începând cu anul școlar 2015-2016 la clasele a III-a și a IV-a.

În anul școlar 2014-2015, la clasele a III-a și a IV-a se aplică în continuare Planul-cadru de învățământ aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5290/2001.

În anul școlar 2015-2016 la clasa a IV-a se aplică în continuare Planul-cadru de învățământ aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5290/ 2001.

Elaborarea planurilor-cadru de învățământ și a programelor școlare ale alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar a fost realizată sub coordonarea Federației Waldorf din România de către următorul grup de lucru: prof. Oana Elena Andone (Liceul Teoretic Waldorf Iași), prof. Emese Andrea Bolla (Liceul Waldorf Cluj-Napoca), prof. Dumitra Carapalea (CPCTS "Corabia" București), prof. Adrian Condrea (Liceul Teoretic Waldorf Iași), prof. Rodica Fotache (Școala Waldorf Brăila), prof. Viorica Gheorghe (Liceul Teoretic Waldorf București), prof. Alina Loredana Ghiorghe (Școala Waldorf Brăila), prof. Constantin Gruia (CPCTS "Corabia" București), inst. Cristina Hobjilă (Liceul Teoretic Waldorf București), prof. Aron-Istvan Laszlo Bakk (Liceul Waldorf Cluj-Napoca), prof. Daniela Lăptoiu (Liceul Teoretic Waldorf București), prof. Alexandrina Pop (Liceul Waldorf Cluj-Napoca), înv. Corina Râmnenanțu (Liceul Waldorf Timișoara), prof. Veronika Staharoczky (Liceul Waldorf Cluj- Napoca), inst. Zenovia Ungureanu (Liceul Teoretic Waldorf București).

Planul-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar

Aria curriculară	Disciplina	Clasa				
		P	I	II	III	IV
Limba și comunicare	Limba și literatura română ¹	5	6	6	5	5
	Limba modernă 1 ²	2	2	2	2	2
	Limba modernă 2 ²		2	2	2	2
Matematică și științe ale naturii	Matematică ³	4	4	4	4	4
	Științe ale naturii				1	1
Om și societate	Istorie ⁴					2
	Geografie ⁴					

	Religie ⁵	1	1	1	1	1
Educație fizică, sport și sănătate	Educație fizică	2	2	2	2	2
Arte	Educație plastică	1	1	1	1	1
	Desen de forme	1	1	1	1	1
	Educație muzicală	1	2	2	2	2
	Euritmie ⁶ /Jocuri de mișcare	1	1	1	1	1
Tehnologii	Abilități practice	2	2	2	2	2
Număr total de ore trunchi comun		20	24	24	24	26
Curriculum la decizia școlii (discipline optionale)		0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Nr. minim de ore pe săptămână		20	24	24	24	26
Nr. maxim de ore pe săptămână		22	26	26	26	28

¹ La clasele pregătitoare, I și a II-a, disciplina se intitulează Comunicare în limba română.

² La clasele pregătitoare, I și a II-a, disciplina se intitulează Comunicare în limba modernă.

³ La clasele pregătitoare, I și a II-a, se studiază integrat la disciplina Matematică și conținuturi care se referă la explorarea mediului.

⁴ Programa de clasa a IV-a cuprinde cunoștințe de istorie și geografie sub titlul Cunoștințe despre tinutul natal.

⁵ Disciplina Religie va utiliza Curriculumul national.

⁶ Dacă nu există cadru didactic care să îndeplinească condițiile de încadrare prevăzute în Precizări, orele de euritmie vor fi înlocuite cu o disciplină care cuprinde jocuri de mișcare. Pentru desfășurarea orelor de euritmie se normează și corepetitor.

Planul-cadru de învățământ al alternativei educationale Waldorf pentru învățământul primar în limbile minorităților nationale

Aria curriculară	Disciplina	Clasa				
		P	I	II	III	IV
Limba și comunicare	Limba și literatura română ¹	3	4	4	4	4
	Limba și literatura maternă ¹	5	6	6	5	5
	Limba modernă 1 ²		2	2	2	2
Matematică și științe ale naturii	Matematică ³	4	4	4	4	4

	Științe ale naturii				1	1
Om și societate	Istorie ⁴					2
	Geografie ⁴					
	Religie ⁵	1	1	1	1	1
Educație fizică, sport și sănătate	Educație fizică	2	2	2	2	2
Arte	Educație plastică	1	1	1	1	1
	Desen de forme	1	1	1	1	1
	Educație muzicală	1	2	2	2	2
	Euritmie ⁶ /Jocuri de mișcare	1	1	1	1	1
Tehnologii	Abilități practice	2	2	2	2	2
Număr total de ore trunchi comun		21	26	26	26	28
Curriculum la decizia școlii (discipline optionale)		0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Nr. minim de ore pe săptămână		21	26	26	26	28
Nr. maxim de ore pe săptămână		23	28	28	28	30

¹ La clasele pregătitoare, I și a II-a, disciplina se intitulează Comunicare în limba română, respectiv Comunicare în limba maternă.

² La clasele I și a II-a, disciplina se intitulează Comunicare în limba modernă.

³ La clasele pregătitoare, I și a II-a, se studiază integrat la disciplina Matematică și conținuturi care se referă la explorarea mediului.

⁴ Programa de clasa a IV-a cuprinde cunoștințe de istorie și geografie sub titlul Cunoștințe despre tinutul natal.

⁵ Disciplina Religie va utiliza Curriculumul national.

⁶ Dacă nu există cadru didactic care să îndeplinească condițiile de încadrare prevăzute în Precizări, orele de euritmie vor fi înlocuite cu o disciplină care cuprinde jocuri de mișcare. Pentru desfășurarea orelor de euritmie se normează și corepetitor.

**LISTA PROGRAMELOR ȘCOLARE PENTRU CLASA PREGĂTITOARE, CLASA I ȘI CLASA A II-A
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF**

- 1.** Comunicare în limba română
- 2.** Comunicare în limba maghiară maternă (versiune în limba maghiară)
- 3.** Comunicare în limba maghiară maternă (traducere în limba română)
- 4.** Comunicare în limba română pentru școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților naționale
- 5.** Comunicare în limba modernă 1
- 6.** Matematică
- 7.** Educație fizică
- 8.** Educație plastică
- 9.** Desen de forme
- 10.** Educație muzicală
- 11.** Euristică
- 12.** Jocuri de mișcare
- 13.** Abilități practice

**LISTA PROGRAMELOR ȘCOLARE PENTRU CLASA I ȘI CLASA A II-A
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF**

- 1.** Comunicare în limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale
- 2.** Comunicare în limba modernă 2

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Pedagogia Waldorf a dezvoltat un concept propriu cu privire la studiul limbii și literaturii materne. Acesta a luat naștere din analiza modului în care interacționează două forțe polare, cu legități specifice: receptarea mesajului oral/scris și formele conventionale de exprimare orală/scrisă. Din interacțiunea acestora ia naștere capacitatea de comunicare ce se concretizează la nivelul individului în posibilitatea de exprimare a gândurilor, stărilor, sentimentelor și opiniilor proprii. În esență, acesta este scopul comunicării în limba română.

Limba este un proces viu, în permanentă transformare, însă la baza ei stau legități general valabile - forme și structuri stabile - care își au originea în vremuri îndepărtate. De aici s-a născut necesitatea selectării de către învățător a acelor texte care au valoare artistică și care stau la baza creației literare actuale. Astfel, povestirea zilnică a învățătorului, în partea de final a cursului, indiferent de materia predată, ocupă un spațiu larg în desfășurarea activităților didactice din școlile Waldorf: basme în clasa pregătitoare și la clasa I, fabule și legende în clasa a II-a, texte biblice din Vechiul Testament în clasa a III-a, mitologie în clasa a IV-a. Textele povestite sunt apoi repovestite de copii, care preiau cu ușurință elemente specifice de limbaj, astfel încât se realizează atingerea unui obiectiv esențial - dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral.

Un element specific pedagogiei Waldorf este partea ritmică. Aceasta presupune afectarea unui timp (de regulă 20-30 min.) la începutul fiecărui curs, în care învățătorul și copiii rostesc împreună poezii și jocuri de cuvinte, intonează cântece, în alternanță. Acest moment al zilei de școală se constituie ca fundament pentru latura socială a educației. În domeniul lingvistic este cu atât mai necesară o astfel de activitate, cu cât dezvoltarea comunicării (capacitatea de exprimare proprie) nu se poate realiza decât prin interacțiune cu ceilalți semeni, în sfera socialului.

De o deosebită importanță pentru pedagogia Waldorf este modul specific în care aceasta așează înaintea capacității de receptare a mesajului scris (citirea/ lectura), capacitatea de exprimare scrisă. Printr-o asemenea răsturnare de situație se urmărește respectarea unui principiu de bază al pedagogiei contemporane, întrucât este știut faptul că achizițiile cognitive devin mai solide dacă sunt susținute de activitatea proprie a copilului. Pedagogia Waldorf înțelege prin activitate efortul, atât fizic cât și intelectual, pe care îl face copilul. Astfel, în clasa pregătitoare și în clasa I copiii sunt

conduși întâi către scriere și apoi către citire. Ei citesc la început numai ceea ce au scris ei înșiși, după modelul învățătorului. Citirea vine de la sine pentru fiecare copil, în ritm propriu. Copiii sunt activați mai ușor în ceea ce privește scrisul, care solicită mai puternic motricitatea.

În predarea literelor, pedagogia Waldorf propune o cale accesibilă vârstei copilului de 6-7 ani. Astfel, învățătorul pornește de la o poveste pe care o expune copiilor și pe care apoi o reia în ziua următoare realizând pe tablă un desen sugestiv pentru copii. În același timp, copiii desenează în caietele proprii imaginea din poveste. Din desenul realizat pe tablă și în caiete se desprinde forma literei, fie din conturul elementelor imaginate, fie din atitudinea personajelor. Accentul se pune în acest fel pe calitatea scrierii și nu pe cantitate, întrucât copiii sunt îndrumați să perceapă formele în relație cu simțurile proprii. Cunoștințele dobândite în acest mod devin mai solide și au ca bază memoria afectivă pe care psihologii contemporani o consideră de o eficiență superioară. Experiența practică a demonstrat că astfel se acționează cu succes împotriva apariției deficiențelor de scriere-citire.

Folosirea instrumentelor de scris, de la creioane groase ceracolor (clasa pregătitoare și clasa I) la creioane colorate (clasa a II-a) - la stilou (abia din clasa a III-a), reprezintă pentru pedagogia Waldorf o cale firească și necesară de a răspunde cerințelor de vârstă ale copiilor, cărora li se dezvoltă treptat motricitatea mușchilor fini ai mâinii. În același timp se are în vedere dezvoltarea simțului estetic. Scrierea caligrafică este exersată în aceeași măsură ca și scrierea ortografică, realizându-se astfel dezvoltarea capacității de exprimare scrisă.

Caracterul de interdisciplinaritate reprezintă un alt element specific pedagogiei Waldorf. Conținuturile propuse spre abordare cuprind elemente specifice educației plastice, muzicale, științelor naturii, educației civice, iar limba română se regăsește în fiecare dintre acestea.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate**
- 2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare**
- 3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise**
- 4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare**

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Sesizarea semnificației globale a unui scurt mesaj audiat · sesizarea relației dintre imaginea desenată pe tablă și mesajul audiat; · realizarea unui desen pentru a indica despre ce este vorba în mesajul audiat; · oferirea de răspunsuri scurte la întrebări simple legate de poveștile audiate; · oferirea de replici afirmative/negative la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală; · participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.	1.1. Sesizarea semnificației globale a unui mesaj oral, accesibil, rostit cu claritate · sesizarea relației dintre imaginea desenată pe tablă și mesajul audiat; · realizarea unui desen pentru a indica o scenă semnificativă din povestirea audiată; · oferirea de răspunsuri scurte la întrebări simple legate de povestirile audiate; · oferirea de completări la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală a textului audiat; · participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.	1.1. Sesizarea semnificației globale a unui mesaj din texte accesibile variate · sesizarea relației dintre imaginea desenată pe tablă și mesajul audiat; · realizarea unui desen pentru a indica o scenă semnificativă din povestirea/fabula audiată; · oferirea de răspunsuri la întrebări simple legate de povestirile/fabulele audiate; · oferirea de completări la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală a textului audiat; · participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.
1.2. Recunoașterea câtorva detalii dintr-un mesaj scurt, rostit clar și rar · numirea personajului/personajelor dintr-o poveste audiată; · oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: "Cine? Ce? Unde? Cum?"; · oferirea de replici afirmative/negative la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea); · selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/cuvinte, utilizând indicarea prin semne; · îndeplinirea unei instrucțiuni simple exersate prin jocuri; · îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; · formularea de răspunsuri la întrebări.	1.2. Recunoașterea unor detalii dintr-un mesaj rostit cu claritate · numirea personajului/personajelor dintr-o poveste/povestire/fabulă audiată; · oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: "Cine? Ce? Unde? Cum?"; · oferirea de replici la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele personajului, locul corect în care se petrece acțiunea, autorul); · selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/cuvinte; · îndeplinirea unor instrucțiuni exersate prin jocuri; · îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; · formularea de răspunsuri la întrebări despre conținutul unui text audiat.	1.2. Recunoașterea unor detalii dintr-un text audiat · numirea personajului/personajelor dintr-o poveste/povestire/fabulă audiată; · oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: "Cine? Ce? Unde? Cum?"; · oferirea de replici la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea); · selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/cuvinte; · îndeplinirea unei instrucțiuni exersate prin jocuri; · îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; · formularea de răspunsuri la întrebări despre conținutul unui text audiat.

1.3. Identificarea sunetului initial și/ sau final dintr-un cuvânt, a cuvintelor din enunturi rostite clar și rar · indicarea sunetelor/silabelor/cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaii din palme, castane puse pe bancă, sărituri etc. (ex. "Puneți pe masă atâtea nuci câte cuvinte ați auzit."); · numărarea cuvintelor dintr-un enunț; · stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din enunțuri orale; · dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unui cuvânt; · punerea în corespondență a unui cuvânt rostit cu imaginea potrivită desenată pe tablă.	1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte din enunturi rostite cu claritate · memorarea unor cuvinte percepute; · indicarea sunetelor/silabelor/cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaii din palme, ridicarea unui deget, a unui obiect; · numărarea cuvintelor dintr-un enunț cu voce tare și în gând; · stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din enunțuri orale; · dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unor cuvinte/propoziții; · punerea în corespondență a unor mesaje cu imaginile potrivite desenate pe tablă.	1.3. Identificarea sunetelor și silabelor în cuvinte și a cuvintelor în enunturi din mesaje rostite cu claritate, în contexte de comunicare familiare · indicarea sunetelor/silabelor/cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaii din palme, castane puse pe bancă, sărituri etc.; · identificarea vocalelor și consoanelor în silabe și cuvinte; · formarea unor cuvinte din silabe date; · numărarea cuvintelor dintr-un enunț cu voce tare și în gând; · dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unor cuvinte; · jocuri de tip "Fazan", "Cuvinte alintate"; · punerea în corespondență a unor cuvinte rostite cu imaginile potrivite desenate pe tablă.
1.4. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajelor orale, în contexte de comunicare cunoscute · exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; · formulări de răspunsuri la întrebări; · exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; · jocuri de rol de tipul "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător; · audierea unor povești povestite de adulți sau de copii; · participarea la activități de tipul "tu ești ecoul meu" (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau copii);	1.4. Manifestarea interesului față de receptarea mesajelor orale, emise de mai multi interlocutori · exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; · formulări de răspunsuri la întrebări; · exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; · jocuri de rol de tipul "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător; · audierea unor povești spuse de profesor sau de copii; · participarea la activități de tipul "tu ești ecoul meu" (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau copii); · participarea la activități de tipul "ce am observat astăzi în drum spre școală", în care copiii ascultă povestiri cu sens spuse de copii sau adult.	1.4. Manifestarea interesului față de o varietate de mesaje orale · exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; · formulări de răspunsuri la întrebări; · exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; · jocuri de rol de tipul "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător; · audierea unor povești/fabule spuse de profesor sau de copii; · participarea la activități de tipul "tu ești ecoul meu" (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau de copii); · participarea la activități de tipul "ce am observat astăzi în drum spre școală", în care copiii ascultă povestiri cu sens puse de copii sau de profesor.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Rostirea corectă a sunetelor și a silabelor în enunțuri simple · realizarea zilnică a unei părți ritmice în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, frământări de limbă, cântece, recitarea de poezii scurte, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte ce au legătură cu anotimpul, sărbătorile anului; · reglarea tonului, volumului și vitezei vorbirii, prin rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; · jocuri de cuvinte (de tip "Fazan", în care criteriul poate fi nu numai ultima silabă, ci și ultimul sunet); · formularea de enunțuri folosind cuvinte date; · rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior.	2.1. Rostirea corectă a unor recitative, poezii, enunțuri proprii · realizarea zilnică a unei părți ritmice ce are legătură cu anotimpul, sărbătorile anului și în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, cântece, recitarea de poezii, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte etc.; · rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; · jocuri de cuvinte însoțite de mișcare, ritm; · formularea de enunțuri folosind cuvinte date; · rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior; · reglarea expirației necesare comunicării verbale prin învățarea și exersarea zilnică a cântatului la blockflote pentatonic.	2.1. Rostirea corectă a unor poezii, fabule, a unor enunțuri proprii în situații variate de comunicare · realizarea zilnică a unei părți ritmice ce are legătură cu anotimpul, sărbătorile anului și în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, frământări de limbă, cântece, recitarea de poezii, fabule, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte etc.; · rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; · jocuri de cuvinte însoțite de mișcare, ritm; · formularea de enunțuri folosind cuvinte date; · rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior; · reglarea expirației necesare comunicării verbale prin învățarea și exersarea zilnică a cântatului la blockflote pentatonic.
2.2. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală · exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare și solicitare, potrivite interlocutorului, dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes; · participarea la jocuri de rol: "La doctor", "La telefon", "În parc", "La cumpărături", "O zi în familie", "Aniversări" etc.; · formularea de sarcini, instrucțiuni adresate colegilor; · formularea, completarea de enunțuri care să conțină comparații sau distincții între obiecte familiare.	2.2. Povestirea unor activități la care a participat direct, prin intermediul unor mesaje simple în contexte familiare · exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare și solicitare, potrivite interlocutorului, dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes; · participarea la jocuri de rol; · formularea de sarcini, instrucțiuni adresate colegilor; · formularea, completarea de enunțuri care să conțină comparații sau distincții între obiecte familiare.	2.2. Povestirea parțială sau integrală a unor legende, fabule audiate · întrebări și răspunsuri referitoare la legenda/ fabula audiată; · povestire cu ajutorul învățătorului; · jocuri de roluri având ca suport fabule și legende; · dramatizări după povești cunoscute; · exerciții de identificare a titlului, a autorului, a textului propriu-zis.
2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, în contexte uzuale · exerciții de stimulare și dezvoltare a inițiativei comunicative și a capacității de a interveni în actul comunicării; · exerciții de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog; · conversații în grup pe teme date; · dramatizări după povești cunoscute.	2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, în contexte familiare · exerciții de stimulare și dezvoltare a dorinței de comunicare și a capacității de a interveni în actul comunicării; · exerciții-joc de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog; · dramatizări după povești cunoscute.	2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, păreri și sentimente, în contexte variate · exerciții de stimulare și dezvoltare a inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni în actul comunicării; · exerciții-joc de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog.

2.4. Familiarizarea cu regulile elementare ale comunicării într-un dialog · exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. "Spune și dă mai departe", "Repetă și continuă", "Statuile vorbitoare" etc.; · dezvoltarea inițiativei comunicative și a capacității de a interveni politicos în actul comunicării; · solicitarea de informații suplimentare pentru clarificarea unor nelămuriri.	2.4. Familiarizarea cu regulile elementare ale comunicării într-un grup · conversații în grup pe teme date; · exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. "Spune și dă mai departe", "Continuă povestea", "Statuile vorbitoare" etc.; · dezvoltarea inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni politicos în actul comunicării în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.); · solicitarea politicoasă de informații suplimentare, în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.), pentru clarificarea unor nelămuriri.	2.4. Aplicarea regulilor elementare ale comunicării în situația participării la o discuție în clasă · discuții, în perechi și în grup, pe teme date; · exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. "Spune mai departe", "Continuă povestea" etc.; · dezvoltarea inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni politicos în actul comunicării în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.); · jocuri de rol "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător.
--	---	---

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual · observarea cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi etc.; · observarea a diferite suporturi de lectură (ex.: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc.); · confecționarea cărții proprii - caietul de epocă.	3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual · observarea cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi etc.; · confecționarea cărții proprii - caietul de epocă; · observarea și utilizarea diferitelor suporturi de lectură (ex.: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc.).	3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual și în scris, în contexte variate · observarea cărților în vederea identificării titlului, autorului etc.; · confecționarea cărții proprii - caietul de epocă; · observarea și utilizarea diferitelor suporturi de lectură (ex.: carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text, carte de poezii etc.).
3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje de necesitate imediată, din contextul uzual · identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: M - Metrou, H - Spital, I - Informații, intrare, ieșire, P - parcare, trecere de pietoni, culori semafor etc.; · sortarea unor semne, simboluri grafice identice; · punerea în corespondență a imaginilor cu mesaje orale indicate; · decodarea unor mesaje, indicatoare din clasă/școală; · crearea cu ajutorul copiilor a unor simboluri pentru mesaje utile în clasă/școală.	3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje din contextul familiar · identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: stema țării, orașului, unele semne de circulație (stație, pistă pentru biciclete, trecere de pietoni, culori semafor etc.); · punerea în corespondență a imaginilor cu mesaje orale indicate;	3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje, în contexte variate · exerciții de intonare corectă a propozițiilor enunțiative, exclamative și interogative (fără menționarea terminologiei); · exerciții de citire a unui text cunoscut, cu adaptarea intonației impuse de semnele de punctuație; · exerciții de recitare expresivă de poezii și fabule; · identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în fabule și legende; · punerea în corespondență a unor simboluri întâlnite în fabule și legende cu trăsături omenești; · crearea de către copii a unor simboluri pentru mesaje utile în viața de zi cu zi.

	· decodarea unor mesaje, indicatoare din clasă/școală; · crearea cu ajutorul copiilor a unor simboluri pentru mesaje utile în clasă/școală.	
3.3. Desprinderea formei fiecărei litere mari de tipar, cu ajutorul poveștii audiate și din imaginea desenată pe tablă, în caiete · exersarea desenului cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; · exerciții de asociere a obiectului cu litera și cu sunetul prin povestea literelor, imaginea desenată pe tablă și în caiete; · exerciții de repovestire - povestea literelor.	3.3. Desprinderea formei literelor mici de tipar · exersarea desenului cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; · exerciții de asociere a sunetelor cu literele de tipar, pornind de la povestea literelor, modelul desenat pe tablă și în caiete; · exerciții de repovestire - povestea literelor, basme.	3.3. Desprinderea formei literelor mici și mari de mână și a regulilor de bază folosite la scrierea unor cuvinte, propozitii, a unor texte scurte · exersarea desenului tematic cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; · exerciții de asociere a sunetelor cu literele de mână pornind de la modelul desenat pe tablă și în caiete; · exerciții de observare a corectitudinii scrierii unor cuvinte, propoziții, texte scurte; · exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe la capăt de rând etc.; · exerciții de observare a încadrării în pagină; · exerciții de recunoaștere a elementelor specifice unui text scris: titlul, autorul, alineate etc.
3.4. Recunoașterea literelor mari de tipar și a unor cuvinte uzuale scrise cu litere mari de tipar, din universul imediat · exerciții de identificare a literelor mari de tipar scrise cu mâna; · identificarea de asemănări și deosebiri între litere; · exerciții de identificare a unor cuvinte monosilabice; · jocuri de identificare a literelor și a unor cuvinte monosilabice/plurisilabice scrise de copii cu litere mari de tipar.	3.4. Recunoașterea unor cuvinte uzuale, scrise cu litere mari și mici de tipar din mediul familiar · exerciții de identificare a literelor mari și mici de tipar; · exerciții de identificare a unor cuvinte monosilabice scrise cu litere de tipar; · jocuri de identificare a literelor și cuvintelor monosilabice/plurisilabice, a unor propoziții scrise de copii.	3.4. Recunoașterea unor cuvinte și propoziții, scrise cu litere mari și mici de tipar și de mână, din mediul familiar · exerciții de identificare a cuvintelor monosilabice și plurisilabice scrise cu litere de tipar și de mână; · exerciții de identificare a unor cuvinte de bază și propoziții tipărite și/sau scrise cu litere de mână; · jocuri de identificare a unor cuvinte monosilabice/plurisilabice, a unor propoziții tipărite și/sau scrise de copii.

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Reproducerea unor mesaje simple, în contexte uzuale de comunicare · exerciții de reproducere/creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări) folosind imagini/litere prin desen, colaj etc.	4.1. Crearea unor mesaje, în contexte familiare de comunicare · exerciții de creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări, invitații la serbări) folosind desene, colaje, imagini cuvinte/propoziții etc.	4.1. Crearea unor mesaje, în contexte variate de comunicare · exerciții de creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări, programe/invitații la serbări) folosind desene, cuvinte, propoziții etc.
4.2. Trasarea contururilor literelor mari de tipar, prin intermediul unei varietăți de materiale · modelarea literelor din ceară, lut, aluat, pastă de hârtie etc.; · exerciții de redare a formei literei (semnul pentru sunet) în diferite modalități: mers, cu degetul în aer, pe bancă etc.; · pipăirea literelor modelate sau "tipărite" în relief pe diferite suporturi; · exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin desen, înșirare de mărgel, modelaj, ruperea hârtiei după un contur etc.; · trasarea de litere mari de tipar după modelul din poveste și cel oferit de învățător la tablă folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor; · poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp; · orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga, deasupra, dedesubt etc.; · exerciții de reprezentare prin desen a formelor literelor alfabetului (semnele pentru sunete).	4.2. Scrierea de cuvinte și propoziții simple, cu litere mari și mici de tipar · modelarea literelor mari și mici de tipar, din ceară, lut, aluat, pastă de hârtie etc.; · exerciții de redare a formei literei (semnul pentru sunet) în diferite modalități: mers, cu degetul în aer, pe bancă etc.; · pipăirea literelor modelate sau "tipărite" în relief pe diferite suporturi; · exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin desen, înșirare de mărgel, modelaj, ruperea hârtiei după un contur etc.; · trasarea de litere mari și mici, de tipar după modelul din poveste și cel oferit de învățător la tablă, folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor, creioane colorate groase; · poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp; · orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga, deasupra, dedesubt etc.; · exerciții de reprezentare a formelor literelor mari și mici, de tipar (semnele pentru sunete).	4.2. Scrierea de cuvinte și propoziții dezvoltate, cu litere mari și mici, de mână și de tipar, cu ajutorul unei varietăți de materiale · exerciții de scriere a unor cuvinte care conțin grupuri de sunete, grupuri de litere, aglomerări de consoane; · exerciții de scriere, dictare, copiere a unor propoziții simple, de folosire a majusculei și a semnelor de punctuație etc.; · exerciții de transformare a propozițiilor simple în propoziții dezvoltate (fără referire la terminologie); · exerciții de integrare în enunțuri proprii a unor cuvinte necunoscute etc.; · exerciții de redactare a unor texte de mică întindere pe baza unui suport vizual și/sau a unui șir de întrebări; · exerciții de scriere caligrafică; · exerciții de apreciere corectă a spațiului dintre cuvinte.

4.4. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje · "scrierea" de mesaje diverse, folosind desene, simboluri inventate spontan; · confecționarea propriei cărți (caietul de epocă) în care se vor folosi și limbaje neconvenționale; · crearea unui orar pe un cod de culori sau simboluri valabile pentru toți copiii; · crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri; · crearea/desenarea copacului cu 12 ramuri ce are ca "fructe" zilele de naștere ale copiilor; · confecționarea unor mini-albume cu imagini, desene, text scris, simboluri, pe teme familiare copiilor.	4.4. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje, în contexte cunoscute · "scrierea" de mesaje diverse, folosind desene, simboluri inventate spontan; · confecționarea propriei cărți (caietul de epocă) în care se vor folosi și limbaje neconvenționale; · crearea unui orar pe un cod de culori și în cuvinte sau simboluri ; · crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri, cuvinte și propoziții; · crearea/ desenarea copacului cu 12 ramuri ce are ca "fructe" zilele de naștere ale copiilor; · confecționarea unor mini-albume cu imagini, desene, texte scrise, simboluri, pe teme familiare copiilor;	4.4. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje, în contexte variate · exerciții de redactare corectă a propozițiilor enunțative, exclamative și interogative (fără menționarea terminologiei); · exerciții de redactare a unui text cunoscut, cu utilizarea corectă a semnelor de punctuație; · crearea unui orar personalizat; · confecționarea propriei cărți (caietul de epocă); · crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri, cuvinte, propoziții, fraze; · exerciții de redactare de mesaje scrise (bilete, felicitări etc.) pe suporturi variate, în diverse scopuri (de informare, de solicitare, de mulțumire etc.).
---	---	--

CONȚINUTURI

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Scriere/citire/lectură • Caietul de epocă, desene • Cartea - volum, coperte, foaie, pagină, numerotarea paginii, direcții de orientare în pagină • Literele mari de tipar, grupurile de litere, scrise de copii Stabilirea ordinii de predare a literelor este la latitudinea învățătorilor. Aceste conținuturi sunt verificabile la sfârșitul anului școlar. • Alfabetul (litere mari de tipar) • Citirea cuvintelor monosilabice • În perioada premergătoare introducerii alfabetului se pot utiliza progresiv și cuvintele plurisilabice; spre sfârșitul perioadei se pot folosi și cuvinte care conțin diftongii: "oa", "ea", "ia", "ie", "ua", "uă". Tematica textelor povestite trebuie să reflecte universul basmelor din literatura română și universală. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, până la 100 de cuvinte, urmărind o creștere progresivă a numărului de cuvinte de la o lecție la alta.	Scriere/citire/lectură • Caietul de epocă, desene • Cartea - volum, coperte, foaie, pagină, numerotarea paginii, direcții de orientare în pagină • Literele mici de tipar, grupurile de litere, scrise de copii • Alfabetul (litere mici de tipar) • Citirea cuvintelor mono- și plurisilabice • În perioada introducerii alfabetului se pot utiliza progresiv și cuvintele plurisilabice; spre sfârșitul perioadei se pot folosi și cuvinte care conțin diftongii: "oa", "ea", "ia", "ie", "ua", "uă". Tematica textelor povestite trebuie să reflecte universul basmelor din literatura română și universală. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, până la 100 de cuvinte, urmărind o creștere progresivă a numărului de cuvinte de la o lecție la alta.	Scriere/citire/lectură • Caietul de epocă. • Cartea. Așezarea textului în pagină. • Textul. Titlul. Autorul • Literele de mână, grupurile de litere, scrise de copii Stabilirea ordinii de predare a literelor este la latitudinea învățătorilor. Aceste conținuturi sunt verificabile la sfârșitul anului școlar. • Alfabetul (litere mici și mari de mână) • Citirea cuvintelor mono și plurisilabice • Textul literar • Textul narativ • Povestirea, pe scurt, orală/ în scris a unor fragmente. Povestirea orală a textului. Recunoașterea personajelor. • Textul liric: poezii cu tematică diversă Tematica textelor trebuie să reflecte universul copilăriei și valorile proprii acestuia, întâmplări cu animale, fabule și legende. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, până la 200 de cuvinte. Aceștia vor avea libertatea de a decide cu privire la: structurarea și dispunerea unităților de conținut din programă; tratarea didactică originală a noțiunilor din programă. Studiarea textului literar trebuie să aibă în vedere citirea corectă, fluentă și expresivă a acestuia, explicarea cuvintelor și rezolvarea problemelor de vocabular.

Comunicare: Comunicarea orală: • Exerciții de dicție pentru articulare corectă • Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului • Jocuri de cuvinte din folclorul copiilor • Basme din literatura română și universală • Povești create de învățător pentru introducerea literelor Comunicarea scrisă: • Literele mari de tipar • Silabe, cuvinte, propoziții; așezarea corectă în pagină (respectarea spațiului dintre cuvinte) Contexte de realizare • Copierea literelor mari de tipar, a cuvintelor, a propozițiilor, scrise cu mâna sau tipărite	Comunicare: Comunicarea orală: • Exerciții de dicție pentru articulare corectă • Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului • Jocuri de cuvinte din folclorul copiilor • Basme din literatura română și universală • Repovestirea poveștilor create de învățător pentru introducerea literelor mari de tipar Comunicarea scrisă: • Literele de tipar • Silabe, cuvinte, propoziții; așezarea corectă în pagină (respectarea spațiului dintre cuvinte) Contexte de realizare • Copierea literelor mari și mici de tipar, a cuvintelor, a propozițiilor, scrise cu mâna sau tipărite	Comunicare: Comunicarea orală • Propoziția. Intonarea propozițiilor. • Dialogul Comunicarea scrisă Procesul scrierii • Literele de mână • Scrierea de mână și prezentarea textului. Scrierea caligrafică. Așezarea corectă în pagina de caiet: plasarea titlului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte. • Ortografia. Scrierea corectă a cuvintelor. Scrierea corectă a cuvintelor care conțin consoana "m" înainte de "p" sau "b". Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupurile de litere: "ce", "ci", "ge", "gi", "che", "chi", "ghe", "ghi". Scrierea corectă a cuvintelor care conțin diftongi și triftongi (fără a se face referire la terminologie). Scrierea corectă a cuvintelor care conțin literele "ă" și "î" (fără cuvintele derivate cu prefixe de la cuvintele care încep cu "î"), a cuvintelor care conțin litera "x" • Punctuația. Semnele de punctuație: punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, linia de dialog, două puncte, virgula (numai în vocativ și enumerare). Textele pentru dictare vor conține <u>cel mult</u> trei linii de dialog Contexte de realizare • Scrierea funcțională (cu scop practic, informativ). Teme. Lucrarea de control. Copieri de texte. Dictări. Biletul. • Scrierea imaginativă.
Elemente de construcție a comunicării • Propoziția, cuvântul, silaba. Noțiunile nu vor fi definite, lucrându-se cu acestea în mod intuitiv. • Sunetele limbii române. Articulația vocalelor și consoanelor. Nu se vor utiliza termenii de "vocale" și "consoane".	Elemente de construcție a comunicării • Propoziția, cuvântul, silaba. Noțiunile nu vor fi definite, lucrându-se cu acestea în mod intuitiv. • Sunetele limbii române. Articulația vocalelor și consoanelor. Nu se vor utiliza termenii de "vocale" și "consoane".	Elemente de construcție a comunicării • Lexicul • Cuvântul - grup de sunete asociat cu un înțeles. Cuvintele cu sens asemănător. Cuvintele cu sens opus. • Noțiuni de fonetică • Sunetul și litera - corespondența dintre ele. Vocalele și consoanele. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe - despărțire la capăt de rând. Alfabetul - actualizare. Pentru familiarizarea elevilor cu silaba se vor folosi pentru exemplificare numai cuvinte care nu conțin diftongi, triftongi și semivocale.

SUGESTII METODOLOGICE

În cadrul claselor pregătitoare, I și a II-a, îndrumarea individuală a copiilor se bazează pe observarea și înregistrarea regulată a evoluției copilului, pe implicarea părinților în discuții privind dezvoltarea acestuia și pe aplicarea măsurilor ce rezultă pentru stimularea dezvoltării sale.

La aceste clase, stimularea spectrului foarte larg de competențe nu poate fi cuprinsă într-o simplă schemă. Activitățile copiilor vizează un mănunchi variat de aptitudini și deprinderi. Se pune accentul pe trăirile și experiențele dobândite prin activități care au sens și pot fi urmărite. Copiii capătă astfel o mulțime de deprinderi, recunosc corelații, gândesc și își exprimă gândurile, dezvoltă din aceste activități cuprinzătoare și observarea lor nu doar noțiuni teoretice, ci și practice. În acest sens, educația copiilor în clasele pregătitoare, I și a II-a se bazează în special pe învățarea din experiență, realizată printr-o pedagogie a acțiunii. Această orientare se adresează prin urmare copilului ca întreg. În procesele pe care le execută, el se implică cu toate simțurile, sentimentele, înțelegerea și fantezia sa și, în același timp, participă, se exprimă și contribuie la realizarea proceselor în felul său propriu. Prin acest mod de învățare, fiecare copil are parte de o stimulare complexă în cele mai variate domenii ale educației și dezvoltării.

În clasa pregătitoare se recomandă ca programul să fie tratat flexibil, iar în clasele I și a II-a se recomandă ca activitățile din orele de curs să fie organizate cu atenție, echilibrat, putând fi astfel evitată supra(sub)solicitarea copilului. Caracteristica de bază o reprezintă ritmul zilei și al săptămânii. Anotimpurile și sărbătorile de peste an dau, în timp, o configurație familiară structurii anului. Poeziile, cântecele din partea ritmică sunt selectate ținându-se cont de această configurație. Toate cântecele, poeziile se rostesc împreună, în cor atât dimineața, la partea ritmică, cât și la serbările lunare.

Pentru dezvoltarea capacității de ascultare și înțelegere a mesajului unui text, un impact deosebit asupra copiilor îl au textele create de învățător.

Zilnic, copiii vor asculta o poveste sau un basm (clasa pregătitoare și clasa I), o fabulă sau o legendă (clasa a II-a) spuse de învățător pe care, ulterior, elevii le pot repovesti.

BIBLIOGRAFIE

Carlgren Frans, Klingborg Arne, Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner, Ed. Triade, 1994.

Eller Helmut, Învățătorul de la școala Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Grimm Jacob, Grimm Wilhelm, Poveștile Fratelilor Grimm, Ed. Polirom, 2000.

Ispirescu Petre, Legende sau basmele românilor, Ed. Minerva, 1989.

Lanz Rudolf, Pedagogia Waldorf. Un drum către un învățământ mai uman, Ed. Didactică și Pedagogică, 1994.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Antropologia generală ca bază a pedagogiei, Ed. Triade, 1998.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Discutii de seminar și conferinte asupra planului de învățământ, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Metodica predării și condițiile de viață ale educării, Ed. Triade, 1994.

*** , Clasa pregătitoare. Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română, aprobată prin OMECTS 3656/ 29.03.2012.

*** , Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin O.M.E.N. [nr. 3418/](#) 19.03.2013.

MAGYAR ANYANYELVI KOMMUNIKACIO
Tanterv az anyanyelv oktatásához a
Waldorf iskolák elköszítő, I. és II. osztályában
A 4825/28.10.2014 számú miniszteri rendelet által jóváhagyva
Bukarest, 2014

BEVEZETES

A Waldorf pedagógia sajátos szemléletet képvisel az anyanyelv tanításával kapcsolatban. Ez a szemlélet a két polaris erőnek: a szóbeli/ írásbeli szövegértés és a szóbeli/írásbeli szövegalkotás konvencionális formáinak a tanulmányozásból alakult ki. Ezek interakciójából jön létre a kommunikáció képessége, amely az egyén szintjén a saját gondolatok, állapotok, érzések, vélemények stb. kifejezésében ölt testet.

A nyelv egy élő, állandóan változó folyamat, azonban alapját általános érvényű törvényszerűségek - formák és stabil struktúrák - képezik, melyek távoli időkből származnak. Emiatt szükséges a tanítónak olyan szövegeket választania, melyek művészi értéket képviselnek, és a jelenkori irodalmi alkotások alapjául is szolgálnak. A Waldorf iskolában a fókusz a vegyes - függetlenül a fókusz tárgyától - fontos szerepet kap az ún. meselelés rész: mesék az elköszítő és I. osztályban, fabulák és legendák a II. osztályban, az Összefoglalás szövegei a III. osztályban, mitológiai történetek IV. osztályban stb. Az elmesélt szövegeket a gyermekek visszameselik, könnyedén átveve a jellegzetes nyelvi elemeket, és ezáltal megvalósítva egy alapvető fontosságú célt: a szövegértés és szóbeli kifejezőképesség fejlesztését.

A Waldorf pedagógia egyik jellegzetes eleme a fókusz eleji ún. ritmikus rész. Ebben a 20-30 perces részben a tanító és a gyermekek váltakozva verseket, nyelvtörőket mondanak, énekelnek, furulyáznak, ritmusgyakorlatokat végeznek. E tanítási résznek alapvető szerepe van a nevelés szociális funkciójának megalapozásában. A nyelv területén még inkább szükség van egy ilyen tevékenységre, mivel a kommunikáció (az önmagunk kifejezésének képessége) csak a társakkal való interakcióban, a közös szociális térben valósulhat meg.

A Waldorf pedagogia számára alapvető fontossága, hogy az írott szöveg megértésének képességet (olvasást) megelőzze az írásbeli kifejezés képessége. Ezen alaphelyzet-csere tulajdonképpen a modern pedagogia egyik felfedezésén alapul: a kognitív képességek alaposabban sajátítodnak el, ha ezek a gyermekek saját tevékenységen alapulnak. Saját tevékenységen a Waldorf pedagogia konkrét, fizikai és intellektuális erőfeszítést ért, melyet a gyermek végez. Ezért az előkészítő és I. osztályban a gyermekeket először az írással ismertetjük meg, majd csak azután az olvasással. Eleinte csak azt olvassak, amit ők maguk írtak le, a tanító nyújtotta mintát követve. Az olvasás magától alakul ki minden gyermek esetében, egyéni ritmusban. A gyermekek könnyebben aktivizálhatók az írás révén, mivel az jobban igénybe veszi motricitásukat.

A betűk tanítását a Waldorf pedagogia egy 6-7 éves gyermek számára befogadható módon ajánlja. A tanító egy meséből indít, melyet másnap tovább- vagy újramesél, majd megjelenít egy jellegzetes, szuggesztív táblarajzban. Ezzel egyidőben a gyermekek is lerajzolják a saját füzetükbe a meséből származó képet. A táblán és a füzetekben megjelenő rajzból alakul ki a betű alakja: vagy az elemek kontúrjából/alakjából, vagy a szereplők attitűdjéből. Ezáltal az írás minőségére tevődik a hangsúly, és nem a mennyiségre, a gyermekek a formákat a saját érzékszerveikkel való megtapasztalás útján érzékelik. Az így szerzett ismeret alaposabb, és az affektív memórián alapszik, amely a jelenkori pszichológia szerint is hatékonyabb. A gyakorlat azt mutatja, hogy ez az út hatékony az olvasási-írási zavarok megelőzésében is. Az osztály összetételétől, a gyermekek fejlettségi szintjétől függően a tanító a nagy nyomtatott betűket vagy az előkészítő osztályban, vagy az I. osztály elején taníthatja.

A Waldorf iskolában az írószerek használata természetes folyamatként követi a kéz finommozgásokat lehetővé tevő izomzatának fokozatos fejlődését: előkészítő osztályban a vastag méhviasz kreták, ezt követi a méhviasz ceruzakreták vagy színes ceruzák (I. és II. osztály), majd III. osztálytól a toll használata. Ezáltal az esztétikai érzék fejlesztése is hangsúlyosan jelen van. A szép, kaligrafikus írás gyakorlása ugyanolyan fontossága, mint a helyesírás.

A holisztikus, interdiszciplináris megközelítés szintén jellemző a Waldorf pedagogiára. Az anyanyelvi fejlesztés jelen van az összes többi, saját tartalmakkal rendelkező képzési területen is: a képzőművészetekben, zenében stb.

A tanterv felepítése:

- általános ismertető;
- alapkompenciák, amelyek az alsó tagozaton kell, hogy kialakuljanak;
- sajátos kompetenciák, amelyek az alapkompenciákból következnek, és amelyek egy-egy tanév alatt alakulnak ki;
- javasolt tanulási tevékenységek;
- tanulási tartalmak;
- módszertani javaslatok;
- ajánlott irodalom, bibliográfia.

A kompetenciák olyan strukturált ismeret-, készség- és attitűd-együtteseket jelentenek, amelyek tanulás révén fejlődnek ki, és amelyek lehetővé teszik bizonyos terület sajátos problémáinak megoldását, vagy általános jellegű problémák megoldását különböző egyedi kontextusban.

Az alapkompétenciák a Magyar anyanyelv tantárgy keretében kijelöli a diákok által az alsó tagozaton elsajátítandó ismereteket és viselkedési mintákat.

A sajátos kompetenciák az alapkompétenciákból következnek, és utóbbiak kialakulásának fázisait jelentik, és egy-egy tanév alatt alakulnak ki. A sajátos kompetenciák kialakításához tanulási tevékenységeket javasol a tanterv, amelyek a diákok való tanulási tapasztalatait hasznosítja és amelyeket egyesítik a megfelelő tanulási stratégiákat a változatos tanulási helyzetekkel.

A tanulási tartalmak jelentik mindazokat az elsajátítandó tartalmakat, amelyek az alapkompétenciák kialakulásához szükségesek. Ezek a következő területeket ölelik fel:

- szóbeli kommunikáció
- olvasási készség fejlesztése
- írásbeli kifejezőképesség fejlesztése

A módszertani ajánlások a tartalmak tevékenységekbe illesztéséhez és megtervezéséhez ad tanítási stratégiákat, illetve ajánlásokat fogalmaz meg a gyermekek életkorának és az egyes osztályközösségek sajátosságainak figyelembevételéhez.

ALAPKOMPÉTENCIÁK

- 1.** A szóbeli közlések megértése különböző kommunikációs helyzetekben
- 2.** A szóbeli kifejező képesség különböző kommunikációs helyzetekben
- 3.** Az írott közlések megértése
- 4.** Az írásbeli kifejező képesség különböző kommunikációs helyzetekben

SAJATOS KOMPETENCIÁK ÉS JAVASOLT TANULÁSI TEVEKENYSÉGEK

1. A szóbeli közlések megértése különböző kommunikációs helyzetekben

Elokeszítő osztály	I. osztály	II. osztály
1.1. Rövid szóbeli közlés globalis jelentésének felismerése · rajz és szóbeli közlés közötti kapcsolat felismerése; · rajz készítése a hallott közlés tartalmáról; · rövid válaszok megfogalmazása a hallott közlésre vonatkozó egyszerű kérdésekre; · igen/nem válaszok adása rövid állításokra, amelyek a közlés globalis jelentésének megértését ellenőrzik; · csoportos játékokban való részvétel a játék szabályainak megértése nyomán.	1.1. Hozzaferhető, tisztán kiejtett szóbeli közlés globalis jelentésének felismerése · rajz és szóbeli közlés közötti kapcsolat felismerése; · rajz készítése a hallott történet egy jellegzetes mozzanataról; · rövid válaszok megfogalmazása a hallott közlésre vonatkozó egyszerű kérdésekre; · kiegészítések megfogalmazása rövid állításokra, amelyek a közlés globalis jelentésének megértését ellenőrzik; · csoportos játékokban való részvétel a játék szabályainak megértése nyomán.	1.1. Különböző szóbeli közlések globalis jelentésének felismerése · rajz és szóbeli közlés közötti kapcsolat felismerése; · rajz készítése a hallott történet/fabula egy jellegzetes mozzanataról; · rövid válaszok megfogalmazása a hallott történetre/fabulara vonatkozó egyszerű kérdésekre; · kiegészítések megfogalmazása rövid állításokra, amelyek a közlés globalis jelentésének megértését ellenőrzik; · csoportos játékokban való részvétel a játék szabályainak megértése nyomán.
1.2. Részletek felismerése rövid, tisztán, lassan ejtett közlésben · szereplő(k) megnevezése az elhangzott történetben/meseben; · alapvető kérdésekre való válaszadás: Ki? Mit? Hol? Hogyan?; · igaz/hamis válaszok adása rövid állításokra, amelyek a közlés különböző részleteinek megértését ellenőrzik (pl. szereplő hibás neve, helyes helyszín stb.); · helyes részlet kiválasztása több állítás/szó közül, jeladás révén; · egyszerű, játékokban gyakorolt utasítás végrehajtása; · utasítás, feladat végrehajtása egyéni vagy a csoportnak szóló felszólítás nyomán; válaszadás kérdésekre.	1.2. Részletek felismerése tisztán ejtett közlésben · szereplő(k) megnevezése az elhangzott történetben/meseben; · alapvető kérdésekre való válaszadás: Ki? Mit? Hol? Hogyan?; · válaszok adása rövid állításokra, amelyek a közlés különböző részleteire vonatkoznak (pl. szereplő neve, helyszín, szerző neve stb.); · helyes részlet kiválasztása több állítás/szó közül; · egyszerű, játékokban gyakorolt utasítás végrehajtása; · utasítás, feladat végrehajtása egyéni vagy a csoportnak szóló felszólítás nyomán; · válaszadás a meghallgatott közlés tartalmára vonatkozó kérdésekre.	1.2. Részletek felismerése szóbeli közlésben · szereplő(k) megnevezése az elhangzott történetben/meseben/fabulában; · alapvető kérdésekre való válaszadás: Ki? Mit? Hol? Hogyan?; · válaszok adása rövid állításokra, amelyek a közlés különböző részleteire vonatkoznak (pl. szereplő hibás neve, helyes helyszín stb.); · helyes részlet kiválasztása több állítás/szó közül; · játékokban gyakorolt utasítás végrehajtása; · utasítás, feladat végrehajtása egyéni vagy a csoportnak szóló felszólítás nyomán; · válaszadás a meghallgatott közlés tartalmára vonatkozó kérdésekre.

1.3. Szavak első és utolsó hangjának felismerése, szavak felismerése tisztán, lassan ejtett közlésben · észlelt hangok/szótagok/szavak jelzése különbozó jelekkel: tapssal, padra rakott gesztenyekkel, ugrásokkal stb. (pl. "Tegyetek az asztalra annyi gesztenyet, ahány szót hallottatok."); · kijelentes szavainak megismerése; · szavak helyzetének, sorrendjének megállapítása; · közlés bővítése/egyszerűsítése szavak hozzáadásával, elvételével; · kiejtett szó és a hozzá tartozó rajz/kep társítása.	1.3. Hangok, szótagok, szavak felismerése tisztán ejtett közlésben · észlelt szavak megjegyzése; · észlelt hangok/szótagok/szavak jelzése különbozó jelekkel: tapssal, ujjelemezéssel stb.; · kijelentes szavainak megismerése hangosan és gondolatban; · szavak helyzetének, sorrendjének megállapítása; · közlés bővítése/egyszerűsítése szavak hozzáadásával, elvételével; · kiejtett szó és a hozzá tartozó rajz/kep társítása.	1.3. Hangok, szótagok felismerése szavakban, szavak felismerése tisztán ejtett, megszokott kommunikációs összefüggésben elhangzó közlésben · észlelt hangok/szótagok/szavak jelzése különbozó jelekkel: tapssal, padra rakott gesztenyekkel, ugrásokkal stb.; · magánhangzók és mássalhangzók megállapítása szótagokban, szavakban; · szavak alkotása adott szótagokból; · kijelentes szavainak megismerése hangosan és gondolatban; · közlés bővítése/egyszerűsítése szavak/mondatok hozzáadásával, kivételével; · Szólanc, "Mit visz a kishajó?"-típusú játékok; · kiejtett szó és a hozzá tartozó rajz/kep társítása.
1.4. Ismert kommunikációs helyzetekben elhangzó szóbeli közlések iránti érdeklődés tanúsítása · szóbeli közlés megértésére és megértésének biztosítására szolgáló gyakorlatok; · válaszadás kérdésekre; · különbozó személyek által létrehozott közlések megértésére vonatkozó gyakorlatok; · "beszélő-hallgató" típusú szerepjátékok, a hallgatói szerep viselkedésmintáinak kialakítását célzó; · gyermekek és felnőttek által elmesélt történetek/mesék megértése; · "Te vagy a visszhangom"-típusú tevékenységekben való részvétel (felnőtt vagy gyermek általi közlések megismétlése); · "Mit vettem ma észre az iskolába jövet"-típusú tevékenységekben való részvétel, ahol a gyermekek megértik társaik vagy a felnőtt történetét.	1.4. Több beszélő által létrehozott szóbeli közlés iránti érdeklődés tanúsítása · szóbeli közlés megértésére és megértésének biztosítására szolgáló gyakorlatok; · válaszadás kérdésekre; · különbozó személyek által létrehozott közlések megértésére vonatkozó gyakorlatok; · "beszélő-hallgató" típusú szerepjátékok, a hallgatói szerep viselkedésmintáinak kialakítását célzó; · gyermekek és felnőttek által elmesélt történetek/mesék megértése; · "Te vagy a visszhangom"-típusú tevékenységekben való részvétel (felnőtt vagy gyermek általi közlések megismétlése); · "Mit vettem ma észre az iskolába jövet"-típusú tevékenységekben való részvétel, ahol a gyermekek megértik társaik vagy a felnőtt történetét.	1.4. Különbozó szóbeli közlések iránti érdeklődés tanúsítása · szóbeli közlés megértésére és megértésének biztosítására szolgáló gyakorlatok; · válaszadás kérdésekre; · különbozó személyek által létrehozott közlések megértésére vonatkozó gyakorlatok; · "beszélő-hallgató" típusú szerepjátékok, a hallgatói szerep viselkedésmintáinak kialakítását célzó; · gyermekek vagy felnőttek által elmondott mese/fabula megértése; · "Te vagy a visszhangom"-típusú tevékenységekben való részvétel (felnőtt vagy gyermek általi közlések megismétlése); · "Mit vettem ma észre az iskolába jövet"-típusú tevékenységekben való részvétel, ahol a gyermekek megértik társaik vagy a felnőtt történetét.

2. A szóbeli kifejezőképesség különböző kommunikációs helyzetekben

Elokeszítő osztály	I. osztály	II. osztály
2.1. Hangok, szótagok helyes ejtése egyszerű közlésekben · mindennapos, ún. <i>ritmikus rész</i> megvalósítása, ahol a gyermekek körbe ülve kórusban kiejtes-gyakorlatokat, nyelvtoroket, eneket, rövid verseket gyakorolnak, találos kérdéseket, evszakra, evkor unnepeire vonatkozó rövid közléseket ismetelnek stb.; · ugyanannak a közlésnek az ismetlese különbozó hangszinnel, hangerovel vagy beszédsebességgel; · játék a szavakkal (pl. "Szolanc"), ahol nemcsak az utolsó szótag lehet a kritérium, hanem az utolsó hang is; · közlések létrehozása megadott szavakkal; · szavak mondása elozoleg kijelölt hangok hosszított ejtésevel	2.1. Rigmusok, versek, saját közlések helyes ejtése · mindennapos, az adott evszakhoz, evkor unnepeihez kapcsolódó ún. <i>ritmikus rész</i> megvalósítása, ahol a gyermekek körbe ülve kórusban kiejtési gyakorlatokat vegeznek, enekelnek, verset mondanak, találos kérdéseket, rövid közléseket ismetelnek stb.; · ugyanannak a közlésnek az ismetlese különbozó hangszinnel, hangerovel vagy beszédsebességgel; · ritmussal, mozgással kísért játék a szavakkal; · közlések létrehozása megadott szavakkal; · szavak mondása elozoleg kijelölt hangok hosszított ejtésevel; · a beszédhez szükséges helyes kiejtés gyakorlása mindennapos furulyázással.	2.1. Versek, fabulák, saját közlések helyes ejtése különböző kommunikációs helyzetekben · mindennapos, az adott evszakhoz, evkor unnepeihez kapcsolódó ún. <i>ritmikus rész</i> megvalósítása, ahol a gyermekek körbe ülve kórusban kiejtési gyakorlatokat vegeznek, nyelvtoroket, fabulákat, verset mondanak, enekelnek, találos kérdéseket, rövid közléseket ismetelnek stb.; · ugyanannak a közlésnek az ismetlese különbozó hangszinnel, hangerovel vagy beszédsebességgel; · ritmussal, mozgással kísért játék a szavakkal; · szavak mondása elozoleg kijelölt hangok hosszított ejtésevel; · a beszédhez szükséges helyes kiejtés gyakorlása mindennapos furulyázással.
2.2. Rövid párbeszédekben való részvétel megszokott kommunikációs helyzetekben · köszönes, megszólítás, bemutatkozás, keres gyakorlása, valódi vagy szimulált párbeszéd különböző helyzetekben, érdekes témákban; · szerepjátékokban való részvétel: "Az orvosnál", "Telefonálunk", "A játszótér", "Vasárnap", "Egy nap a családdal", "Születésnap" stb.; · feladatok, utasítások megfogalmazása a társak számára; · ismert tárgyak közötti összehasonlításokat, különbségtevéseket tartalmazó kijelentések megfogalmazása, kiegészítése.	2.2. Átelt tevékenységek elmesélése egyszerű közlések révén, megszokott kommunikációs helyzetekben · köszönes, megszólítás, bemutatkozás, keres gyakorlása, valódi vagy szimulált párbeszéd különböző helyzetekben, érdekes témákban; · szerepjátékokban való részvétel; · feladatok, utasítások megfogalmazása a társak számára; · ismert tárgyak közötti összehasonlításokat, különbségtevéseket tartalmazó kijelentések megfogalmazása, kiegészítése.	2.2. Meghallgatott legenda, fabula részleges vagy teljes visszamelése · meghallgatott legendára/fabulára vonatkozó kérdések és válaszok; · meseles a tanító segítségével; · szerepjátékok legendák, fabulák alapján; · ismert történetek dramatizálása; · cím, szerző, a tulajdonképpeni szöveg megtalálását célzó gyakorlatok.

2.3. Gondolatok szóbeli megfogalmazása iránti érdeklődés tanúsítása megszokott kommunikációs helyzetekben · kommunikációs kezdeményezőkészség osztonzeset, fejlődését és a kommunikáció aktusába való bekapcsolódás képességet szolgáló gyakorlatok; · párbeszéd megteremtését, fenntartását és lezárását szolgáló nyelvi formulák használatát célzó gyakorlatok; · csoportos beszélgetés megadott témáról; · ismert történetek dramatizálása.	2.3. Gondolatok szóbeli megfogalmazása iránti érdeklődés tanúsítása ismert kommunikációs helyzetekben · kommunikáció igényének osztonzeset, fejlődését és a kommunikáció aktusába való bekapcsolódás képességet szolgáló gyakorlatok; · párbeszéd megteremtését, fenntartását és lezárását szolgáló nyelvi formulák használatát célzó játékos gyakorlatok; · ismert történetek dramatizálása.	2.3. Gondolatok, vélemények és érzések szóbeli megfogalmazása iránti érdeklődés tanúsítása változatos kommunikációs helyzetekben · kommunikációs kezdeményezőkészség osztonzeset, fejlődését és a kommunikáció aktusába való bekapcsolódás képességet szolgáló gyakorlatok; · párbeszéd megteremtését, fenntartását és lezárását szolgáló nyelvi formulák használatát célzó játékos gyakorlatok.
2.4. A párbeszéd alapvető kommunikációs szabályainak megismerése · az eredményes kommunikáció néhány szabályának gyakorlása: sorra beszélés, meghallgatás, a gondolatok megjegyzése - pl. "Mondd el és add tovább", "Ismeteld meg és folytasd", "Beszélő szobrok" stb.; · kommunikációs kezdeményezőkészséget és a kommunikáció aktusába való illedelmes bekapcsolódás képességet fejlesztő gyakorlatok; · további információk igénylése a nem értett részletek tisztázása érdekében.	2.4. A csoportbeli kommunikáció alapvető szabályainak megismerése · csoportos beszélgetés megadott témáról; · az eredményes kommunikáció néhány szabályának gyakorlása: sorra beszélés, meghallgatás, a gondolatok megjegyzése - pl. "Mondd el és add tovább", "Ismeteld meg és folytasd", "Beszélő szobrok" stb.; · kommunikációs kezdeményezőkészséget és a kommunikáció aktusába való illedelmes bekapcsolódás képességet fejlesztő gyakorlatok, formális (tanóra) és nem formális helyzetekben (szünet, kirándulás); · további információk igénylése a nem értett részletek tisztázása érdekében, illedelmesen, formális (tanóra) és nem formális helyzetekben (szünet, kirándulás).	2.4. A kommunikáció alapvető szabályainak alkalmazása osztálybeli beszélgetés keretében · beszélgetés, párban és csoportban, megadott témáról; · az eredményes kommunikáció néhány szabályának gyakorlása: sorra beszélés, meghallgatás, a gondolatok megjegyzése - pl. "Mondd el és add tovább", "Ismeteld meg és folytasd" stb. · kommunikációs kezdeményezőkészséget és a kommunikáció aktusába való illedelmes bekapcsolódás képességet fejlesztő gyakorlatok, formális (tanóra) és nem formális helyzetekben (szünet, kirándulás); · "beszélő-hallgató" típusú szerepjátékok, a hallgatói szerep viselkedésmintáinak kialakítását célzó.

3. Az írott közlések megértése

Elosztó osztály	I. osztály	II. osztály
3.1. Kíváncsiság felkeltése a vizuális jelek jelentésének megfejtése iránt, hetek közötti kontextusokban · különbozó alakú, méretű, vastagságú stb. könyvek megfigyelése; · különbozó típusú könyvek megfigyelése (pl. kifestős-, illusztrált mesés-, csak szöveget tartalmazó stb.); · saját könyv - epochafüzet - elkészítése.	3.1. Kíváncsiság felkeltése a vizuális jelek jelentésének megfejtése iránt, hetek közötti kontextusokban · különbozó alakú, méretű, vastagságú stb. könyvek megfigyelése; · különbozó típusú könyvek megfigyelése (pl. kifestős-, illusztrált mesés-, csak szöveget tartalmazó stb.); · saját könyv - epochafüzet - elkészítése.	3.1. Kíváncsiság felkeltése a vizuális jelek jelentésének megfejtése iránt, hetek közötti kontextusokban · különbozó alakú, méretű, vastagságú stb. könyvek megfigyelése; · különbozó típusú könyvek megfigyelése (pl. kifestős-, illusztrált mesés-, csak szöveget tartalmazó stb.); · saját könyv - epochafüzet - elkészítése.

megfigyelese (pl. kifestos-, illusztralt meses-, csak szoveget tartalmazo stb.); · saját könyv - epochafuzet - elkeszítése.		
3.2. A közvetlen környezet jeleinek értelmezése, jelentésének megfejtése · hetkoznapokban fellelhető szimbolumok jelentésének megfejtése: H - korház, I - tudakozó, bejarat, kijarat, P - parkirozó, gyalogátkelő, közlekedési lámpák színe stb.; · azonos jelek, grafikai szimbolumok kiválasztása; · képek és szóbeli közlések tarsítása; · üzenetek, jelzotablak értelmezése az osztályban/iskolában; · osztályban/iskolában használatos jelzések, jelzotablak létrehozása a gyermekek segítségével.	3.2. Az ismert környezet egyes szimbolumainak értelmezése, jelentésének megfejtése · hetkoznapokban fellelhető szimbolumok jelentésének megfejtése: ország, város címere, egyes közlekedési jelek (megálló, bicikliút, gyalogátkelő, közlekedési lámpa színei stb.) · képek és szóbeli közlések tarsítása; · üzenetek, jelzotablak értelmezése az osztályban/iskolában; · osztályban/iskolában használatos jelzések, jelzotablak létrehozása a gyermekek segítségével.	3.2. Szimbolumok értelmezése különbozó összefüggésekben · kijelentő, felkiáltó és kérdő mondatok helyes intonálása (a terminológia használata nélkül); · ismert szövek felolvasása, a központozási jelek által meghatározott intonációval; · versek, fabulák kifejező eloadása; · fabulákban és legendákban fellelhető szimbolumok jelentésének megfejtése; · fabulák és legendák szimbolumainak emberi tulajdonságokkal való parhuzamba állítása; · a mindennapokban hasznos szimbolumok létrehozása.

3.3. A nagy nyomtatott betűk alakjának felismerése · rajzolás viaszkretakkal és -ceruzakkal; · a betűmésében megjelölt tárgy és rajza, valamint a betű/hang tartsatát célzó gyakorlatok · visszaméselési gyakorlatok - a betűméseje.	3.3. A nagy és kis nyomtatott betűk alakjának felismerése · rajzolás viaszkretakkal és -ceruzakkal; · a hangok és a nyomtatott betűk tartsatának gyakorlása, a betűméséből, a táblára és a füzetbe rajzolt mintából kiindulva; · visszaméselési gyakorlatok - betűmés, mesék.	3.3. A nagy és kis nyomtatott és írott betűk, valamint a szavak, mondatok és rövid szövegek írásánál használt alapvető szabályok felismerése · rajzolás megadott témában, viaszkretakkal és -ceruzakkal; · szavak, mondatok, rövid szövegek helyes írásának megfigyeltet célzó gyakorlatok; · szavak szótagolásának, sorvegi elválasztásának gyakorlása; • lapon való elhelyeztet megfigyeltetésének gyakorlása • írott szöveg jellegzetes elemeinek (cím, szerző, bekezdések stb.) felismeret célzó gyakorlatok.
3.4. Nyomtatott nagybetűk, valamint gyakran használt, rövid, közvetlen környezetre vonatkozó, nyomtatott nagybetűvel írt szavak felismerése • kézzel írt nyomtatott nagybetűk felismeret célzó gyakorlatok; • betű közötti hasonlóságok és különbségek felismerése; • egyszótagú szavak felismeret célzó gyakorlatok; • a gyermekek általt leírt betűk és egyszótagú szavak felismerésének játékos gyakorlása.	3.4. Nyomtatott nagy- és kisbetűvel írt, gyakran használt, közvetlen környezetre vonatkozó szavak felismerése • nyomtatott nagy- és kisbetűk felismeret célzó gyakorlatok ; • nyomtatott betűkkel írt egyszótagú szavak felismeret célzó gyakorlatok; • a gyermekek általt leírt betűk és egy/több szótagú szavak, mondatok felismerésének játékos gyakorlása.	3.4. Nyomtatott nagy- és kisbetűvel, valamint folyóírással írt, közvetlen környezetre vonatkozó szavak és mondatok felismerése • nyomtatott betűkkel, valamint folyóírással írt egy/több szótagú szavak felismeret célzó gyakorlatok; • nyomtatott vagy kézírassal írt alapszavak és mondatok felismeret célzó gyakorlatok; • nyomtatott és/vagy a gyermekek általt írt egy/több szótagú szavak és mondatok felismeret célzó játékos gyakorlatok.

4. Az írásbeli kifejezőképesség különbozó kommunikációs helyzetekben

Elokeszito osztaly	I. osztaly	II. osztaly
4.1. Egyszeru kozlesek ujraalkotasa megszokott kommunikacios helyzetekben · különbozó üzenetek (pl. udvozletek) újraalkotása/alkotása rajz, kollázs stb. formájában, kepek/betuk felhasználásával	4.1. Egyszeru kozlesek alkotasa ismeros kommunikacios helyzetekben · különbozó üzenetek alkotása (pl. udvozletek, meghívók stb.) rajzok, kollázs, kepek, betuk, mondatok stb. felhasználásával	4.1. Egyszeru kozlesek alkotasa különbozó kommunikacios helyzetekben · különbozó üzenetek alkotása (pl. udvozletek, meghívók stb.) rajzok, betuk, mondatok stb. felhasználásával
4.2. A nagy nyomtatott betuk korvonalainak megformalasa különbozó anyagokból · betuk megformálása viaszból, agyagból stb. · betuk formájának visszaadása különbozó módon: kijarva, újjal a levegőben, padon stb.; · megformált vagy különbozó anyagokból "kidomborított" betuk kitapogatása; · a kéz finommozgásának és a mozgaskoordinációnak a fejlesztése rajzolással, gyöngyfűzéssel, formázással, adott kontúr utáni papírtépéssel stb. · a betűmese, és tanár által a táblán megmutatott minta alapján nagy nyomtatott betuk megrajzolása viaszkrétával, -ceruzával; · az írásra használt felület megfelelő elhelyezése a saját testhez viszonyítva; · játékos tájékozódás az írásterben: fent, lent, balra, jobbra, fölötté, alatta stb.; · ábécé betűinek (nyomtatott nagybetűk) rajzos ábrázolási gyakorlatai.	4.2. Szavak és mondatok írása nagy és kis nyomtatott betűkkel · nyomtatott nagy- és kisbetűk megformálása viaszból, agyagból stb. · betuk formájának visszaadása különbozó módon: kijarva, újjal a levegőben, padon stb.; · megformált vagy különbozó anyagokból "kidomborított" betuk kitapogatása; · a kéz finommozgásának és a mozgaskoordinációnak a fejlesztése rajzolással, gyöngyfűzéssel, formázással, adott kontúr utáni papírtépéssel stb. · a betűmese, és tanár által a táblán megmutatott minta alapján nagy- és kisbetűk megrajzolása viaszkrétával, -ceruzával, vastag ceruzával; · az írásra használt felület megfelelő elhelyezése a saját testhez viszonyítva; · játékos tájékozódás az írásterben: fent, lent, balra, jobbra, fölötté, alatta stb.; · ábécé betűinek (nyomtatott nagy- és kisbetűk) rajzos ábrázolási gyakorlatai.	4.2. Szavak és bővített mondatok írása nagy- és kisbetűkkel, nyomtatott és folyóírással · helyesírási gyakorlatok · egyszerű mondatok írás-, tollbamondás-, másolásgyakorlatai, különös figyelemmel a nagy kezdőbetűre és a középpontozási jelekre; · tomondatok átalakítása bővített mondatokká (a terminológia használata nélkül); · ismeretlen szavak stb. beillesztése saját kijelentésekbe; · rövid szövegek alkotása kép vagy kérdőszózat alapján; · szepírásgyakorlatok; · szavak közötti távolság helyes megbecsülésének gyakorlása.
4.3. Írott közlesek iránti érdeklődés tanúsítása · különbozó üzenetek "írása", rajzok, spontán módon kitalált szimbólumok felhasználásával; · saját könyv (epochafűzet) létrehozása; · órarend készítése szín- vagy szimbólumkód felhasználásával; · osztálynapló létrehozása és vezetése rajzok, fényképek, szimbólumok használatával; · 12. augusztus év-féle rajzolása, amelyen a gyümölcsök a gyermekek születésnapjai; · minialbumok készítése kepek, rajzok, írott szöveg, szimbólumok felhasználásával.	4.3. Írott közlesek iránti érdeklődés tanúsítása ismert nyelvi környezetben · különbozó üzenetek "írása", rajzok, spontán módon kitalált szimbólumok felhasználásával; · saját könyv (epochafűzet) létrehozása; · órarend készítése színekkel vagy szavak, szimbólumok felhasználásával; · osztálynapló létrehozása és vezetése rajzok, fényképek, szimbólumok, szavak, mondatok használatával; · 12. augusztus év-féle rajzolása, amelyen a gyümölcsök a gyermekek születésnapjai; · minialbumok készítése kepek, rajzok, írott szöveg, szimbólumok felhasználásával.	4.3. Írott közlesek iránti érdeklődés tanúsítása különbozó nyelvi környezetekben · kijelentő, felkiáltó és kérdő mondatok helyes írásának gyakorlása; · személyre szabott órarend készítése; · saját könyv (epochafűzet) készítése; · osztálynapló létrehozása és vezetése rajzok, fényképek, szimbólumok, szavak, mondatok, szövegek felhasználásával; · különbozó cella írott szövegek (üzenetek, udvozletek stb.) alkotása (közles, kervevényezés, köszönetnyilvánítás stb.).

TANULASI TARTALMAK

	Elokeszito osztaly	I. osztaly	II. osztaly
Iras, olvasas	• Epochafuzet, rajzok • Konyv - kotet, borito, lap, oldal, lapszamosas, iranyok a lapon • A gyermekek által irt nagy nyomtatott betuk • Leirt betuk olvasasa A meselt szovegek a magyar es a vilagirodom mesevilagabol szarmazzanak. A tanito kis terjedelmu verses vagy prozai irodalmi szovegeket, valamint nem irodalmi szovegeket is hasznalhat, fokozatosan bovulo terjedelemben.	• Epochafuzet, rajzok • Konyv - kotet, borito, lap, oldal, lapszamosas, iranyok a lapon • A gyermekek által irt nyomtatott nagy- es kisbetuk • Az abece (nyomtatott nagy- es kisbetuk) • Egy- es tobbosztagu szavak olvasasa A meselt szovegek a magyar es a vilagirodom mesevilagabol szarmazzanak. A tanito kis terjedelmu verses vagy prozai irodalmi szovegeket, valamint nem irodalmi szovegeket is hasznalhat, fokozatosan bovulo terjedelemben.	• Epochafuzet • Konyv. Szoveg elhelyezese a lapon. • Szoveg. Cim. Szerzo • A gyermekek által irt folyoiras betui • Az abece (irott nagy- es kisbetuk) • Egy- es tobbosztagu szavak olvasasa • Irodalmi szoveg • Elbeszeles • Reszletek meselese, szoban/irasban. Szoveg ujrameselesen szoban. Szereplok felismerese • Lirai szoveg: valtozatos temaju versek A hasznalt szovegek az allatortenetek, fabulak es legendak vilagabol szarmazzanak. A tanito kis terjedelmu verses vagy prozai irodalmi szovegeket, valamint nem irodalmi szovegeket is hasznalhat. Az irodalmi szovegek tanulmanyozasa soran figyelni kell a helyes, folyekony es kifejezo olvasasra, az ismeretlen szavak megertesere.

Kommunikacio	<i>Szobeli kommunikacio:</i> • Helyes kiejtest fejlesztő gyakorlatok • Evszakokhoz, evkor unnepeihez, természethez és természeti jelenségekhez, testreszkekhez stb. kapcsolódó versek • Szójatekok, mondókák a gyermekfolklorból • Magyar és más népek meséi • A tanító által alkotott mesék a betűk bevezetéséhez <i>Irasbeli kommunikacio:</i> • Nyomtatott nagybetűk • Kezzel írt vagy kinyomtatott, nyomtatott nagybetűk, szavak másolása	<i>Szobeli kommunikacio:</i> • Helyes kiejtest fejlesztő gyakorlatok • Evszakokhoz, evkor unnepeihez, természethez és természeti jelenségekhez, testreszkekhez stb. kapcsolódó versek • Szójatekok, mondókák a gyermekfolklorból • Magyar és más népek meséi • A tanító által alkotott betűmesék visszameselése • Szó, mondat, párbeszéd <i>Irasbeli kommunikacio:</i> • Nyomtatott nagy- és kisbetűk • Szótagok, szavak, mondatok; helyes elhelyezés a lapon (szókózik betartása) <i>Megvalositas:</i> • Kezzel írt vagy kinyomtatott, nyomtatott nagy- és kisbetűk, szavak másolása	<i>Szobeli kommunikacio:</i> • Helyes kiejtest fejlesztő gyakorlatok • Versek, szójatekok • Mondat. Mondatok intonálása • Párbeszéd <i>Irasbeli kommunikacio:</i> • Folyóirat betűi • Folyóirat, szépirás • Helyes elhelyezés a lapon: cím, bekezdések, szókózik betartása • Helyesírás. Szavak helyes írása • Központosítás. Központosítási jelek: pont, kérdőjel, felkiáltójel, gondolatjel, kettőspont, vessző • A tollbamondás szövegei rövidnek lesznek <i>Megvalositas:</i> • Funkcionális írás (gyakorlati, közlelési céllal). Szövegmasolások. Tollbamondások. Üzenet. • Imaginatív írás
A kommunikacio alkotoelemei	• Nyomtatott nagy- és kisbetűk Csak intuitívan, a fogalmak meghatározása nélkül dolgozva. • A magyar nyelv hangjai. Magán- és masszhangzók artikulálása. A "magánhangzó", "masszhangzó" kifejezések használata nélkül.	• Mondat, szó, szótag. Csak intuitívan, a fogalmak meghatározása nélkül dolgozva. • A magyar nyelv hangjai. Magán- és masszhangzók artikulálása. A "magánhangzó", "masszhangzó" kifejezések használata nélkül.	• Szókincs • Szó - jelentéssel társított hangcsoport. Hasonló jelentésű szavak. Ellentétes jelentésű szavak. • Fonetika fogalmak • Hang és betű, kapcsolatuk. Masszhangzók, magánhangzók. Szótag. Szavak szótagolása - sorvegi elválasztás. Abece - aktualizálás

MODSZERTANI UTMUTATÓ

Az anyanyelv tanításának kiemelt szerepe van az egész nevelésben, hiszen az anyanyelv egyedi szerepet játszik a személyiség fejlődésében, a gondolkodási struktúra kialakulásában. A nyelv a kölcsönös megértés alapvető eszköze, így a nevelés elsődleges eszköze is. Segítségével a gyermek lelki és szellemi fejlődését alakíthatjuk. A nyelvi minták kultúrát, értékeket közvetítenek, de a társas kapcsolatok kialakítását, szélesítését is lehetővé teszik. Az anyanyelvi ismeretek bővülése az információszerzés szélesítését, a problémamegoldó készség gyarapodását jelenti a teljes oktatási-nevelési folyamatban.

Az anyanyelv oktatása során alapvető célkitűzés a tanulók nyelvhasználatának tudatosítása és fejlesztése. A kisgyerekkori spontán színes nyelvhasználat megőrzése, és a nyelv működésének a megértése egyaránt fontosak. Az anyanyelvi foglalkozásokon - mint minden más foglalkozáson - a tanár munkáját a gyerekek életkori sajátosságai határozzák meg, ennek megfelelően kell kiválasztania a megfelelő oktatási modort és tevékenységet.

Az előkészítő és első, második osztályban az anyanyelvi foglalkozások is - mint minden más - a gyerek természetes kíváncsiságára és mozgásigényére épülnek. A gyermekek tevékenységei képességek és készségek változatos skáláját szolgatják meg. A hangsúly az értelmes, a gyermek számára is átlátható tevékenységek megvalósítására, átélésére tevődik. Ebben az életkorban a gyermekek nevelése tevékenységeken alapul, a tettek pedagógiáját jelenti. Ezért ez az irányultság a gyermek egészét szolgálja meg. A folyamatok, melyben részt vesz, minden érzékszervet bevonják, mozgósítják érzelmeit, megértését és fantáziáját.

Előkészítő és első osztályban nagy hangsúlyt fektetünk a nagymozgások, valamint a fonemahallás gyakorlására, kialakítására, hiszen ezek a készségek képezik majd az írás és olvasás alapjait.

Második osztályban kiemelt szerepet kap az olvasás készségszintre való emelése, valamint az alapvető helyesírási szabályok tudatos alkalmazása.

A gyermekek egyéni kísérése ezeken az évfolyamokon azt jelenti, hogy a pedagógus megfigyeli a gyermek fejlődését, rendszeresen dokumentálja, majd a fejlődést elősegítő lépéseket - az egyéni beszélgetések alkalmával a szülőkkel is megosztva, megbeszélve - gyakorlatba ülteti.

Ajánlott, hogy a az iskolai tevékenységeket figyelmesen, kiegyensúlyozottan szervezze meg a pedagógus, elkerülve a gyermekek alul- vagy túlterhelését. Alapvető fontosságú a nap és a hét egészséges ritmusának kialakítása. Az évszakok és az évek ünnepei idővel ismerőse formálják az év struktúráját. A ritmikus rész versei, énekei követik ezt a szerkezetet.

Minden ének, vers közösén, kórusban hangzik el mind a nap elején, a ritmikus részben, mind a hónap-/ évszakünnepeken.

A tanító naponta mesét, fabulat, legendát (lásd Bevezető) mesél/ olvas, amelyet a gyermekek utólag újrameleshetnek.

AJÁNLOTT IRODALOM

Benedek Elek, Illyes Gyula, Arany László, Grimm testvérek stb. népmesegyűjteményei

Weöres Sándor, Kányadi Sándor, Szilágyi Domokos, Zelk Zoltán, Tamkó Sirató Károly, Nemes Nagy Ágnes, Szabó Lőrinc, Csanádi Imre, Demény Péter, Kovács András Ferenc, Devecseri Gábor, Osváth Erzsébet stb. gyermekversei

Petrőcs Csaba (szerk.): Tucsok koma, gyere ki!

Forrai Katalin: Ének az óvodában

T. Ászódi Éva (szerk.): Cini-cini muzsika

Toro Jolan - Tanczos Ibolya: A beszédfejlesztés tanítói kézikönyve

Gazda Klára: Gyermekvilág Esztelneken

Haider Edit (szerk.): Bujj, bujj, zöld ág. . .

Montagh Imre: Tiszta beszéd

Jakob Streit: Allattörténetek; A mehek élete; Hadd legyek a testvéred

Szentkúti Márta: Akik meghallottak Isten hívatását

Selma Lagerlöf: Krisztus legendák

BIBLIOGRAFIA

Carlgrén Frans, Klingborg Arne, Szabadszagra nevelés. Torok Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány, 2003.

Kulcsár Gábor, Az írás-olvasás tanítása a Waldorf iskolában, KFPT, Budapest, 2004.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Steiner Rudolf, Atalános embertan, Genius, Budapest, é.n.

Steiner Rudolf, A nevelés módszere. Metodika-didaktika, Genius, Budapest, é.n.

Steiner Rudolf, A nevelés módszere. Szemináriumi beszélgetések, Genius, Budapest, é.n. .

Vekerdy Tamás, A Waldorf iskola első három évfolyamjának programjáról. In: U.o: Milyen iskola kell a gyerekeknek, Filum, 2003.

*** A magyarországi Waldorf-iskolák kerettanterve. 2013

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
COMUNICARE ÎN LIMBA MAGHIARĂ MATERNĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORFW
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Pedagogia Waldorf a dezvoltat un concept propriu cu privire la studiul limbii și literaturii materne. Acesta a luat naștere din analiza modului în care interacționează două forțe polare, cu legități specifice: receptarea mesajului oral/scriș și formele conventionale de exprimare orală/scrișă. Din interacțiunea acestora ia naștere capacitatea de comunicare ce se concretizează la nivelul individului în posibilitatea de exprimare a gândurilor, stărilor, sentimentelor și opiniilor proprii. În esență, acesta este scopul comunicării în limba maternă.

Limba este un proces viu, în permanentă transformare, însă la baza ei stau legități general valabile - forme și structuri stabile - care își au originea în vremuri îndepărtate. De aici s-a născut necesitatea selectării de către învățător a acelor texte care au valoare artistică și care stau la baza creației literare actuale. Astfel, povestirea zilnică a învățătorului, în partea de final a orei principale, indiferent de materia predată, ocupă un spațiu larg în desfășurarea activităților didactice din școlile Waldorf: basme în clasa pregătitoare și în clasa I, fabule și legende în clasa a II-a, texte biblice din Vechiul Testament în clasa a III-a, mitologie în clasa a IV-a etc. Textele povestite sunt apoi repovestite de copii, care preiau cu ușurință elemente specifice de limbaj, astfel încât se realizează atingerea unui obiectiv esențial - dezvoltarea capacității de receptare și de exprimare a mesajului oral.

Un element specific pedagogiei Waldorf este partea ritmică. Aceasta presupune afectarea unui timp, de regulă 20-30 min. la începutul fiecărui curs principal, în care învățătorul și copiii rostesc împreună poezii și frământări de limbă, intonează cântece, în alternanță. Acest moment al zilei de școală se constituie ca fundament pentru latura socială a educației. În domeniul lingvistic este cu atât mai necesară o astfel de activitate, cu cât dezvoltarea comunicării (capacitatea de exprimare proprie) nu se poate realiza decât în interacțiune cu ceilalți semeni, în sfera socialului.

De o deosebită importanță pentru pedagogia Waldorf este modul specific în care aceasta așează, înaintea capacității de receptare a mesajului scris (citirea/lectura), capacitatea de exprimare scrisă. Printr-o asemenea răsturnare de situație se urmărește respectarea unui principiu de bază al pedagogiei contemporane, întrucât este știut faptul că achizițiile cognitive devin mai solide dacă sunt susținute de activitatea proprie a copilului. Pedagogia Waldorf înțelege prin activitate efortul concret, fizic și intelectual, pe care îl face copilul. Astfel, în clasa pregătitoare și în clasa I copiii sunt conduși întâi către scriere și apoi către citire. Ei citesc la început numai ceea ce au scris ei înșiși, după modelul învățătorului. Citirea vine de la sine pentru fiecare copil, în ritm propriu. Copiii sunt activați mai ușor în ceea ce privește scrisul, care solicită mai puternic motricitatea.

În predarea literelor, pedagogia Waldorf propune o cale accesibilă vârstei copilului de 6-7 ani. Astfel, învățătorul pornește de la o poveste pe care o expune copiilor și pe care apoi o reia în ziua următoare, realizând pe tablă un desen sugestiv pentru copii. În același timp, copiii desenează în caietele proprii imaginea din poveste. Din desenul realizat pe tablă și în caiete se desprinde forma literei, fie din conturul elementelor imaginate, fie din atitudinea personajelor. Accentul se pune în acest fel pe calitatea scrierii și nu pe cantitate, întrucât copiii sunt îndrumați să perceapă formele în relație cu simțurile proprii. Cunoștințele dobândite în acest mod devin mai solide și au ca bază memoria afectivă, pe care psihologii contemporani o consideră de o eficiență superioară. Experiența practică a demonstrat că astfel se acționează cu succes împotriva apariției deficiențelor de scriere-citire. Din această cauză, în funcție de componența clasei și de gradul de dezvoltare a copiilor, învățătorul poate introduce scrierea literelor mari de tipar fie în clasa pregătitoare, fie la începutul clasei I.

Folosirea instrumentelor de scris, de la crete groase de ceară (clasa pregătitoare) la creioane cerate sau creioane colorate (clasele I și a II-a) la stilou (din clasa a III-a), reprezintă pentru pedagogia Waldorf o cale firească și necesară de a răspunde cerințelor de vârstă ale copiilor, cărora li se dezvoltă treptat motricitatea mușchilor fini ai mâinii. În același timp se are în vedere dezvoltarea simțului estetic. Scrierea caligrafică este exersată în aceeași măsură ca și scrierea ortografică, realizându-se astfel dezvoltarea capacității de exprimare scrisă.

Caracterul holistic, interdisciplinar reprezintă un alt element specific pedagogiei Waldorf. Dezvoltarea competențelor de comunicare în limba maternă se realizează și în cadrul altor domenii de învățământ: arte plastice, muzică etc.

Programa cuprinde următoarele elemente:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar;
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar;
- exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- literatură recomandată
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Comunicare în limba maghiară maternă jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Comunicarea verbală
- Dezvoltarea abilității de citire
- Dezvoltarea abilității de exprimare în scris

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

- 1.** Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate
- 2.** Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
- 3.** Receptarea unei varietăți de mesaje scrise
- 4.** Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Sesizarea semnificației globale a unui scurt mesaj audiat · sesizarea relației dintre imaginea desenată și mesajul audiat; · realizarea unui desen pentru a indica despre ce este vorba în mesajul audiat; · oferirea de răspunsuri scurte la întrebări simple legate de poveștile audiate; · oferirea de replici afirmative/negative la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală; · participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.	1.1. Sesizarea semnificației globale a unui mesaj oral, accesibil, rostit cu claritate · sesizarea relației dintre imaginea desenată și mesajul audiat; · realizarea unui desen pentru a indica o scenă semnificativă din povestirea audiată; · oferirea de răspunsuri scurte la întrebări simple legate de povestirile audiate; · oferirea de completări la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală a textului audiat; · participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.	1.1. Sesizarea semnificației globale a unui mesaj din texte accesibile variate · sesizarea relației dintre imaginea desenată și mesajul audiat; · realizarea unui desen pentru a indica o scenă semnificativă din povestirea/fabula audiată; · oferirea de răspunsuri la întrebări simple legate de povestirile/fabulele audiate; · oferirea de completări la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală a textului audiat; · participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.
1.2. Recunoașterea câtorva detalii dintr-un mesaj scurt, rostit clar și rar · numirea personajului/personajelor dintr-o poveste audiată; · oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: "Cine? Ce? Unde? Cum?"; · oferirea de replici afirmative/negative la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea); · selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/cuvinte, utilizând indicarea prin semne; · îndeplinirea unei instrucțiuni simple exersate prin jocuri; · îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; · formularea de răspunsuri la întrebări.	1.2. Recunoașterea unor detalii dintr-un mesaj rostit cu claritate · numirea personajului/personajelor dintr-o poveste/povestire/fabulă audiată; · oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: "Cine? Ce? Unde? Cum?"; · oferirea de replici la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele personajului, locul corect în care se petrece acțiunea, autorul); · selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/cuvinte, · îndeplinirea unor instrucțiuni exersate prin jocuri; · îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; · formularea de răspunsuri la întrebări despre conținutul unui text audiat.	1.2. Recunoașterea unor detalii dintr-un text audiat · numirea personajului/personajelor dintr-o poveste/povestire/fabulă audiată; · oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: "Cine? Ce? Unde? Cum?"; · oferirea de replici la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea); · selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/cuvinte; · îndeplinirea unei instrucțiuni exersate prin jocuri; · îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; · formularea de răspunsuri la întrebări despre conținutul unui text audiat.

1.3. Identificarea sunetului initial și/sau final dintr-un cuvânt, a cuvintelor din enunturi rostite clar și rar · indicarea sunetelor/silabelor/cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaii din palme, castane puse pe bancă, sărituri etc. (ex. "Puneți pe masă atâtea nuci câte cuvinte ați auzit."); · numărarea cuvintelor dintr-un enunț; · stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din enunțuri orale; · dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unui cuvânt; · punerea în corespondență a unui cuvânt rostit cu imaginea potrivită desenată.	1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte din enunturi rostite cu claritate · memorarea unor cuvinte percepute; · indicarea sunetelor/silabelor/cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaii din palme, ridicarea unui deget, a unui obiect, · numărarea cuvintelor dintr-un enunț cu voce tare și în gând; · stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din enunțuri orale; · dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unor cuvinte/propoziții; · punerea în corespondență a unor mesaje cu imaginile potrivite desenate.	1.3. Identificarea sunetelor și silabelor în cuvinte și a cuvintelor în enunturi din mesaje rostite cu claritate, în contexte de comunicare familiare · indicarea sunetelor/silabelor/cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaii din palme, castane puse pe bancă, sărituri etc.; · identificarea vocalelor și consoanelor în silabe și cuvinte; · formarea unor cuvinte din silabe date; · numărarea cuvintelor dintr-un enunț cu voce tare și în gând; · dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unor cuvinte; · jocuri de tip "Fazan", "Cuvinte alintate"; · punerea în corespondență a unor cuvinte rostite cu imaginile potrivite desenate.
1.4. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajelor orale, în contexte de comunicare cunoscute · exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; · formulări de răspunsuri la întrebări; · exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; · jocuri de rol de tipul "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător; · audierea unor povești povestite de adulți sau de copii; · participarea la activități de tipul "tu ești ecoul meu" (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau copii);	1.4. Manifestarea interesului față de receptarea mesajelor orale, emise de mai mulți interlocutori · exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; · formulări de răspunsuri la întrebări; · exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; · jocuri de rol de tipul "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător; · audierea unor povești spuse de profesor sau de copii; · participarea la activități de tipul "tu ești ecoul meu" (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau copii); · participarea la activități de tipul "ce am observat astăzi în drum spre școală", în care copiii ascultă povestiri cu sens spuse de copii sau adult.	1.4. Manifestarea interesului față de o varietate de mesaje orale · exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; · formulări de răspunsuri la întrebări; · exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; · jocuri de rol de tipul "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător; · audierea unor povești/ fabule spuse de profesor sau de copii; · participarea la activități de tipul "tu ești ecoul meu" (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau de copii); · participarea la activități de tipul "ce am observat astăzi în drum spre școală", în care copiii ascultă povestiri cu sens spuse de copii sau de profesor.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Rostirea corectă a sunetelor și a silabelor în enunțuri simple · realizarea zilnică a unei părți ritmice în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, frământări de limbă, cântece, recitarea de poezii scurte, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte ce au legătură cu anotimpul, sărbătorile anului; · reglarea tonului, volumului și vitezei vorbirii, prin rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; · jocuri de cuvinte (de tip "Fazan", în care criteriul poate fi nu numai ultima silabă, ci și ultimul sunet); · formularea de enunțuri folosind cuvinte date; · rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior.	2.1. Rostirea corectă a unor recitative, poezii, enunțuri proprii · realizarea zilnică a unei părți ritmice ce are legătură cu anotimpul, sărbătorile anului și în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, cântece, recitarea de poezii, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte etc.; · rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; · jocuri de cuvinte însoțite de mișcare, ritm; · formularea de enunțuri folosind cuvinte date; · rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior; · reglarea expirației necesare comunicării verbale prin învățarea și exersarea zilnică a cântatului la blockflote.	2.1. Rostirea corectă a unor poezii, fabule, a unor enunțuri proprii în situații variate de comunicare · realizarea zilnică a unei părți ritmice ce are legătură cu anotimpul, sărbătorile anului și în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, frământări de limbă, cântece, recitarea de poezii, fabule, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte etc.; · rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; · jocuri de cuvinte însoțite de mișcare, ritm; · formularea de enunțuri folosind cuvinte date; · rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior; · reglarea expirației necesare comunicării verbale prin învățarea și exersarea zilnică a cântatului la blockflote.
2.2. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală · exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare și solicitare, potrivite interlocutorului, dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes; · participarea la jocuri de rol: "La doctor", "La telefon", "În parc", "La cumpărături", "O zi în familie", "Aniversări" etc.; · formularea de sarcini, instrucțiuni adresate colegilor; · formularea, completarea de enunțuri care să conțină comparații sau distincții între obiecte familiare.	2.2. Povestirea unor activități la care a participat direct, prin intermediul unor mesaje simple în contexte familiare · exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare și solicitare, potrivite interlocutorului, dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes; · participarea la jocuri de rol; · formularea de sarcini, instrucțiuni adresate colegilor ; · formularea, completarea de enunțuri care să conțină comparații sau distincții între obiecte familiare.	2.2. Povestirea parțială sau integrală a unor legende, fabule audiate · întrebări și răspunsuri referitoare la legenda/ fabula audiată; · povestire cu ajutorul învățătorului; · jocuri de roluri având ca suport fabule și legende; · dramatizări după povești cunoscute; · exerciții de identificare a titlului, a autorului, a textului propriu-zis.
2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, în contexte uzuale · exerciții de stimulare și dezvoltare a inițiativei comunicative și a capacității de a interveni în actul comunicării; · exerciții de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog; · conversații în grup pe teme date; · dramatizări după povești cunoscute.	2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, în contexte familiare · exerciții de stimulare și dezvoltare a dorinței de comunicare și a capacității de a interveni în actul comunicării; · exerciții-joc de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog; · dramatizări după povești cunoscute.	2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, păreri și sentimente, în contexte variate · exerciții de stimulare și dezvoltare a inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni în actul comunicării; · exerciții-joc de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog.

2.4. Familiarizarea cu regulile elementare ale comunicării într-un dialog · exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. "Spune și dă mai departe", "Repetă și continuă", "Statuile vorbitoare" etc.; · dezvoltarea inițiativei comunicative și a capacității de a interveni politicos în actul comunicării; · solicitarea de informații suplimentare pentru clarificarea unor nelămuriri.	2.4. Familiarizarea cu regulile elementare ale comunicării într-un grup · conversații în grup pe teme date; · exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. "Spune și dă mai departe", "Continuă povestea", "Statuile vorbitoare" etc.; · dezvoltarea inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni politicos în actul comunicării în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.); · solicitarea politicoasă de informații suplimentare, în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.), pentru clarificarea unor nelămuriri.	2.4. Aplicarea regulilor elementare ale comunicării în situația participării la o discuție în clasă · discuții, în perechi și în grup, pe teme date; · exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. "Spune mai departe", "Continuă povestea" etc.; · dezvoltarea inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni politicos în actul comunicării în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.); · jocuri de rol "emițător-receptor", vizând formarea comportamentului de ascultător.
--	---	---

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual · observarea cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi etc.; · observarea a diferite suporturi de lectură (ex.: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc.); · confecționarea cărții proprii - caietul de epocă.	3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual · observarea cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi etc.; · confecționarea cărții proprii - caietul de epocă; · observarea și utilizarea diferitelor suporturi de lectură (ex.: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc.).	3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual și în scris, în contexte variate · observarea cărților în vederea identificării titlului, autorului etc.; · confecționarea cărții proprii - caietul de epocă; · observarea și utilizarea diferitelor suporturi de lectură (ex.: carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text, carte de poezii etc.).
3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje de necesitate imediată, din contextul uzual · identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: M - Metrou, H - Spital, I - Informații, intrare, ieșire, P - parcare, trecere de pietoni, culori semafor etc.; · sortarea unor semne, simboluri grafice identice; · punerea în corespondență a imaginilor cu mesaje orale indicate; · decodarea unor mesaje, indicatoare din clasă/școală; · crearea cu ajutorul copiilor a unor simboluri pentru mesaje utile în clasă/școală.	3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje din contextul familiar · identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: stema țării, a orașului, unele semne de circulație (stație, pistă pentru biciclete, trecere de pietoni, culori semafor etc.); · punerea în corespondență a imaginilor cu mesaje orale indicate; · decodarea unor mesaje, indicatoare din clasă/școală ; · crearea cu ajutorul copiilor a unor simboluri pentru mesaje utile în clasă/școală.	3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje, în contexte variate · exerciții de intonare corectă a propozițiilor enunțative, exclamative și interogative (fără menționarea terminologiei); · exerciții de citire a unui text cunoscut, cu adaptarea intonației impuse de semnele de punctuație; · exerciții de recitare expresivă de poezii și fabule; · identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în fabule și legende; · punerea în corespondență a unor simboluri întâlnite în fabule și legende cu trăsături omenești; · crearea de către copii a unor simboluri pentru mesaje utile în viața de zi cu zi.

3.3. Desprinderea formei literelor mari de tipar · exersarea desenului cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; · exerciții de asociere a obiectului cu litera și cu sunetul prin povestea literelor, imaginea desenată pe tablă și în caiete; · exerciții de repovestire - povestea literelor.	3.3. Desprinderea formei literelor mari și mici de tipar · exersarea desenului cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; · exerciții de asociere a sunetelor cu literele de tipar, pornind de la povestea literelor, modelul desenat pe tablă și în caiete; · exerciții de repovestire - povestea literelor, basme.	3.3. Desprinderea formei literelor mari/mici de tipar și de mână și a regulilor de bază folosite la scrierea unor cuvinte, propoziții, a unor texte scurte · exersarea desenului tematic cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; · exerciții de asociere a sunetelor cu literele de mână pornind de la modelul desenat pe tablă și în caiete; · exerciții de observare a corectitudinii scrierii unor cuvinte, propoziții, texte scurte; · exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe la capăt de rând etc.; · exerciții de observare a încadrării în pagină; · exerciții de recunoaștere a elementelor specifice unui text scris: titlul, autorul, alineate etc.
3.4. Recunoașterea literelor mari de tipar și a unor cuvinte uzuale scurte scrise cu litere mari de tipar, din universul imediat · exerciții de identificare a literelor mari de tipar scrise cu mâna; · identificarea de asemănări și deosebiri între litere; · exerciții de identificare a unor cuvinte monosilabice; · jocuri de identificare a literelor și a unor cuvinte monosilabice scrise de copii cu litere mari de tipar.	3.4. Recunoașterea unor cuvinte uzuale, scrise cu litere mari și mici de tipar din mediul familiar · exerciții de identificare a literelor mari și mici de tipar; · exerciții de identificare a unor cuvinte monosilabice scrise cu litere de tipar; · jocuri de identificare a literelor și cuvintelor monosilabice/plurisilabice, a unor propoziții scrise de copii.	3.4. Recunoașterea unor cuvinte și propoziții, scrise cu litere mari și mici de tipar și de mână, din mediul familiar · exerciții de identificare a cuvintelor monosilabice și polisilabice scrise cu litere de tipar și de mână; · exerciții de identificare a unor cuvinte de bază și propoziții tipărite și/sau scrise cu litere de mână; · jocuri de identificare a unor cuvinte monosilabice/plurisilabice, a unor propoziții tipărite și/sau scrise de copii.

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Reproducerea unor mesaje simple, în contexte uzuale de comunicare · exerciții de reproducere/creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări) folosind imagini/litere prin desen, colaj etc.	4.1. Crearea unor mesaje, în contexte familiare de comunicare · exerciții de creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări, invitații la serbări) folosind desene, colaje, imagini cuvinte/propoziții etc.	4.1. Crearea unor mesaje, în contexte variate de comunicare · exerciții de creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări, programe/invitații la serbări) folosind desene, cuvinte, propoziții etc.
4.2. Trasarea contururilor literelor mari de tipar, prin intermediul unei varietăți de materiale · modelarea literelor din ceară, lut, aluat, pastă de hârtie etc.; · exerciții de redare a formei literei (semnul pentru sunet) în diferite modalități: mers, cu degetul în aer, pe bancă etc.; · pipăirea literelor modelate sau "tipărite" în relief pe diferite suporturi; · exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin desen, înșirare de măgele, modelaj, ruperea hârtiei după un contur etc.; · trasarea de litere mari de tipar după modelul din poveste și cel oferit de învățător la tablă folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor; · poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp; · orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga, deasupra, dedesubt etc.; · exerciții de reprezentare prin desen a formelor literelor alfabetului (semnele pentru sunete).	4.2. Scrierea de cuvinte și propoziții simple, cu litere mari și mici de tipar · modelarea literelor mari și mici de tipar, din ceară, lut, aluat, pastă de hârtie etc.; · exerciții de redare a formei literei (semnul pentru sunet) în diferite modalități: mers, cu degetul în aer, pe bancă etc.; · pipăirea literelor modelate sau "tipărite" în relief pe diferite suporturi; · exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin desen, înșirare de măgele, modelaj, ruperea hârtiei după un contur etc.; · trasarea de litere mari și mici, de tipar după modelul din poveste și cel oferit de învățător la tablă, folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor, creioane colorate groase; · poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp; · orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga, deasupra, dedesubt etc.; · exerciții de reprezentare a formelor literelor mari și mici, de tipar (semnele pentru sunete).	4.2. Scrierea de cuvinte și propoziții dezvoltate, cu litere mari și mici, de mână și de tipar, cu ajutorul unei varietăți de materiale · exerciții de scriere a unor cuvinte care conțin grupuri de sunete, grupuri de litere, aglomerări de consoane; · exerciții de scriere, dictare, copiere a unor propoziții simple, de folosire a majusculei și a semnelor de punctuație etc.; · exerciții de transformare a propozițiilor simple în propoziții dezvoltate (fără referire la terminologie); · exerciții de integrare în enunțuri proprii a unor cuvinte necunoscute etc.; · exerciții de redactare a unor texte de mică întindere pe baza unui suport vizual și/sau a unui șir de întrebări; · exerciții de scriere caligrafică; · exerciții de apreciere corectă a spațiului dintre cuvinte.

4.3. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje · "scrierea" de mesaje diverse, folosind desene, simboluri inventate spontan; · confecționarea propriei cărți (caietul de epocă) în care se vor folosi și limbaje neconvenționale; · crearea unui orar pe un cod de culori sau simboluri valabile pentru toți copiii; · crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri; · crearea/desenarea copacului cu 12 ramuri ce are ca "fructe" zilele de naștere ale copiilor; · confecționarea unor mini-albume cu imagini, desene, text scris, simboluri, pe teme familiare copiilor.	4.3. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje, în contexte cunoscute · "scrierea" de mesaje diverse, folosind desene, simboluri inventate spontan; · confecționarea propriei cărți (caietul de epocă) în care se vor folosi și limbaje neconvenționale; · crearea unui orar pe un cod de culori și în cuvinte sau simboluri ; · crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri, cuvinte și propoziții; · crearea/ desenarea copacului cu 12 ramuri ce are ca "fructe" zilele de naștere ale copiilor; · confecționarea unor mini-albume cu imagini, desene, texte scrise, simboluri, pe teme familiare copiilor;	4.3. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje, în contexte variate · exerciții de redactare corectă a propozițiilor enunțiative, exclamative și interogative (fără menționarea terminologiei); · exerciții de redactare a unui text cunoscut, cu utilizarea corectă a semnelor de punctuație; · crearea unui orar personalizat; · confecționarea propriei cărți (caietul de epocă); · crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri, cuvinte, propoziții, fraze; · exerciții de redactare de mesaje scrise (bilete, felicitări etc.) pe suporturi variate, în diverse scopuri (de informare, de solicitare, de mulțumire etc.).
---	---	---

CONȚINUTURI

Domeniul	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Scriere/citire/lectură	• Caietul de epocă, desene • Cartea - volum, coperte, foaie, pagină, numerotarea paginii, direcții de orientare în pagină • Literele mari de tipar, scrise de copii • Citirea literelor scrise Tematica textelor povestite trebuie să reflecte universul basmelor din literatura maghiară și universală. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, urmărind o creștere progresivă a numărului de cuvinte.	• Caietul de epocă, desene • Cartea - volum, coperte, foaie, pagină, numerotarea paginii, direcții de orientare în pagină • Literele mari și mici de tipar, grupurile de litere, scrise de copii • Alfabetul (literele mari și mici de tipar) • Citirea cuvintelor mono- și plurisilabice Tematica textelor povestite trebuie să reflecte universul basmelor din literatura maghiară și universală. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, urmărind o creștere progresivă a numărului de cuvinte.	• Caietul de epocă. • Cartea. Așezarea textului în pagină. • Textul. Titlul. Autorul • Literele de mână, grupurile de litere, scrise de copii • Alfabetul (litere mici și mari de mână) • Citirea cuvintelor mono și plurisilabice • Textul literar • Textul narativ • Povestirea, pe scurt, orală/ în scris a unor fragmente. Povestirea orală a textului. Recunoașterea personajelor. • Textul liric: poezii cu tematică diversă Tematica textelor trebuie să reflecte universul copilăriei și valorile proprii acestuia, întâmplări cu animale, fabule și legende. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere. Studiarea textului literar trebuie să aibă în vedere citirea corectă, fluentă și expresivă a acestuia, explicarea cuvintelor și rezolvarea problemelor de vocabular.

Comunicare	Comunicarea orală: • Exerciții de dicție pentru articulare corectă • Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului, etc. • Jocuri de cuvinte din folclorul copiilor • Basme din literatura maghiară și universală • Povești create de învățător pentru introducerea literelor Comunicarea scrisă: • Literele mari de tipar Contexte de realizare: • Copierea literelor mari de tipar, a cuvintelor, scrise cu mâna sau tipărite	Comunicarea orală: • Exerciții de dicție pentru articulare corectă • Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului, etc. • Jocuri de cuvinte din folclorul copiilor • Basme din literatura maghiară și universală • Repovestirea poveștilor create de învățător pentru introducerea literelor • Cuvântul, propoziția, dialogul Comunicarea scrisă: • Literele mari și mici de tipar • Silabe, cuvinte, propoziții; așezarea corectă în pagină (respectarea spațiului dintre cuvinte) Contexte de realizare: • Copierea literelor mari și mici de tipar, a cuvintelor, a propozițiilor, scrise cu mâna sau tipărite	Comunicarea orală: • Exerciții de dicție pentru articulare corectă • Poezii, jocuri de cuvinte • Propoziția. Intonarea propozițiilor. • Dialogul Comunicarea scrisă: • Literele de mână • Scrierea de mână și prezentarea textului. Scrierea caligrafică. Așezarea corectă în pagina de caiet: plasarea titlului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte. • Ortografia. Scrierea corectă a cuvintelor. • Punctuația. Semnele de punctuație: punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, linia de dialog, două puncte, virgula. Textele pentru dictare vor fi scurte. Contexte de realizare: • Scrierea funcțională (cu scop practic, informativ). Teme. Copieri de texte. Dictări. Biletul. • Scrierea imaginativă.
Elemente de construcție a comunicării	• Propoziția, cuvântul, silaba. Noțiunile nu vor fi definite, lucrându-se cu acestea în mod intuitiv. • Sunetele limbii maghiare. Articularea vocalelor și consoanelor. Nu se vor utiliza termenii de "vocale" și "consoane".	• Propoziția, cuvântul, silaba. Noțiunile nu vor fi definite, lucrându-se cu acestea în mod intuitiv. • Sunetele limbii maghiare. Articularea vocalelor și consoanelor. Nu se vor utiliza termenii de "vocale" și "consoane".	• Lexicul • Cuvântul - grup de sunete asociat cu un înțeles. Cuvintele cu sens asemănător. Cuvintele cu sens opus. • Noțiuni de fonetică • Sunetul și litera - corespondența dintre ele. Vocalele și consoanele. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe - despărțire la capăt de rând. Alfabetul - actualizare.

SUGESTII METODOLOGICE

Limba maternă are un rol extrem de important în educație, deoarece ajută la formarea armonioasă a personalității și la dezvoltarea gândirii structurate. Prin limbă comunicăm, deci aceasta este elementul de bază al educației. Comunicând, putem să-i ajutăm pe copii să se dezvolte sănătos atât sufletește, cât și spiritual. Limba transmite cultura unui popor și ajută la dezvoltarea relațiilor sociale. Prin aprofundarea și extinderea cunoștințelor și competențelor lingvistice se dobândesc noi cunoștințe și se dezvoltă abilitățile de rezolvare a problemelor.

Pe parcursul procesului de învățare este foarte importantă conștientizarea utilizării și dezvoltării corecte a limbii materne. Îngrijirea și protejarea limbajului spontan cu care sosesc copiii la școală sunt la fel de importante ca și înțelegerea funcționării limbii. Pe parcursul orelor de limba maternă - ca de altfel la toate activitățile de învățare - pedagogul vizează întotdeauna caracteristicile specifice vârstei și, pe baza acestora, alege metodele de predare și activitățile.

În clasele pregătitoare, I și a II-a predarea limbii materne - ca și toate celelalte discipline și activități - se bazează pe curiozitatea naturală și pe nevoia de mișcare a copilului. Activitățile copiilor vizează aptitudini și deprinderi variate. Se pune accentul pe trăiri și experiențe cu sens, care pot fi urmărite și înțelese și de copii. La această vârstă educația copiilor se bazează pe învățarea prin experiențe, printr-o pedagogie a acțiunii. Această orientare se adresează prin urmare copilului ca întreg. În procesele în care este implicat, el participă cu toate simțurile și îi sunt stimulate sentimentele, înțelegerea și fantezia.

În clasa pregătitoare și clasa I se pune un accent deosebit pe crearea și exersarea mișcărilor mari cât și a distingerii auditive a fonemelor, deoarece aceste deprinderi vor constitui bazele scris-cititului.

În clasa a II-a un rol deosebit revine aducerii cititului la nivel de deprindere, respectiv exersarea folosirii conștiente a regulilor gramaticale de bază.

Îndrumarea individuală a copiilor în toate aceste clase se bazează pe observarea și înregistrarea regulată a evoluției lor, iar măsurile de sprijinire a dezvoltării - care sunt discutate și individual cu părinții - sunt puse în practică.

Se recomandă ca activitățile școlare să fie organizate de către pedagog cu atenție, echilibrat, putând fi astfel evitată supra(sub)solicitarea copilului. Este de o importanță majoră crearea unui ritm sănătos al zilei și al săptămânii. Anotimpurile și sărbătorile de peste an dau, în timp, o configurație familiară structurii anului. Poeziile, cântecele din partea ritmică sunt selectate ținându-se cont de această configurație.

Toate cântecele, poeziile se rostesc împreună, în cor, atât dimineața, la partea ritmică, cât și la serbările lunare/ anotimpului.

Zilnic, copiii vor asculta o povestire, fabulă, legendă (a se vedea Nota de prezentare), pe care ulterior le pot repovesti.

LITERATURĂ RECOMANDATĂ

Culegerile de basme populare ale lui Benedek Elek, Illyes Gyula, Arany Laszlo, frații Grimm, etc.

Poeziile pentru copii ale lui Weores Sandor, Kanyadi Sandor, Szilagyi Domokos, Zelk Zoltan, Tamko Sirato Karoly, Nemes Nagy Agnes, Szabo Lorinc, Csanadi Imre, Demeny Peter, Kovacs Andras Ferenc, Devecsery Gabor, Osvath Erzsebet, etc.

Petres Csaba (red.): Tucsok koma, gyere ki!

Forrai Katalin: Enek az ovodaban

T. Aszodi Eva (red.): Cini-cini muzsika

Toro Jolan - Tanczos Ibolya: A beszédfejlesztés tanítói kézikönyve

Gazda Klara: Gyermekvilág Eszterneken

Haider Edit (red.): Bujj, bujj, zold ag. . .

Montagh Imre: Tiszta beszéd

Jakob Streit: Allattortenetek; A mehek élete; Hadd legyek a testvéred

Szentkúti Marta: Akik meghallottak Isten hívasát

Selma Lagerlöf: Krisztus legendák

BIBLIOGRAFIE

Carlgren Frans, Klingborg Arne, Szabadságra nevelés. [Educație pentru libertate], "Torok Sándor" Waldorf-pedagógiai Alapítvány, 2003.

Kulcsár Gábor, Az írás-olvasás tanítása a Waldorf iskolában [Predarea scris-cititului în școala Waldorf], KFPT, Budapeșt, 2004.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Steiner Rudolf, Atalános embertan, [Antropologia generală], Genius, Budapeșt, e.n.

Steiner Rudolf, A nevelés módszere. Metodika-didaktika [Arta educației. Metodică-didactică], Genius, Budapeșt, f.a.

Steiner Rudolf, A nevelés módszere. Szemináriumok beszélgetések [Arta educației. Discuții de seminar], Genius, Budapeșt, f.a.

Vekerdy Tamás, A Waldorf iskola első három éves programjáról [Despre programa școlii Waldorf în primii trei ani] . În: U.o: Milyen iskola kell a gyerekeknek, Filum, 2003.

*** A magyarországi Waldorf-iskolák kerettanterve [Curriculumul-cadru al școlilor Waldorf din Ungaria]. Aprobat prin OM: 17/ 2004. (V.20.)

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ PENTRU ȘCOLILE ȘI SECȚIILE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățarea limbilor străine - inclusiv a limbii române ca limbă nematernă în școlile/ secțiile cu predare în limbile minorităților naționale - în școlile Waldorf se caracterizează prin faptul că în centrul exersării și apoi al studiului stă limba ca instrument cu structură muzicală, purtător de gânduri și sentimente, cuprins de fiecare om în mod individual.

Limba, ca abilitate specific umană, este mai mult decât rezultatul unui studiu pur analitic, așa cum este realizat de către lingvistică și gramatica descriptivă. Limba este un rezultat al devenirii, dar în același timp și ceva viu, deschis formării. În arta poetică ea trece dincolo de funcția comunicării. Pe baza artei poetice, în sens larg, se formează lumea sentimentelor și a voinței omului. Aceasta este baza permanentă pentru fiecare mod de înțelegere și pentru orice comunitate umană.

Din acest motiv, predarea limbii române ca limbă nematernă în școala Waldorf nu se orientează numai spre stăpânirea instrumentală a limbii. Sarcina și scopul predării trebuie să fie familiarizarea copilului cu acele calități sonore și stilistice care corespund limbii române. El trebuie să învețe să le perceapă în individualitatea și diferențele lor. El trăiește limba română ca o completare la forme de exprimare, de gândire și de comportament achiziționate prin intermediul limbii materne.

În limba maternă, elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate "pur și simplu", fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare.

Acest spațiu sufletesc și spiritual, creat prin limba maternă, este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba română ca limbă nematernă. Acest lucru are loc concret prin diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: formarea sunetelor, vocabular, imagini lingvistice, expresii, proverbe, forme, structuri, organizarea textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba română, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

În primii doi ani (clasa pregătitoare și clasa I) se lucrează exclusiv oral, ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, jucând. Învățarea se sprijină aici pe activitatea de imitare. În clasa a II-a se realizează fixarea limbii, scrierea și pătrunderea imaginii scrise, legată adesea de forme și alcătuiuri diferite de litere.

Aceasta înseamnă, pentru organizarea metodică a învățării, că în prim plan stă o multitudine de exerciții de reproducere și de transformări ușoare de forme, urmând ca în următorii ani de studiu să apară activitatea și inițiativa elevului în prim plan. Capacitatea de exprimare verbală se lărgeste și se întărește. Elevul este solicitat să pătrundă, prin cunoaștere, în interiorul limbii și în conținuturile acesteia.

Aceste principii pot fi cuprinse în noțiunile:

- trăire și imitare;
- exersare și învățare;
- pătrundere a contextelor.

În utilizarea lor zilnică aceste elemente se întrepătrund.

Programa cuprinde următoarele elemente:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar;
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar;
- exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Comunicare în limba română pentru școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților nationale jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Continuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Organizare tematică
- Acte de comunicare
- Elemente de construire a comunicării

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare
5. Manifestarea atitudinilor de empatie culturală și interculturală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii române în cuvinte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.	1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii române în enunțuri scurte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.	1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii române în enunțuri succesive · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de rostire a unor cuvinte șoptit sau după mișcarea buzelor.
1.2. Recunoașterea unor cuvinte individuale sau din enunțuri rostite clar și rar · oferirea de reacții la mesaje simple; · indicarea de obiecte; · desenarea de obiecte.	1.2. Recunoașterea unor cuvinte din enunțuri scurte din mesaje clar articulate, în contexte familiare de comunicare · exerciții de imitare a gesticii specifice unor acțiuni; · indicarea de obiecte.	1.2. Recunoașterea unor cuvinte și sintagme în fluxul verbal, articulate clar, în contexte de comunicare familiare · exerciții de discriminare; · exerciții de recunoaștere a diferitelor mesaje după conturul

		lor intonațional; · indicarea de obiecte.
1.3. Desprinderea sensului global al unui enunt simplu, însoțit de mișcare · oferirea răspunsului familiar la salut și alte situații de comunicare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.	1.3. Desprinderea sensului unor enunturi succesive însoțite de gest/mișcare · oferirea răspunsului familiar la întrebări simple în situații de comunicare familiare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.	1.3. Desprinderea sensului unor povestiri scurte însoțite de gest/mișcare · oferirea răspunsului familiar la salut și alte situații de comunicare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea; · exerciții de imitare a gesticii specifice.
1.4. Manifestarea curiozității pentru recunoașterea unor detalii dintr-un enunt scurt, rostit clar și rar · exerciții de ascultare; · exerciții de mimare; · identificarea de obiecte/imagini/gesturi; · selectarea de obiecte/imagini; · exerciții de imitare.	1.4. Recunoașterea de detalii dintr-un mesaj scurt, clar articulat · exerciții de ascultare și mimare; · exerciții de imitare; · exerciții de răspuns la întrebări de control.	1.4. Recunoașterea de detalii dintr-un mesaj clar articulat și asocierea de imagini cu enunturi articulate în situații de comunicare familiare · exerciții de ascultare și mimare; · exerciții de imitare; · răspuns la întrebări de control al înțelegerii; · exerciții de tip adevărat/fals.
1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală la un mesaj audiat · realizarea unei comenzi simple; · repetarea unei comenzi simple; · realizarea opusului unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni.	1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală, în grup sau individual, la un mesaj audiat care să ofere modele de limbă autentice · exerciții de îndeplinire a unor cerințe exprimate verbal; · realizarea unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni; · exerciții de tip adevărat/fals.	1.5. Reacția verbală și/ sau nonverbală, individual și în grup, la un mesaj audiat care să ofere modele de limbă autentice · exerciții de îndeplinire a unor cerințe exprimate verbal; · realizarea unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Articularea corectă a sunetelor, silabelor, izolate și în grupuri de cuvinte · exerciții de imitare, pronunție; · exerciții de variere a intensității rostirii; · exerciții de variere a intonației; · exerciții de repetiție.	2.1. Rostirea în cor și/sau individual a cuvintelor memorate, izolate sau în grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația specifice · exerciții de diferențiere sonoră; · recitarea de poezii în grup, sau cu profesorul; · exerciții de imitare, repetiție, pronunție.	2.1. Rostirea în cor și individual de enunturi complete, poezii, cântece și roluri din jocuri dramatice memorate, respectând accentul și intonația specifice · exerciții de diferențiere sonoră; · exerciții de imitare, repetiție, pronunție; · exerciții de recitare a unor poezii specifice; · recitarea de poezii în grup sau cu profesorul; · exerciții de redare a mesajului audiat.

2.2. Producerea de enunturi simple sau părți de enunt, adecvate unor situații de comunicare uzuale · exerciții de reproducere de mesaje scurte; · exerciții de imitare; · repetarea unor formule de salut; · recitarea de poezii în grup, cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de mișcare; · exerciții de mișcare și rostire ritmică; · răspuns la întrebări simple de identificare; · participarea la jocuri în cerc; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise.	2.2. Producerea de sintagme sau părți ale enunțurilor cu scopul de a oferi informații simple în contexte familiare · exerciții de reproducere de mesaje scurte; · exerciții de imitare; · exerciții de repetare a formulelor utilizate în situații de comunicare; · intonarea de cântece însoțită de mișcare; · exerciții de mișcare și rostire ritmică; · răspuns la întrebări simple de identificare; · participarea la jocuri în cerc; · exerciții de mișcare și rostire ritmică; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise.	2.2. Producerea de enunțuri simple sau părți de enunț, adecvate unor situații de comunicare uzuală, cu scopul de a oferi și solicita informații simple în contexte familiare · exerciții de reproducere de mesaje scurte; · exerciții de imitare; · intonarea de cântece însoțită de mișcare; · exerciții de mișcare și rostire ritmică; · exerciții de formulare de întrebări simple; · răspuns la întrebări simple de identificare; · participarea la jocuri în cerc; · exerciții de mișcare și rostire ritmică; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise; · exerciții de alcătuire de enunțuri cu elementele noi de vocabular.
2.3. Participarea la scurte interacțiuni în cadrul jocurilor dramatice, în care reproduce sau creează mesaje scurte · jocuri de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.	2.3. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală, în care reproduce și/sau creează mesaje scurte · jocuri de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.	2.3. Participarea la, inițierea de dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală, în care reproduce și/sau creează mesaje scurte · formulare de întrebări/ răspunsuri la întrebări în situații de comunicare; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice; · exerciții de povestire scurtă cu suport vizual sau întrebări de sprijin.

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
		3.1. Identificarea literelor, grupurilor de litere, sintagmelor · exerciții de identificare a literelor; · exerciții de corelare a sunetelor specifice limbii române cu literele/grupurile de litere corespunzătoare.
		3.2. Citirea în ritm propriu a unui text scurt, cunoscut, cu voce tare · exerciții de accentuare și intonare; · lectură în cor, respectiv în grupuri; · lectură individuală, în gând și cu voce tare.

		3.3. Identificarea informatiilor esentiale dintr- un text scurt citit · exerciții de tip adevărat/fals; · exerciții de selectare din mai multe variante existente; · exerciții de tip întrebare/ răspuns.
		3.4. Desprinderea semnificatiei globale a unui text scurt, citit în gând sau cu voce tare · răspunsuri la întrebări date; · formulare de întrebări pe baza textului citit.

4. Redactarea de mesaje în diverse situatii de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
		4.1. Scrierea corectă a literelor specifice limbii române · exerciții de corelare a sunetelor specifice limbii române cu literele corespunzătoare; · exerciții de scris caligrafic.
		4.2. Scrierea literelor, grupurilor de litere, cuvintelor, enunțurilor simple, respectând ortografia specifică · exerciții de ortografie; · copiere, transcriere, dictare; · completare de text lacunar; · exerciții de corectare.
		4.3. Utilizarea corectă a convențiilor limbajului scris (majuscula, linia de dialog, semnul de întrebare, semnul exclamatiei) · exerciții de încadrare corectă în pagină; · copiere, transcriere, dictare; · exerciții de corectare.

5. Manifestarea atitudinilor de empatie culturală și interculturală

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	5.1. Formarea atitudinii pozitive față de învățarea limbii române, în contextul clasei · exerciții de sensibilizare; · simularea unor situații prin care să se evidențieze importanța cunoașterii limbii române. · simularea unor situații de joc din viața copiilor.	5.1. Formarea atitudinii pozitive față de învățarea limbii române, în contextul școlii · exerciții de sensibilizare; · realizarea unor întâlniri cu persoane adulte/copii de etnie română · jocuri de societate cu copii din clasele române · participarea la situații de joc din viața copiilor.

	5.2. Manifestarea interesului față de diferitele sărbători, obiceiuri specifice românești, la nivelul clasei · prezentarea caracteristicilor unor sărbători; · exerciții de sensibilizare.	5.2. Manifestarea interesului față de diferitele sărbători, obiceiuri specifice românești, la nivelul școlii · exerciții de sensibilizare; · vizionarea/participarea la unele activități specifice desfășurate în clase cu predare în limba română
--	--	--

CONȚINUTURI

Domeniul	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Organizare tematică	• EU ȘI FAMILIA MEA: eu, corpul meu, îmbrăcămintea mea; familia mea, camera mea; jucării. • CULORILE • NUMERELE până la zece. • ANIMALELE: animale domestice, animale sălbatice. • EXPRIMAREA TIMPULUI: anotimpurile și vacanțele școlare; zilele săptămânii.	• EU: să mă prezint; datele mele personale (adresa, vârsta); corpul meu; îmbrăcămintea; lucrurile școlarului; îmi place, nu-mi place (culori, plante, animale, mâncare etc.). • EU ȘI FAMILIA MEA: membrii familiei; meseria părinților; casa noastră; să facem curățenie; să gătim împreună; sărbători în familie; în vacanță cu familia (vara, iarna). • EU ȘI PRIETENII MEI: în parc (situații de joacă); la școală (orarul, colegii mei); jucăriile mele; în excursie; în vizită la prieteni; jocuri în aer liber. • EU ȘI SOCIETATEA: la doctor; la magazin; la piață; să cerem ajutor; la gară/în stația de autobuz; la strand/la patinoar. • EU ȘI NATURA: plantele din jurul meu; să plantăm împreună; animalele din jurul meu; la fermă (animalele domestice); în excursie; anotimpurile.	• EU: să mă prezint; datele mele personale (adresa, vârsta); corpul meu; îmbrăcămintea; lucrurile școlarului; îmi place, nu-mi place (culori, plante, animale, mâncare etc.); poezii, cântece, ghicitori. • EU ȘI FAMILIA MEA: membrii familiei; meseria părinților; casa noastră; să facem curățenie; să gătim împreună; sărbători în familie; în vacanță cu familia (vara, iarna); poezii, cântece, ghicitori, texte scurte, simple despre meserii, sărbători etc. • EU ȘI PRIETENII MEI: în parc (situații de joacă); la școală (orarul, colegii mei); jucăriile mele; în excursie; în vizită la prieteni; jocuri în aer liber; jocuri de societate; poezii, cântece, ghicitori. • EU ȘI SOCIETATEA: la doctor; la magazin; la piață; să cerem ajutor; la gară/în stația de autobuz; la strand/la patinoar; poezii, cântece, ghicitori; texte scurte, simple. • EU ȘI NATURA: plantele din jurul meu; să plantăm împreună; animalele din jurul meu; la fermă (animalele domestice); la grădina zoologică (animalele sălbatice); în excursie; anotimpurile; să măsurăm timpul; poezii, cântece, ghicitori; texte simple, scurte despre anotimpuri, plante, animale. • EXPRIMAREA SCRISĂ: alfabetul; cuvântul (exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe); propoziția (citire, scriere - la început numai propoziții simple); ortografia (scrierea literelor specifice limbii române, respectiv a grupurilor de litere, utilizarea convențiilor de limbaj și a semnelor de punctuație).

Acte de comunicare	• a saluta • a se prezenta • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza	• a saluta • a se prezenta și a pune întrebări despre identitatea cuiva • a iniția/a încheia un schimb de replici • a se adresa cuiva • a cere/a da o informație • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza • a cere să se repete o întrebare • a răspunde afirmativ/negativ la o întrebare	• a saluta • a se prezenta și a pune întrebări despre identitatea cuiva • a iniția/a încheia un schimb de replici • a se adresa cuiva • a cere/a da o informație • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza • a cere să se repete o întrebare • a răspunde afirmativ/negativ la o întrebare
Elemente de construire a comunicării	• verbul a fi/a putea la prezent imperativul • pronumele personal demonstrativ • adjectivul posesiv • numeralul cardinal (1-10) • prepoziții • adverbe de loc	• verbul a fi/a avea/a putea la prezent imperativul afirmativ și negativ • pronumele personal demonstrativ interogativ • adjectivul posesiv calificativ • numeralul cardinal (1-20) • prepoziții • adverbe de loc	• verbul a fi/a avea/a vrea/a plăcea/ a putea la prezent prezentul continuu (diverse acțiuni) imperativul afirmativ și negativ • pronumele personal demonstrativ interogativ • adjectivul posesiv calificativ • numeralul cardinal (1-100) • prepoziții • adverbe de loc

SUGESTII METODOLOGICE

Se folosește limba română din prima oră și pe parcursul întregului curs, cu mici excepții, la explicarea unui joc, de exemplu.

Materialul lingvistic se prelucrează oral, în cadrul jocurilor ritmice în cerc, cu mișcări corporale care să imite gesturi sufletești umane, posturi ale animalelor, să sugereze forme de relief sau ale obiectelor despre care se recită, respectiv în scris pe baza unor texte simple, scurte.

În procesul de dezvoltare a capacității de exprimare orală este foarte important ca profesorul să ofere elevilor ocazii de a interacționa. Pentru școlarul mic cele mai importante surse de interes sunt imaginile, poveștile și jocurile. Cu ajutorul acestora putem să-i atragem în jocuri de comunicare în care trebuie să interacționeze cu colegii sau cu profesorul pentru a rezolva sarcina primită.

Activitățile de învățare trebuie să fie utile pentru elevi, să le trezească curiozitatea, să abordeze aspecte din viața reală, stimulându-i să se implice în efectuarea unor acțiuni. Pentru elevii care se exprimă mai greu în limba română, se recomandă utilizarea unor tehnici de motivare specifice.

Se recomandă tolerarea greșelilor de exprimare, atâta timp cât nu stau în calea comunicării, pedagogul repetând/ incluzând în comunicare formularea corectă. De asemenea, este încurajată varietatea formelor de exprimare (elevii pot utiliza diferite mijloace de comunicare pentru a duce la îndeplinire o sarcină).

Se recomandă abordarea temelor din punctul de vedere al elevului de clasa respectivă. Astfel fiecare temă se corelează cu o situație concretă, inspirată din viața copiilor. Pe parcursul orelor se va repeta această situație de mai multe ori, evidențiind formele uzuale caracteristice, asigurând memorarea lor corectă.

Recitarea se face în cor, împreună cu profesorul, alternând momentele de ascultare atentă a unor sunete, cuvinte, a unui vers, cu momente de repetare fără profesor. Se alternează recitarea rapidă cu cea lentă, tăgănată, pronunția șoptită cu cea strigată. Se exersează diferitele nuanțe sufletești prin schimbarea tonului, a mimicii, a gesturilor.

Jocul de degete ce însoțește recitarea alternează cu mișcări ample, dialogurile și scurtele dramatizări recitate în cor sau pe grupe mici sunt reluate în cadrul poveștii spuse de către profesor spre finalul orei.

Recuzita este absolut necesară pentru a crea sentimentul de siguranță, pentru a da ocazia fanteziei să lucreze pe ceva real: pânze, animale-jucării, legume și fructe, păpuși care devin personaje îndrăgite.

Exprimarea scrisă se va face prin metoda directă: învățând separat doar sunetele și literele specifice limbii române, respectiv grupurile de litere. Exersarea se va face mai ales prin copiere sau transcriere, exercițiile de dictare urmând să fie introduse doar la sfârșitul clasei a II-a. Textele alese vor fi simple și scurte, pe teme concrete din viața cotidiană a copiilor, care răspund curiozității lor naturale (ex. texte despre animale, situații cotidiene, fabule).

Decodarea și producerea de mesaje scrise înseamnă identificarea sensului unor simboluri/ etichete cu mesaje scurte și simple, descoperirea unor mesaje simple în produsele realizate în grup sau individual, stabilirea corespondenței imagine - text (citit de profesor), recunoașterea și asocierea cuvintelor scrise pe cartonașe cu imaginile lor, identificarea unor mesaje de pe panouri, afișe, reclame și utilizarea imaginilor ca surse de informație. Aceste sarcini se vor realiza sub formă de joc, scopul lor fiind acela de a consolida competențele elevilor și de a-i motiva prin mai multă încredere în forțele lor.

În clasa a II-a, în procesul învățării citirii și scrierii, este de preferat să se asigure o relație corectă între forma sonoră și forma grafică a cuvintelor, astfel încât copilul să facă cu ușurință legătura între cuvântul scris și sensul acestuia.

BIBLIOGRAFIE

Carlgren Frans, Klingborg Arne, Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner, Ed. Triade, 1994.

Kiersch Johannes, Limbile străine în Școala Waldorf, Ed. Triade, 1999.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

*** , Curriculumul școlilor Waldorf din Ungaria, 2013.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
COMUNICARE ÎN LIMBA MODERNĂ 1
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

1. Locul disciplinei Comunicare în limba modernă 1 în noul plan de învățământ

Introducerea clasei pregătitoare, alături de clasele I și a II-a, în ciclul primar, a condus la revizuirea planului-cadru și implicit a programelor școlare.

Disciplina Comunicare în limba modernă 1 se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară Limbă și comunicare. Disciplina Comunicare în limba modernă 1 are repartizate câte 2 ore/ săptămână pe parcursul primelor trei clase de învățământ primar.

În limba maternă, elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate "pur și simplu", fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare.

Spațiu sufletesc și spiritual, creat prin limba maternă, este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba străină. Acest lucru are loc concret prin diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: formarea sunetelor, vocabular, imagini lingvistice, expresii, proverbe, forme, structuri, organizarea textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba străină, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

Predarea limbii străine la copiii cu vârste cuprinse între 6 și 9 ani are drept scop o cuprindere calitativă a sunetelor, a rimelor și ritmului, a intonației, a melodiei, a formelor de frazare, ca bază pentru o formare complexă a aparatului fonator și a legării corecte a gândirii de voință.

Prin imersiune în poeziile și poveștile din spațiul limbii respective, copiii pot resimți un alt aspect descriptiv, un alt mod de a percepe lumea, de a se raporta la realitate. Astfel copiii își îmbogățesc lumea interioară, învață să se transpună în sentimentele altor oameni, dezvoltându-și capacitatea de a asculta atent, concentrat pentru a percepe o lume diferită.

Cufundați total în atmosfera de limbă străină, cuprinși de expresivitatea ei, diferită de cea a limbii materne, copiii replăsmuiesc, din proprie fantezie, noi înțelesuri și imagini, bază pentru o activitate sufletească sănătoasă ce poate duce la o atitudine plină de înțelegere față de o altă cultură și civilizație.

În primii trei ani se lucrează exclusiv oral, deci ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, jucând. Învățarea se sprijină aici pe activitatea de imitare. În clasa a treia se realizează fixarea limbii, scrierea și pătrunderea imaginii scrise, legată adesea de forme și alcătuiri diferite de litere.

2. Structura programei

Programa cuprinde:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar; exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Comunicare în limba modernă 1 jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale simple
2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală
3. Receptarea de mesaje scrise simple
4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale simple

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în cuvinte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.	1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în enunțuri scurte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.	1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în enunțuri succesive · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de rostire a unor cuvinte șoptit sau după mișcarea buzelor.
1.2. Recunoașterea unor cuvinte individuale sau din enunțuri rostite clar și rar · oferirea de reacții la mesaje simple; · indicarea de obiecte; · desenarea de obiecte.	1.2. Recunoașterea unor cuvinte din enunțuri scurte din mesaje clar articulate, în contexte familiare de comunicare · exerciții de imitare a gesticii specifice unor acțiuni; · indicarea de obiecte.	1.2. Recunoașterea unor cuvinte și sintagme în fluxul verbal, articulate clar, în contexte de comunicare familiare · exerciții de discriminare; · exerciții de recunoaștere a diferitelor mesaje după conturul lor intonațional; · indicarea de obiecte.
1.3. Desprinderea sensului global al unui enunț simplu, însoțit de mișcare · oferirea răspunsului la salut și alte situații de comunicare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.	1.3. Desprinderea sensului unor enunțuri succesive însoțite de gest/mișcare · oferirea răspunsului la întrebări simple în situații de comunicare familiare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.	1.3. Desprinderea sensului unor povestiri scurte însoțite de gest/mișcare · oferirea răspunsului la salut și alte situații de comunicare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea; · exerciții de imitare a gesticii specifice.

1.4. Manifestarea curiozității pentru recunoașterea unor detalii dintr-un enunt scurt, rostit clar și rar · exerciții de ascultare; · exerciții de mimare; · identificarea de obiecte/imagini/gesturi; · selectarea de obiecte/imagini;	1.4. Recunoașterea de detalii dintr-un mesaj scurt, clar articulat · exerciții de ascultare și mimare; · exerciții de răspuns la întrebări de control.	1.4. Recunoașterea de detalii dintr-un mesaj clar articulat și asocierea de imagini cu enunturi articulate în situații de comunicare familiare · exerciții de ascultare și mimare; · răspuns la întrebări de control al înțelegerii; · exerciții de tip adevărat/fals.
1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală la un mesaj audiat · realizarea unei comenzi simple; · repetarea unei comenzi simple; · realizarea opusului unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni.	1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală, în grup sau individual, la un mesaj audiat care să ofere modele de limbă autentice · exerciții de îndeplinire a unor cerințe exprimate verbal; · realizarea unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni; · exerciții de tip adevărat/fals.	1.5. Reacția verbală și/ sau nonverbală, individual și în grup, la un mesaj audiat care să ofere modele de limbă autentice · exerciții de îndeplinire a unor cerințe exprimate verbal; · realizarea unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni.

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Articularea corectă a sunetelor, silabelor, izolate și în grupuri de cuvinte · exerciții de pronunție; · exerciții de variere a intensității rostirii; · exerciții de variere a intonației; · exerciții de repetiție; · participarea la jocuri în cerc; · recitarea de poezii în grup, cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de mișcare;	2.1. Memorarea și rostirea în cor și/sau individual a cuvintelor, izolate sau în grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația specifice · exerciții de diferențiere sonoră; · recitarea de poezii în grup, sau cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de mișcare; · participarea la jocuri în cerc; · exerciții de repetiție, pronunție.	2.1. Memorarea și rostirea în cor și individual de enunturi complete, poezii, cântece și roluri din jocuri dramatice, respectând accentul și intonația specifice · exerciții de diferențiere sonoră; · exerciții de repetiție, pronunție; · exerciții de recitare a unor poezii specifice acțiunilor, anotimpurilor, persoanelor; · recitarea de poezii în grup sau cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de mișcare; · participarea la jocuri în cerc; · exerciții de redare a mesajului audiat.

2.2. Producerea de enunțuri adecvate unor situații de comunicare uzuale scurte · exerciții de reproducere de mesaje scurte; · repetarea unor formule de salut; · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · răspuns la întrebări simple de identificare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise.	2.2. Producerea de enunțuri scurte cu scopul de a oferi informații simple în contexte familiare · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise; · exerciții de reproducere de scurte mesaje; · exerciții de formulare de întrebări simple; · răspuns la întrebări simple de identificare; · exerciții de repetare a formulelor utilizate în situații de comunicare.	2.2. Producerea de enunțuri scurte, adecvate unor situații de comunicare uzuală, cu scopul de a oferi și solicita informații simple în contexte familiare · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise; · exerciții de reproducere de scurte mesaje; · exerciții de formulare de întrebări simple; · răspuns la întrebări simple de identificare; · exerciții de alcătuire de enunțuri cu elementele noi de vocabular.
2.3. Participarea la scurte interacțiuni în cadrul jocurilor dramatice, în care reproduce sau creează mesaje scurte · exerciții de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.	2.3. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală, în care reproduce și/sau creează mesaje scurte · exerciții de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.	2.3. Participarea la, inițierea de dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală, în care reproduce și/sau creează mesaje scurte · formulare de întrebări/ răspunsuri la întrebări în situații de comunicare; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice; · exerciții de povestire scurtă cu suport vizual sau întrebări de sprijin.

CONȚINUTURI

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Organizare tematică: • relații de familie • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale	Organizare tematică: • relații interpersonale • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale • natura/anotimpurile • timpul liber/vacanțe/sărbători	Organizare tematică: • relații interpersonale • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale • natura/anotimpurile • ocupații

		• timpul liber/vacanțe/sărbători • activități zilnice
Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza	Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta și a pune întrebări despre identitatea cuiva • a iniția/a încheia un schimb de replici • a se adresa cuiva • a cere/a da o informație • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza • a cere să se repete o întrebare • a răspunde afirmativ/negativ la o întrebare	Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta și a pune întrebări despre identitatea cuiva • a iniția/a încheia un schimb de replici • a se adresa cuiva • a cere/a da o informație • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza • a cere să se repete o întrebare • a răspunde afirmativ/negativ la o întrebare
Elemente de construire a comunicării: • verbul a fi/a putea la prezent - imperativul afirmativ • pronumele personal demonstrativ • adjectivul posesiv • numeralul cardinal (1-10) • prepoziții • adverbe de loc	Elemente de construire a comunicării: • verbul a fi/a avea/a putea la prezent - imperativul afirmativ și negativ • pronumele personal demonstrativ - interogativ • adjectivul posesiv calificativ • numeralul cardinal (1-20) • prepoziții • adverbe de loc	Elemente de construire a comunicării: • verbul a fi/a avea/a vrea/a plăcea/ a putea la prezent prezentul continuu (diverse acțiuni) imperativul afirmativ și negativ • pronumele personal demonstrativ - interogativ • adjectivul posesiv calificativ • numeralul cardinal (1-100) • prepoziții • adverbe de loc

SUGESTII METODOLOGICE

În clasele primare elevii sunt îndrumați mai ales oral, mai întâi doar prin imitație, din ascultat și vorbit. Jocuri, cântece, mici poezii și povestiri mereu prezente în fluxul orelor vor transmite sunetul și ritmul limbii moderne. Se folosește limba străină din prima oră și pe parcursul întregului curs, cu mici excepții, la explicarea unui joc, de exemplu.

Materialul de limbă se prelucrează exclusiv oral, în cadrul jocurilor ritmice în cerc, cu mișcări corporale care să imite gesturi sufletești umane, posturi ale animalelor, să sugereze forme de relief sau ale obiectelor despre care se recită.

Recitarea se face în cor, împreună cu profesorul, alternând momentele de ascultare atentă a unor sunete, cuvinte, a unui vers, cu momente de repetare fără profesor.

Se alternează recitarea rapidă cu cea lentă, tărăgănată, pronunția șoptită cu cea strigată. Se exersează diferitele nuanțe sufletești și emoții prin schimbarea tonului, a mimicii, a gesturilor.

Jocul de degete ce însoțește recitarea alternează cu mișcări ample, dialogurile și scurtele dramatizări recitate în cor sau pe grupe mici sunt reluate în cadrul poveștii spuse de către profesor spre finalul orei.

Recuzita este absolut necesară pentru a crea sentimentul de siguranță, pentru a da ocazia fanteziei să lucreze pe ceva real: pânze, animale-jucării, legume și fructe, păpuși care devin personaje îndrăgite.

Mici discuții în limba străină despre conținuturi îl ajută pe fiecare dintre elevi să realizeze o folosire activă a vocabularului.

În cadrul activităților ludice, de exersare sau de discuție se va ține cont de pronunțarea clară a sunetelor specifice limbii străine și de intonația enunțurilor

Înainte de introducerea scrisului, se realizează pe parcursul tuturor anilor desene ilustrative. Această parte decorativ-artistică este esențială, pentru a crea în cadrul orelor de limbă străină un spațiu de comunicare interpersonală, de așezare a informației și de verificare indirectă a asimilării conținuturilor. Modul de raportare individuală la aceste elemente de învățare poate fi un bun mijloc de evaluare pentru profesor și aduce un plus de autoritate în fața elevului.

Este necesar ca profesorii nu numai să stăpânească limba predată, să o vorbească cu drag și să citească literatura și poezia ei, ci și să dovedească un interes profund în legătură cu culturile în care se vorbește limba străină respectivă. Pe lângă aceasta, este necesară o înțelegere a exprimării lingvistice bazată pe antropologia lui Rudolf Steiner, pe natura evoluției copilului, precum și o stăpânire a gesticii, mimicii și a capacității de a dramatiza situații.

BIBLIOGRAFIE

Kiersch Johannes, Limbile străine în Școala Waldorf, Ed. Triade, 1999.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
MATEMATICĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă și nerestrictivă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native. Studiul matematicii contribuie la perfecționarea percepției senzoriale, la dobândirea unor reprezentări corecte asupra realității fizice și la formarea competențelor de bază privind calculul aritmetic, noțiunile intuitive de geometrie, măsurarea și măsurile.

Modificarea structurii sistemului de învățământ preuniversitar generează necesitatea conturării conținuturilor și obiectivelor pentru copiii de la clasa pregătitoare, conform caracteristicilor lor fundamentale de dezvoltare din această etapă de vârstă. Clasa I lărgeste spațiul numeric de desfășurare al observării operațiilor și socotitului intuitiv. La clasa a II-a spațiul numeric de desfășurare al observării operațiilor și socotitului intuitiv devine și mai amplu (0-1000).

Ca urmare, e necesară și o reeșalonare a conținuturilor etapelor următoare (care se regăsesc în clasele I și a II-a), astfel încât acumulările aferente ciclului primar să fie integrate într-un parcurs echilibrat, sprijinind dezvoltarea copiilor. Aceasta presupune o abordare holistică pe nivelul de vârstă 6-9 ani. În continuare, în programă se vor regăsi, alături de conținuturile pur matematice, conținuturi privind explorarea mediului, dezvoltarea personală, comunicarea, artele vizuale și mișcarea, abordate în context ludic.

Astfel, matematica apare ca o disciplină dinamică, strâns legată de domeniul său volitiv-acțional, de unde este treptat extinsă și consolidată. Se acordă o deosebită importanță modului în care se formează primele noțiuni de matematică, urmărindu-se evoluția acestora în ontogeneză. Inițial geometria, aritmetica și practica nu sunt distincte. Treptat se diferențiază o noțiune fundamentală: numărul pur.

Primul impas este numărul natural. Odată depășit, el devine o obișnuință adânc înrădăcinată în procesul de gândire, punct de sprijin pentru extinderi succesive ale numerelor. Activitatea cu numerele naturale determină o structurare de un anumit tip a gândirii umane. Având în vedere importanța noțiunii, se recomandă abordarea acesteia sub mai multe aspecte, atât calitative cât și cantitative. Numerele naturale apar într-un proces de "frângere" a unității. Aspectul individual-calitativ este pus în evidență prin orientarea atenției copilului spre însușirile obiectelor observate, care pot contribui la sesizarea caracterului arhetipal al numerelor. Această considerare "ființială" (prezență activă în realitate) a numerelor conduce apoi, prin scrierea lor, la noțiunea de cifră - ca imagine a calității numerelor; imaginea este legată așadar de esența numărului și nu de forma exterioară a cifrei. Aspectul ordinal-ritmic apare în cadrul procesului de numărare, accentul căzând acum pe cantitate. Aspectul cardinal este prezentat inițial prin calculul cu

obiecte concrete; ulterior apare calculul ritmic cu numere naturale. Aspectul de cifră (mod de scriere) este ultima etapă în prezentarea numerelor naturale.

Pornind de la considerarea calitativ-concretă a numerelor și de la procesele de mișcare ce însoțesc numărarea și calculul, se poate dezvolta în copil o formă de inteligență ce îi permite orientarea în spațiul numeric interior. Structurarea și educarea memoriei se realizează și prin învățarea ritmică însoțită de mișcare a tablei înmulțirii. Introducerea aritmeticii urmează principiul "de la întreg la parte". Se urmărește astfel stabilirea unui raport echilibrat între gândirea analitică și cea sintetică.

În cadrul programei de matematică, elementele de cunoaștere a mediului sunt integrate organic, regăsindu-se explicit în exemplele activităților de învățare (ex. 1.1., 1.2., 2.4. etc.). Sfera cunoașterii mediului se extinde asupra întregii programe prin colectarea și folosirea materialelor naturale (vezi nota de la pag. 4).

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Matematică jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclul primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Numere
- Noțiuni intuitive de geometrie
- Măsurări
- Date
- Științele vieții

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

- 1.** Utilizarea numerelor în calcule elementare
- 2.** Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător
- 3.** Manifestarea curiozității pentru fenomene/relații/ regularități din mediul apropiat
- 4.** Organizarea datelor în scopul rezolvării de probleme
- 5.** Compararea unor mărimi din mediul apropiat prin intermediul unor măsuri

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea numerelor în calcule elementare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Numărarea până la 24, crescător și descrescător · exerciții de numărare repetitivă (1, 2/1, 2, 3/1, 2, 3, 4), jocuri ritmice, numărători; · recunoașterea grupărilor de până la 12 obiecte; · exerciții de numărare înainte și înapoi (însoțite de versuri, ritmuri, mișcare) 1-12 inițial, apoi, progresiv, 1-24; · grupare de obiecte având un număr dat sau "pasul" dat (ex. cu săritură din 2 în 2, din 3 în 3); · structurarea grupurilor de obiecte în grupe mai mici, egale și inegale; · numărarea elementelor subsumate, observarea naturii și a spațiului, a mediului înconjurător (ex. numărarea petalelor unor flori, a semințelor, fructelor, picioarelor animalelor și insectelor, roților, geamurilor, colțurilor camerei etc.); · memorarea unor cântece, poezii și ghicitori despre numere; · jocuri de construcție; · observarea corpului uman, cu identificarea organelor singulare și pereche.	1.1. Numărarea până la 100, crescător și descrescător, cu start și pas date · exerciții de numărare repetitivă (1, 2/1, 2, 3/1, 2, 3, 4), jocuri ritmice, numărători; · recunoașterea grupărilor de până la 24 obiecte; · exerciții de numărare înainte și înapoi (însoțite de versuri, ritmuri, mișcare) 12 - 24 inițial, apoi, progresiv, 1-100; · grupare de obiecte având un număr dat sau "pasul" dat (ex. cu săritură din 2 în 2, din 3 în 3), (0-24-100); · structurarea grupurilor de obiecte în grupe mai mici, egale și inegale (12-24); · numărarea elementelor subsumate, observarea naturii și a spațiului, a mediului înconjurător (ex. numărarea petalelor unor flori, a semințelor, fructelor, picioarelor animalelor și insectelor, roților, geamurilor, colțurilor camerei etc.); · repetiția, memorarea unor cântece, poezii și ghicitori despre numere; · jocuri de construcție; · observarea corpului uman, cu identificarea organelor singulare și pereche.	1.1. Numărarea în spațiul numeric 0-1000, crescător și descrescător, cu start și pas date · exerciții de numărare - pe grupe de câte 10 (folosind și obiecte și simboluri pentru substituirea zecii; exemplu: săculeț, legătură de nuiel, coș, simboluri grafice etc.); · exerciții-joc de reprezentare a numerelor punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor.
1.2. Recunoașterea și numirea cifrelor · memorare de cântece și poezii; · exerciții de recunoaștere a cifrelor de la 0 la 9; · parcurgerea formei cifrelor: în mers și alergare, în planuri diferite (orizontal, vertical), pe suporturi diferite (pământ, perete, nisip, propria palmă, spatele vecinului etc.); · audierea de povești conținând repetitiv formule numerice sau de numărare (ex. <i>Mănușa</i>, <i>Capra cu trei iezi</i>, <i>Punguta cu doi bani</i>, <i>Albă ca zăpada</i>, <i>Cele douăsprezece castele</i>, <i>Cei trei ursuleți</i> etc.); · modelarea și scrierea la dimensiuni mari a cifrelor, punerea lor în legătură cu grupe de obiecte.	1.2. Scrierea și citirea numerelor până la 100 · memorare de cântece și poezii; · exerciții de recunoaștere a cifrelor de la 10 la 100; · parcurgerea formei cifrelor: în mers și alergare, în planuri diferite (orizontal, vertical), pe suporturi diferite (pământ, perete, nisip, propria palmă, spatele vecinului etc.); · audierea de povești conținând repetitiv formule numerice sau de numărare (ex. <i>Cele 12 printese</i>, <i>Lebedele</i> etc.); · modelarea și scrierea la dimensiuni mari a cifrelor, punerea lor în legătură cu grupe de obiecte.	1.2. Scrierea și citirea numerelor până la 1000 · exerciții de numărare din 1 în 1, din 2 în 2, etc. înainte și înapoi cu ajutorul șirurilor 1- 12.

1.3. Precizarea cardinalelor unor mulțimi de obiecte rezultate prin gruparea și regrouparea elementelor · grupări și regroupări de obiecte în mod egal, în cadrul aceluiasi număr (cu pas diferit, ex. 9: 3, 3, 3/1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1; 8: 2, 2, 2, 2/4, 4) cu marcarea diversă (accentuăm pe al 3- lea, sărim la al 4-lea, batem palmele din 2 în 2); · ordonarea, subsumarea, clasificarea mărimii grupelor de obiecte care se pot forma în cadrul mulțimilor de obiecte - relații numerice ($9=2+1+5+1$ etc.); · exemple de construire a unei mulțimi de obiecte precizând numărul obiectelor sau cardinalul.	1.3. Formarea numerelor naturale prin gruparea zecilor · grupări și regroupări de obiecte în mod egal, în cadrul aceluiasi număr (cu pas diferit, ex. 90: 30, 30, 30/10, 10, 10, 10, 10, 10, 10, 10; 80: 20, 20, 20, 20/40, 40) cu mărirea progresivă a grupărilor de referință (similitudine între operații cu unități și cu zeci); · ordonarea, subsumarea, clasificarea mărimii grupelor de obiecte care se pot forma în cadrul mulțimilor de obiecte - relații numerice ($6=2+1+2+1$; $60=20+10+20+10$); · exemple de construire a unei mulțimi de obiecte precizând numărul obiectelor sau cardinalul, spațiu numeric 0-100.	1.3. Formarea numerelor naturale prin gruparea zecilor și a sutelor · exerciții de adunare și scădere cu numere naturale de la 1 la 1000 cu și fără trecere peste ordin.
1.4. Compararea cardinalelor unor mulțimi având între 0 și 24 de elemente · observarea dirijată a diferenței mărimii unor grupe de obiecte, aranjarea aleatorie sau ordonată; · construirea de grupe de obiecte similare, mai mari, mai mici cu o grupă dată.	1.4. Compararea și ordonarea cardinalelor unor mulțimi având cel mult 100 de elemente · observarea dirijată a diferenței mărimii unor grupe de obiecte, așezarea lor aleatorie sau ordonată; · construirea de grupe de obiecte similare, mai mari, mai mici cu o grupă dată.	1.4. Compararea și ordonarea numerelor în spațiul numeric 0-1000 · numărare pe șiruri; · numărare înainte și înapoi pe grupe de obiecte (zeci, sute) folosind imagini și cifre; · jocuri de completare a numerelor, pe secțiuni ale șirurilor (ordonate sau aleatorii), crescător și descrescător; · exerciții de verificare a rezultatelor înmulțirii prin împărțire și invers.
1.5. Pozitionarea numerelor 0-12-24 pe axa numerelor · exersarea numărării pe șirul numerelor naturale, crescător, în spațiul numeric 0-24, cu "startul" diferit și observarea "vecinilor"; · exersarea numărării, descrescător, similar șirului crescător (șirul lui 1); · exersarea numărării, crescător și descrescător, pe șirul lui 2 (0-24); · exerciții de identificare a vecinilor numerelor naturale 0-12 (0-24); · identificarea unor numere sau secvențe din șirul numerelor 0-24, după un criteriu dat (ex. mai mic/mici decât; mai mari/mici cu etc.).	1.5. Pozitionarea numerelor 0-100 pe axa numerelor · exersarea numărării pe șirul numerelor naturale, crescător, în spațiul numeric 0-24, cu "startul" diferit și observarea "vecinilor"; · exersarea numărării, descrescător, similar șirului crescător (șirurile 1, 2, 3, 4, 5, 6); · exersarea numărării, crescător și descrescător, pe șirurile 2, 3, 4, 5, 6 (12 pași); · exerciții de identificare a vecinilor numerelor naturale 10-100; · identificarea unor numere sau secvențe din șirul numerelor 0-100, după un criteriu dat (ex. mai mic/mici decât; mai mari/mici cu etc.).	1.5. Pozitionarea numerelor 0-1000 pe axa numerelor · exerciții-joc de poziționare a obiectelor în spațiu (stânga, dreapta, sus - jos, peste - sub, interior - exterior); · scrierea și citirea numerelor formate din unități, zeci, sute; · reprezentarea grafică pe orizontală a succesiunii numerelor cu ajutorul șirurilor numerice; · jocuri de identificare corectă a vecinilor.

1.6. Identificarea cardinalului unei multimi la care s-au efectuat modificări (1-2 elemente) · adăugarea sau sustragerea de obiecte (elemente) dintr-o mulțime dată, însoțită de numărarea obiectelor; · exemple de compunere/descompunere de grupe de obiecte (spațiul numeric 0-10/0-12); · exerciții de adăugare/sustragere de obiecte pentru a obține grupe echivalente; · reprezentarea grafică a exercițiilor și observațiilor (desen); · recunoașterea și verbalizarea unei situații problemă reprezentate grafic (prin desen); · rezolvarea unor probleme simple, cu suport vizual/cu folosirea obiectelor; · jocuri de rol în care să fie folosite operații cu numere ("la cumpărături", "în parc", "la piață").	1.6. Efectuarea de adunări și scăderi, mental și în scris, în spațiul numeric 0-100, recurând frecvent la numărare · adăugarea sau sustragerea de obiecte (elemente) dintr-o mulțime dată, însoțită de numărarea obiectelor; · exemple de compunere/descompunere de grupe de obiecte (spațiul numeric 0-100); · exerciții de adăugare/sustragere de obiecte pentru a obține grupe echivalente; · reprezentarea grafică a exercițiilor și observațiilor (desen); · recunoașterea și verbalizarea unei situații problemă reprezentate grafic (prin desen); · rezolvarea unor probleme simple, cu suport vizual/cu folosirea obiectelor; · compunerea de probleme similare celor prezentate; · jocuri de rol în care să fie folosite operații cu numere ("la cumpărături", "în parc", "la piață" etc.).	1.6. Efectuarea de adunări și scăderi, mental și în scris, în spațiul numeric 0-1000, cu cel mult o trecere peste ordin · exerciții de recunoaștere și utilizare corectă a sintagmelor care sugerează o anumită operație ("au venit", "s-au pierdut", "sunt de atâtea ori mai multe", "sunt de atâtea ori mai puține"); · adunări și scăderi cu sprijin obiectual și imagistic; · jocuri de completare a numerelor, pe secțiuni ale șirurilor (ordonate sau aleatorii), crescător și descrescător.
1.7. Numărare prin diferențierea stimulilor și senzațiilor (auditiv, vizual, olfactiv, gustativ, tactil etc.) · exerciții de recunoaștere a unui număr de degete care au fost cuprinse în mâna dascălului; · exerciții de recunoaștere/numărare a stimulilor tactili; · exerciții de recunoaștere/numărare a anumitor succesiuni de sunete; · exerciții de recunoaștere/numărarea a degetelor arătate pentru scurt timp.	1.7. Numărare prin diferențierea stimulilor și senzațiilor (auditiv, vizual, tactil etc.) · exerciții de recunoaștere a unui număr de degete care au fost cuprinse în mâna dascălului; · recunoașterea numărului de degete ridicat aleatoriu pe două mâini simultan; · exerciții de recunoaștere/numărare a stimulilor tactili; · exerciții de recunoaștere/numărare a anumitor succesiuni de sunete; · socotit în lanț având stabilit convențional un anumit tip de sunet pentru fiecare operație; · exercițiu de numărare a grupărilor de 10 obiecte (săculețe, coșulețe etc.); · numărarea zecilor crescător și descrescător; · cântărirea comparativă; · exerciții de recunoaștere/ numărare a degetelor arătate pentru scurt timp.	1.7. Numărare cu pas dat (pe șiruri) prin diferențierea stimulilor și senzațiilor (auditiv, vizual, tactil etc.) · marcarea grupelor convenite: unități, zeci, sute, prin stimuli diferiți (sunete, bătaie din palme, tropăit etc.); · jocuri matematice folosind înlocuirea prin stimuli diverși a operațiilor (sunete, bătaie din palme, tropăit etc.).

1.8. Utilizarea terminologiei (denumiri și simboluri <, >, =, +, -, x, :) în jocuri, intuitiv (terminologie nespecifică: mai mult, mai puțin, mai mare etc.) · Jocuri de comparare a numerelor așezate crescător, descrescător, aleatoriu pe șirurile numerice cunoscute (în spațiul numeric 1-24); · recunoașterea vecinilor, a predecesorilor și succesorilor, având un "pas dat" pe șirurile cunoscute și compararea lor.	1.8. Utilizarea terminologiei (denumiri și simboluri <, >, =, +, -, x, :) în contexte adecvate intuitiv (terminologie nespecifică: mai mult, mai puțin, mai mare etc.) · compararea numerelor așezate crescător, descrescător, aleatoriu pe șirurile numerice cunoscute (1-100); · recunoașterea vecinilor, a predecesorilor și succesorilor, având un "pas dat" pe șirurile cunoscute și compararea lor; · alcătuirea de probleme simple utilizând terminologia specifică; (mai mult, mai mare, mai puțin, mai mic etc.); - identificarea corectă a semnului; · crearea de probleme simple similare cu un exemplu dat.	1.8. Utilizarea terminologiei specifice (denumiri și simboluri) în contexte adecvate (<, >, =, plus +, minus -, , sumă, total, termenii unei sume, diferență, rest, descăzut, scăzător, produs, factorii unui produs, cât, deîmpărțit, împărțitor) · echivalarea terminologiei familiare cu terminologia specifică matematicii; · punerea în corespondență a terminologiei cu semnul operației în exerciții și probleme cu o operație; · descrierea caracteristicilor și poziționării numerelor în situații date; · recunoașterea situațiilor concrete sau a expresiilor care cer efectuarea unor adunări sau scăderi („au fost și au mai venit", "s-au pierdut" etc.); · recunoașterea contextelor care presupun efectuarea unor înmulțiri sau împărțiri ("sunt de atâtea ori mai multe", "sunt de atâtea ori mai puține"); · recunoașterea situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea unor comparații corelate cu operații de adunare, scădere, înmulțire, împărțire ("cu atât mai mult", "cu atât mai puțin", "de atâtea ori mai mult", "de atâtea ori mai puțin").
1.9. Efectuarea de adunări repetate prin numărare și manipularea obiectelor · efectuarea de numărări având ca pas numărul de la începutul șirului (șirurile 1, 2), 12 pași;	1.9. Efectuarea de adunări repetate prin numărare și reprezentări obiectuale · efectuarea de numărări având ca pas numărul de la începutul șirului (șirurile 1, 2, 3, 4, 5, 6), 12 pași; · numărări de grupe de câte 10; · alcătuire de probleme simple cu adunări repetate în spațiul numeric 0-100.	1.9. Efectuarea de înmulțiri în spațiul numeric 0-144 prin adunare repetată sau utilizând proprietăți ale înmulțirii și împărțirii · efectuarea de numărări având ca pas numărul de la începutul șirului (șirurile 7, 8, 9, 10, 11, 12), 12 pași; · realizarea de înmulțiri figurativ și intuitiv, oral și scris; · rezolvarea de probleme, utilizând proprietățile înmulțirii și împărțirii.

Notă:

În procesul numărării, grupării, observării se vor folosi materiale din natură: lemn, piatră, fructe, castane, nuci, alune, frunze, cuburi de lemn etc.

2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Identificarea direcțiilor: sus, jos, față, spate etc. - jocuri cu schimbarea direcției indicate la comandă (schimbul căsuței spre dreapta, sus, jos, lateral, în față, în spate etc.); - ilustrare, povești ale culorilor, jocuri didactice, cu marcarea diferențiată în pagină a culorii (exemplu: sus - roșu, jos - verde, dreapta - galben, stânga - albastru etc.).	2.1. Identificarea pozițiilor orizontală, verticală, oblică ale unei drepte - jocuri cu schimbarea direcției indicate la comandă (spre dreapta, sus, jos, lateral, în față, în spate, orizontală, verticală etc.); - ilustrare, povești ale culorilor, jocuri didactice, cu marcarea diferențiată în pagină a culorii (exemplu: sus - roșu, jos - verde, dreapta - galben, stânga - albastru, verticală, orizontală, perpendiculară, oblică etc.).	2.1. Trasarea unor drepte în poziții: orizontală, verticală, oblică - identificarea și perceperea obiectelor perpendiculare/paralele cu podeaua/oblice; - poziționarea propriului corp pe verticală, orizontală, oblică; - exersarea trasării de forme (cu mâna - cu piciorul) în diferite planuri, spații și poziții (pe podea - tablă - caiet etc.).
2.2. Stabilirea poziției unui obiect în spațiu (în raport cu repere fixe date) folosind prepoziții/adverbe de tipul: în, pe, deasupra, dedesubt, alături, lângă, în față, în spate - jocuri de poziționare a obiectelor (stânga/dreapta, jos/sus, deasupra/sub, interior/exterior); - marcarea prin imagine proprie (desen) sau creată (desen pe tablă/planșă) a poziționării obiectelor (ex. pisica stătea pe scaun, șoricelul după ușă, mărul era sub pat) și verbalizarea corectă; - identificarea poziției diferitelor persoane și schimbarea locului prin comanda adecvată (mers la dreapta, în față, în spate etc.).	2.2. Stabilirea poziției unor obiecte în spațiu/plan (în raport cu repere fixe date) folosind prepoziții/adverbe de tipul: în, pe, deasupra, dedesubt, alături, lângă, în față, în spate, stânga, dreapta, interior, exterior - jocuri de poziționare a obiectelor (stânga/dreapta, jos/sus, deasupra/sub, interior/exterior); - marcarea prin imagine proprie (desen) sau creată (desen pe tablă/planșă) a poziționării obiectelor (ex. pisica stătea pe scaun, șoricelul după ușă, mărul era sub pat) și verbalizarea corectă; - identificarea poziției diferitelor persoane și schimbarea locului prin comanda adecvată (mers la dreapta, în față, în spate etc.).	2.2. Stabilirea poziției unor obiecte/desene în spațiu/plan (în raport cu repere fixe date) folosind prepoziții/adverbe de tipul: în, pe, deasupra, dedesubt, alături, lângă, în față, în spate, stânga, dreapta, interior, exterior - exerciții-joc de poziționare a obiectelor în spațiu (stânga - dreapta, sus - jos, peste - sub, interior - exterior); - identificarea poziționării pe foaie a liniilor trasate.
2.3. Construirea unor reprezentări spațiale simple - modelare de forme (corpuri) geometrice în lut sau în ceară (exemplu: casa piticului - o bilă mare se află în spațele fântânii - cilindru); - construcții în spațiu cu temă dată (din cuburi și forme de lemn).	2.3. Construirea unor reprezentări spațiale simple pe baza unor condiții date - modelare de forme (corpuri) geometrice în lut sau în ceară (exemplu: lărgirea câmpului de observare - culoare, mărime, poziționare); - construcții în spațiu cu temă dată (cuburi și forme diferite din materiale naturale).	2.3. Descrierea/prezentarea verbală a unor construcții realizate din diverse piese sau desene - trasarea de forme închise și deschise utilizând dreapta și curba; - descrierea caracteristicilor și poziționării lor în situațiile date; - trasarea de forme simetrice față de o axă (orizontală sau verticală).

2.4. Manipularea de către copii a unor obiecte cu forme geometrice diferite (cu muchii sau rotunjite) · jocuri de sortare, grupare, clasificare, ordonare, identificare și numire după formă, mărime, culoare, grosime, lungime, înălțime, cantitate etc.; · identificarea formelor simple în ambient și mediul înconjurător/natural; · decuparea formelor geometrice (desen propriu).	2.4. Reprezentarea grafică cu mâna liberă a formelor geometrice plane identificate · jocuri de sortare, grupare, clasificare, ordonare, identificare și numire după formă, mărime, culoare, grosime, lungime, înălțime, cantitate etc. a figurilor geometrice plane; · identificarea formelor simple în ambient și mediul înconjurător/ natural; · decuparea formelor geometrice (desen propriu).	2.4. Evidențierea unor caracteristici simple specifice formelor geometrice plane · denumirea figurilor trasate cu mâna liberă (cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi) și observarea poziționării lor; · identificarea obiectelor din natură.
---	--	---

3. Manifestarea curiozității pentru fenomene/relații/regularități din mediul apropiat

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Transcrierea, continuarea, crearea unor modele repetitive reprezentate prin obiecte sau desene · exerciții de completare a unor șiruri de obiecte ordonate după o anumită regulă; · exerciții de completare de șiruri de numere consecutive, fără utilizarea terminologiei; · jocuri de rol care necesită gruparea/regruparea.	3.1. Transcrierea, continuarea, crearea unor modele repetitive reprezentate prin diverse simboluri sau numere cu 1-2 cifre · exerciții de completare a unor șiruri de obiecte ordonate după o anumită regulă; · exerciții de completare de șiruri de numere consecutive, fără utilizarea terminologiei (0-100); · jocuri de rol care necesită gruparea/regruparea.	3.1. Transcrierea, continuarea, crearea unor modele repetitive reprezentate prin diverse simboluri sau numere cu 1-3 cifre · exerciții de descompunere aditivă a numerelor; · exerciții de descompunere multiplicativă a numerelor; · exerciții de descompunere combinată; · exerciții-joc de estimare a numărului de obiecte dintr-un ambient fixat; · exerciții-joc de verificare cu ajutorul obiectelor a operațiilor mentale de adunare, scădere, înmulțire, împărțire; · construirea de șiruri după reguli date; · prelucrarea datelor culese după un criteriu dat sau două/prin numărare și comparare/inclusiv utilizând o structură tabelară; · reprezentarea datelor prin structuri tabelare simple.
3.2. Explorarea unor modalități de a descompune numere mai mici decât 10 folosind obiecte sau desene (desen de forme) · exerciții de compunere și descompunere a numerelor în spațiul numeric 0-10, folosind obiecte, desene și numere; · jocuri tip domino; · împărțirea jucăriilor sau a materialelor de lucru în cadrul unor grupe de cel mult 10 copii, constituite pentru diferite activități; · jocuri de rol care necesită gruparea/regruparea de obiecte și relația întreg-parte.	3.2. Explorarea unor modalități de a descompune numere mai mici decât 100 pe baza adunării și a scăderii · exerciții de compunere și descompunere a numerelor în spațiul numeric 0-100, folosind obiecte, desene și numere; · jocuri tip domino; · împărțirea jucăriilor sau a materialelor de lucru în cadrul unor grupe de 10, constituite pentru diferite activități; · jocuri de rol care necesită gruparea/regruparea de obiecte și relația întreg-parte.	3.2. Explorarea unor modalități de a descompune numere mai mici ca 1000 pe baza adunării și a scăderii sau mai mici decât 50 pe baza înmulțirii și a împărțirii · crearea de probleme utilizând tehnici variate: cu sprijin concret în obiecte; pornind de la o temă dată; pornind de la numere date; fără sprijin; · extragerea de informații din structuri tabelare și din liste simple, colectarea de date prin observare pe o anumită temă; · reprezentarea datelor în structuri tabelare simple.

3.3. Crearea unor probleme simple de adunare și scădere cu 1-2 unități în spațiul numeric 0-10, cu sprijin concret pe obiecte · interpretarea unor desene sugerând situații de adunare și scădere; · ghicitori matematice; · exemple de alcătuire a unor probleme cu tematică dată (schimbarea numerelor); · întrebări dintr-o problemă deja lucrată; · crearea de probleme după imagini date; · crearea de situații concrete în care se aplică adunarea și scăderea cu 1-2 unități; · jocuri de rol ("ziua de naștere", "la magazin", "la piață", "la ora de sport" etc.).	3.3. Crearea unor probleme simple de adunare și scădere în spațiul numeric 0-100, cu sprijin concret în reprezentări variate · interpretarea unor desene sugerând situații de adunare și scădere; · ghicitori matematice; · exemple de alcătuire a unor probleme cu tematică dată (schimbarea numerelor); · întrebări dintr-o problemă deja lucrată; · crearea de probleme după imagini date; · crearea de situații concrete în care se aplică adunarea și scăderea cu unități și zeci; · jocuri de rol ("ziua de naștere", "la magazin", "la piață", "la ora de sport" etc.).	3.3. Crearea de probleme pornind de la imagini, exercitii, formule, sau fără suport dat · crearea și rezolvarea de probleme care presupun situații concrete de viață.
3.4. Observarea unor modele repetitive simple în scopul identificării unor caracteristici · exemple de continuare a unor modele repetitive reprezentate prin obiecte, desene, numere; · identificarea de asemănări și deosebiri între numere; · jocuri de identificare a "intrusului" în cadrul unor modele repetitive.	3.4. Observarea unor reguli pentru a rezolva și a crea exercitii · exemple de continuare a unor modele repetitive reprezentate prin obiecte, desene, numere; · identificarea de asemănări și deosebiri între numere; · jocuri de identificare a "intrusului" în cadrul unor modele repetitive.	3.4. Generalizarea unor scheme, modele, reguli pentru a rezolva și a crea exercitii · identificarea elementelor unui șir după o regulă dată; · colectarea datelor dintr-un tabel numeric ca urmare a unui proces de observare; · exerciții de estimare a rezultatului unei operații cu numere folosind rotunjiri la sute sau zeci a numerelor date; · crearea de exerciții și probleme similare celor enunțate.
3.5. Observarea corpurilor, fenomenelor, evenimentelor din realitatea imediată · numărarea sâmburilor dintr-un fruct, a petalelor florilor etc.; · explorarea mediului prin simțuri (pășire legat la ochi/cu ochii închiși în direcția indicată, identificarea și numirea direcției de proveniență a unui sunet etc.); · utilizarea instrumentelor muzicale convenționale și neconvenționale în reproducerea de serii numerice de sunete.	3.5. Observarea spontană a corpurilor, fenomenelor, evenimentelor din natură și descrierea celor observate · numărarea repetitivă a grupelor de elemente recunoscute în natură (frunze pe creangă, crengi pe ram etc.); · explorarea mediului prin simțuri (pășire legat la ochi/cu ochii închiși în direcția indicată, identificarea și numirea direcției de proveniență a unui sunet etc.); · discutarea și compararea similitudinilor, repetiția pe șiruri de 1 și 10 obiecte, folosind materiale naturale (ghinde, conuri, alune, pietricele etc.).	3.5. Observarea dirijată a corpurilor, fenomenelor, evenimentelor din natură, descrierea și realizarea unor desene pe baza observațiilor · realizarea de drumeții, excursii în natură.

	3.6. Observarea regularităților unor șiruri de numere cu perioade diferite: 1-6 · numărarea de 12 pași succesivi crescător pe șiruri diferite (1, 2, 3, 4, 5, 6); · numărare descrescătoare a pașilor succesivi (pornind de la al 12-lea pas); · jocuri ritmice de numărare de pași, crescător și descrescător (exemplu: pasul de 2 pe șirul lui 2, 4, 6).	3.6. Observarea regularităților unor șiruri de numere cu perioade diferite: 7-12 · consolidarea șirurilor numerice 1-6, introducerea șirurilor 7-12; · construirea de structuri de pași pe șirurile asimilate (ex. pasul de 2, 3, 4, 5, 6, 7, pe diferite șiruri).
	3.7. Compararea numerelor și estimări numerice în spațiul numeric 0-100, utilizând suport obiectual · utilizarea de grupări de 10 obiecte în aprofundarea sistemului zecimal; · efectuarea de operații folosind sprijin imagistic intuitiv; · săculețe cuprinzând grupări de 10 obiecte naturale (rondele, pietricele, nuci, castane, boabe etc.).	3.7. Compararea numerelor și estimări numerice în spațiul numeric 0-1000, utilizând suport obiectual · exerciții de comparare utilizând sistemul pozițional de scriere a cifrelor; · exerciții-joc de verificare cu ajutorul obiectelor a operațiilor mentale de adunare, scădere, înmulțire, împărțire; · citirea enunțului unei probleme; · redarea liberă cu voce tare a enunțului unei probleme; · compararea numerelor folosind exemple de înmulțire/împărțire cu numere naturale (0- 100).
	3.8. Identificarea situațiilor contextuale care impun rezolvarea unor probleme cu o operație, prin adunare sau scădere, în spațiul numeric 0-100 · alcătuirea unor probleme cu o operație pe baza unor imagini; · alcătuirea unor probleme cu o operație pe baza unor situații concrete; · găsirea întrebării și rezolvării unor probleme date.	3.8. Identificarea situațiilor contextuale specifice pentru rezolvarea problemelor cu cel mult două operații · verificarea rezultatelor cu ajutorul obiectelor sau reprezentărilor; · rezolvarea de probleme în care numerele sunt date obiectual sau figurate prin semne simple; · exerciții de ghicire a soluțiilor unei probleme; · propunerea de exerciții și probleme care au rezultate surprinzătoare.

	3.9. Efectuarea de calcule rapide, prin aplicarea unor proprietăți ale operațiilor aritmetice, în spațiul numeric 0-30 · efectuarea de exerciții cu o singură operație oral și în scris; · compuneri și descompuneri de numere.	3.9. Efectuarea de calcule rapide, prin aplicarea unor proprietăți ale operațiilor aritmetice, în spațiul numeric 0-100 · exerciții de adunare și scădere cu numere naturale de la 1 la 1000 cu și fără trecere peste ordin; · numărări având date startul și pasul numărării (din 2 în 2, din 3 în 3 etc.) până la 144, ajungându-se la efectuarea de operații de înmulțire și împărțire (1-144) și la reproducerea tablei înmulțirii și a împărțirii (până la 12); · tabla înmulțirii (șiruri de adunări repetate); · tabla împărțirii (intuitiv pe grupe de obiecte); · exerciții de împărțire în (1-144) pe baza șirurilor de numere (de la 1 la 12) prin numărare înapoi.
--	--	--

4. Organizarea datelor în scopul rezolvării de probleme

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Sortarea obiectelor pe baza unui criteriu · gruparea obiectelor/corpurilor după un anumit criteriu (formă, culoare, mărime, gust, utilitate, cu viață, fără viață, naturale, prelucrate); · gruparea materialelor după caracteristici observate: transparență, duritate, flexibilitate, utilizări în domeniul gospodăresc, construcții, bucătărie, tâmplărie etc.	4.1. Sortarea obiectelor pe baza a două criterii · compararea obiectelor pe baza observării culorii, mărimii, grosimii, formei.	4.1. Sortarea obiectelor pe baza mai multor criterii · formarea unor grupe de obiecte după diferite criterii; · crearea de grupe noi în cadrul celor existente după criterii nou numite.
4.2. Utilizarea suportului obiectual pentru redarea situațiilor din probleme și rezolvarea problemelor cu o operație, în spațiul numeric 0-10 · aranjarea obiectelor respectând cerințele problemei; · crearea problemei pornind de la aranjarea obiectelor; · ilustrarea prin desen a cerințelor/ rezolvării problemei; · alcătuirea și rezolvarea de probleme cu o operație pornind de la un desen dat.	4.2. Utilizarea suportului obiectual și a desenelor pentru redarea situațiilor din probleme și rezolvarea problemelor, cu o operație, în spațiul numeric 0-30 · observarea planșelor sau a desenelor la tablă în crearea de probleme cu o operație; · formularea textului problemei în mod variat în urma observațiilor (exemplu: câte mere galbene erau în coș; câte mere nu au fost puse); · identificarea întrebărilor corecte în situații diferite de formulare a problemei (cu câte a ajuns? câte a pierdut? câte i-au rămas? câte a avut la început? etc.).	4.2. Utilizarea suportului obiectual și a desenelor pentru redarea situațiilor din probleme și rezolvarea problemelor, cu o operație, în spațiul numeric 0-100 · ilustrarea prin desen a problemelor cu o operație; · formularea de probleme urmărind un suport obiectual, schimbarea întrebării sau a datelor și crearea unor probleme similare.

5. Compararea unor mărimi din mediul apropiat prin intermediul unor măsuri

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
5.1. Utilizarea unor unități de măsură non- standard pentru lungime, prin jocuri · jocuri de alegere potrivită a unor unități neconvenționale (palma, pasul, creionul, cuburi etc.) pentru măsurarea lungimii.	5.1. Utilizarea unor măsuri non-standard pentru lungime și capacitate, prin jocuri și activități practice · jocuri de alegere potrivită a unor unități neconvenționale (palma, pasul, creionul, cuburi etc.) pentru măsurare.	5.1. Utilizarea unor măsuri non-standard pentru lungime, capacitate, masă, prin jocuri și activități practice · efectuarea de măsurători cu măsuri non- standard și compararea rezultatelor.
5.2. Compararea lungimilor a două obiecte, prin jocuri · compararea a două sau mai multe obiecte cu ajutorul unităților de măsură neconvenționale; · exerciții/jocuri de ordonare a unor obiecte după lungime (crescător și descrescător); · exerciții/jocuri de completare a unor șiruri (figurativ, prin desen), crescător și descrescător.	5.2. Compararea lungimilor/capacităților a două obiecte, prin percepție directă · compararea a două sau mai multe obiecte cu ajutorul unităților de măsură neconvenționale; · exerciții/jocuri de ordonare a unor obiecte după lungime (crescător și descrescător); · exerciții/jocuri de completare a unor șiruri, crescător și descrescător.	5.2. Compararea lungimilor/capacităților/ maselor a două obiecte, prin percepție directă · observarea diferențelor rezultate prin măsurare cu unități non standard (pas, palmă, șchioapă, stânen etc.); · măsurare cu unități neconvenționale de masă și volum (diferite vase, corpuri cu mase diferite).
5.3. Ordonarea cronologică a evenimentelor în cadrul zilei, săptămânii, lunii și anotimpurilor · jocuri de ordonare cronologică a evenimentelor personale; · recunoașterea zilelor săptămânii și anotimpurilor.	5.3. Ordonarea cronologică a evenimentelor în cadrul săptămânii, anotimpurilor, lunilor anului · jocuri de ordonare cronologică a evenimentelor personale (0-30); · recunoașterea zilelor săptămânii și anotimpurilor; · probleme cu unități de timp.	5.3. Ordonarea cronologică a evenimentelor și utilizarea elementelor calendarului: zilele săptămânii, lunile anului, data · alcătuirea calendarului propriu; · alcătuirea orarului propriu pentru școală și activități extrașcolare; · rezolvarea de probleme conținând date legate de momentele unui an.
	5.4. Ordonarea cronologică a evenimentelor dintr-o săptămână · probleme, jocuri cu ordonarea zilelor săptămânii.	5.4. Ordonarea cronologică a evenimentelor din viața personală, pe anotimpuri · alcătuirea de exerciții și probleme cuprinzând date din viața personală - organizate pe anotimpuri.
	5.5. Recunoașterea orelor pe ceas · construirea unui ceas propriu; · recunoașterea orelor și minutelor urmărind acele ceasului; · alcătuirea și rezolvarea de probleme simple cu ore și minute.	5.5. Recunoașterea orelor, jumătăților de oră și sferturilor de oră, pe ceas · alcătuirea ceasului propriu; · jocuri de citire a orei exacte; · rezolvare și întocmire de probleme legate de orele zilei.
		5.6. Recunoașterea monedelor și bancnotelor prin percepție directă și activități practice · cunoașterea valorilor bancnotelor și monedelor; · rezolvarea și alcătuirea de probleme legate de valoarea banilor.

CONȚINUTURI

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
În formarea competențelor la clasa pregătitoare se vor avea în vedere următoarele conținuturi: • elemente pregătitoare pentru înțelegerea conceptelor matematice: orientare și localizări spațiale (obiecte și forme grafice), grupări de obiecte după anumite criterii, compararea grupelor de obiecte; • numere naturale (recunoaștere, comparare, ordonare), numărare ritmică; • adunare și scădere de 1-2 elemente; • observarea ființelor vii: omul, animalele, plantele (alcătuire, mod de viață); • observarea lumii înconjurătoare: fenomene naturale legate de anotimpuri și temperaturi, momentele zilei și nopții, soarele și stelele vizibile; • observarea formelor și figurilor geometrice: sferă, cub, triunghi, pătrat, dreptunghi, cerc etc.	În formarea competențelor la clasa I se vor avea în vedere următoarele conținuturi: • elemente pentru aprofundarea conceptelor matematice: orientare și localizări spațiale (obiecte și forme grafice), grupări de obiecte după anumite criterii, compararea grupelor de obiecte; • numere naturale (recunoaștere, comparare, ordonare), numărare ritmică (0-100); • adunare și scădere de 1-2 elemente, (0- 100); • observarea ființelor vii: omul, animalele, plantele (alcătuire, mod de viață, structura); • observarea lumii înconjurătoare: fenomene naturale legate de anotimpuri și temperaturi, momentele zilei și nopții, soarele și stelele vizibile; • observarea și diferențierea liniilor (curbe și drepte) deschise; • observarea formelor și figurilor geometrice: sferă, cub, triunghi, pătrat, dreptunghi, cerc etc.; • calcul rapid (0-30)	În formarea competențelor la clasa a II-a se vor avea în vedere următoarele conținuturi: • elemente pregătitoare pentru înțelegerea conceptelor matematice: orientare și localizări spațiale (obiecte și forme grafice), grupări de obiecte după anumite criterii, compararea grupelor de obiecte; • înțelegerea sistemului pozițional - grupări de zece și o sută obiecte; • adâncirea observării structurii interioare ritmice a numerelor naturale (0-1000); • numere naturale (recunoaștere, comparare, ordonare), numărare ritmică; • adunare și scădere de 1-2 elemente; • observarea dirijată a ființelor vii; construirea de probleme pe baza observațiilor pentru alcătuirea de probleme; • observarea lumii înconjurătoare: fenomene naturale legate de anotimpuri, momentele zilei și nopții, soarele și stelele vizibile, măsurarea timpului; • observarea formelor și figurilor geometrice: sferă, cub, triunghi, pătrat, dreptunghi, cerc etc.

SUGESTII METODOLOGICE

Introducerea ciclului achizițiilor fundamentale presupune necesitatea creării unei punți între două trepte de vârstă. În grădinițele Waldorf, copiii sunt îngrijiți într-un mediu familial care corespunde acestei trepte de vârstă și care trebuie menținut și în clasa pregătitoare. Educația copilului înainte de intrarea la școală trebuie separată, prin conținut și metodă, de educația din școală; ea trebuie concepută ca spațiu de formare de sine stătător, pentru a crea o bază potrivită pentru dezvoltarea corporală, spirituală și sufletească a copilului.

Introducerea numerelor se face prin exemple semnificative din natură (spre exemplu Soarele și Luna pentru 2, trifoiul pentru 3, cele patru membre pentru 4, degetele pentru 5, fagurele și picioarele insectelor pentru 6, zilele săptămânii pentru 7 etc.). Acestea sunt situații în care, prin discuție, descriere, desen, schițe, sunt prezentate aspectele corespunzătoare din natură, conducând implicit la cunoașterea naturii. În plus, utilizarea materialelor naturale pentru numărare și calcule simple (sâmburi, boabe, fructe uscate sau comestibile) reprezintă prilejul de a le observa și a stabili de unde provin și la ce folosesc oamenilor sau animalelor în viața curentă.

În activitățile variate desfășurate, pe parcursul predării în epoci, se pune accentul pe trăirile personale, pe experimentarea vie, în formarea deprinderilor și aptitudinilor matematice.

Învățarea se desfășoară pe baza experiențelor, trăirilor emoționale, activităților dirijate și liber creative ale copilului; abordează copilul ca "întreg".

În clasa I, abordarea conținuturilor prin joc creează premisa conducerii copiilor către învățarea cu bucurie și stimulează manifestarea creativității lor în activitățile desfășurate.

Și în clasa a II-a, educația copilului trebuie concepută ca spațiu de formare de sine stătător, pentru a crea o bază potrivită pentru dezvoltarea corporală, spirituală și sufletească a copilului.

Principiul fundamental pentru învățare și evoluție a copilului nu îl reprezintă învățarea condusă din exterior, orientată cognitiv (științific), ci acela al abordării prioritare a învățării intuitive, care se dezvoltă individual, dinlăuntrul copilului.

Copiii ar trebui să privească bucuroși înspre perioada de școală și învățare; ei vor face acest lucru dacă le este permis să trăiască într-adevăr jocul copilăresc, ce reprezintă fundamentul pentru activitatea creatoare a omului, cu bogăția și multilateralitatea sa.

BIBLIOGRAFIE

Baravalle Hermann von, Rechenunterricht und der Waldorfschul-Plan, Mellinger, 1995. Klein Wolf, Să calculăm cu toate simturile, Ed. Triade, 2004.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Schuberth Ernst, Der Anfangsunterricht in der Mathematik an Waldorfschulen, Freies Geistesleben, 2012.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Discutii de seminar și conferinte asupra planului de învățământ, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Fortele spiritual-sufletești fundamentale ale artei educative, Ed. Triade, 2000

Steiner Rudolf, Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știinta spirituală, Centrul pentru pedagogie Waldorf din România, 1991.

*** , Temperamente, Ed. Triade, 1993.

Programa Școlară pentru disciplina Matematică și Explorarea mediului, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, Aprobata prin O.M. nr. 3418/19.03.2013

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EDUCAȚIE FIZICĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa disciplinei Educație fizică utilizată de alternativa educațională Waldorf este elaborată în concordanță cu noul model de proiectare curriculară, centrat pe competențe, inițiat de Ministerul Educației Naționale, în conformitate cu principiile invocate de Legea Educației Naționale [nr. 1/2011](#), în special principiul promovării educației pentru sănătate, inclusiv prin educația fizică și prin practicarea activităților sportive.¹

Scopul principal al educației fizice este să susțină procesul general de armonizare a psihicului copilului cu dezvoltarea sa fizică, mișcarea fiind direct responsabilă de formarea trupului.

Prin disciplina Educație fizică din ciclul primar se urmărește desfășurarea unor activități care să ajute copilul să-și formeze și să-și diferențieze orientarea generală și controlul mișcării organizate, să fie capabil să-și canalizeze energia la locul și la timpul potrivit, împiedicând conștient direcționarea acestor forțe către violență. Dezvoltarea organizată a mișcării formează baza pentru deprinderea unor comportamente sociale sănătoase.

Curriculumul alternativei educaționale Waldorf descrie calea de dezvoltare a copilului în funcție de vârstă. De la prima întoarcere a capului, prin dorința de ridicare, de folosire a mâinilor și de explorare a lumii din jur, prin procesul îndelungat (în comparație cu lumea animală) de ridicare la poziția verticală și de intrare în lume, mișcarea este mijlocul prin care copilul se integrează în mediu. Prin mișcare, el se integrează fizic și astfel corpul devine primul instrument de comunicare.

Copiii intră la școală când sunt apți pentru o învățare conștientă. În educația fizică, tranziția este marcată de schimbări specifice vârstei școlarului mic.

Conținuturile curriculare urmăresc să ajute copilul să folosească activitatea de organizare a mișcărilor, aducând mobilitate interioară gândirii, afectivității și voinței, fără constrângeri determinate de structuri motrice prestabilite.

Natura mișcărilor este astfel organizată încât imaginea unei acțiuni precede executarea ei fizică. Relația dintre organizarea mișcării și imaginație este strânsă. Prin imagine înțelegem o descriere a sarcinii de lucru motivată de necesitatea unor acțiuni firești ale ființei umane. Astfel, metoda de predare cere să se ofere copiilor imagini sugestive și conforme vârstei pentru a impulsiona mișcarea sau activitatea.

Planul-cadru oferă posibilitatea ofertării unei discipline opționale care se recomandă a fi intitulată Jocuri și care să fie predată de învățătorul clasei. Aceasta a fost prevăzută pentru a da posibilitatea învățătorilor să exerseze jocuri specifice copiilor, care au în special rol de socializare și de formare a colectivelor de elevi.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie.

Competentele sunt ansambluri de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme, în diferite contexte particulare.

Competentele generale vizate de disciplina Educație fizică jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice derivă din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora, având ca orizont de timp un an școlar. Pentru achiziția acestor competențe, în programă sunt propuse activități de învățare pe care profesorul le poate realiza adoptând strategii didactice adecvate unor contexte de învățare diverse.

Conținuturile învățării sunt organizate conform următoarelor domenii:

- Capacitatea de organizare
- Dezvoltarea fizică armonioasă
- Calitățile motrice de bază
- Deprinderi motrice de bază
- Deprinderi utilitar-aplicative
- Deprinderi sportive elementare

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

Atât competențele generale cât și o mare parte a activităților de învățare sunt preluate din Programa școlară pentru educație fizică, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a aprobată prin O.M. [nr. 3418/](#) 19.03.2013 pornind de la următoarele considerente:

- programa "propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare";
- programa asigură posibilitatea realizării unui demers didactic personalizat;
- programa face posibilă abordarea stimulării prin joc;
- programa urmărește "dezvoltarea progresivă a competențelor, precum și a celorlalte achiziții dobândite de elevi, prin valorificarea experienței specifice vârstei elevilor, prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor".

Diferențele semnificative propuse de autorii din alternativa educațională Waldorf apar atât în nota de fundamentare, în sugestiile metodologice și în lista de conținuturi ale învățării cuprinse în această programă.

COMPETENȚE GENERALE

1. Valorificarea achizițiilor psiho-motrice în menținerea sănătății și a dezvoltării fizice armonioase
2. Exersarea deprinderilor și a calităților motrice în funcție de capacitatea psihomotrică individuală
3. Participarea la jocurile și activitățile motrice organizate sau spontane

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Valorificarea achizițiilor psiho-motrice în menținerea sănătății și a dezvoltării fizice armonioase

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea influenței soarelui și a temperaturii asupra sănătății · expunerea organismului la factorii naturali benefici pentru sănătate: aer, soare; · utilizarea echipamentului adecvat diferitelor anotimpuri.	1.1. Recunoașterea influențelor aerului și apei asupra sănătății · "băi" de soare, de aer și, după caz, de apă; · aplicarea regulilor de expunere la factorii de mediu; · aplicarea regulilor de echipare (utilizare a echipamentului sportiv) în funcție de anotimp/ condiții atmosferice.	1.1. Aplicarea unor reguli de bază în folosirea factorilor naturali pentru călirea corpului · exersarea tipurilor de respirație specifice diferitelor eforturi, în condiții atmosferice variate; · aplicarea măsurilor de protecție față de radiațiile solare; · echiparea corespunzătoare și dezechiparea parțială, după caz, pe parcursul desfășurării lecției.

1.2. Identificarea principalelor caracteristici ale posturii corporale corecte · adoptarea posturii corecte în pozițiile de bază și derivate; · adoptarea diferitelor poziții (stând, așezat, culcat).	1.2. Demonstrarea principalelor caracteristici ale posturii corporale corect adoptate · exersarea atitudinilor corecte ale corpului în diferite poziții și mișcări; · menținerea posturii corecte în acțiuni motrice dinamice; · autocontrolul asupra posturii corpului în activitățile cotidiene.	1.2. Menținerea posturii corecte a corpului în acțiuni statice și dinamice · adoptarea posturii corecte în toate împrejurările; · corectarea, la atenționare, a abaterilor de la atitudinea corporală corectă; · sesizarea diferențelor dintre posturile corecte și abaterile de la acestea.
1.3. Manifestarea interesului pentru utilizarea variantelor de mișcări specifice segmentelor corpului · exersarea grupelor de mișcări specifice segmentelor corpului; · efectuarea exercițiilor de mobilitate în limitele anatomice; · efectuarea acțiunilor motrice în condițiile stabilității articulare; · exersarea actelor motrice de expresivitate corporală.	1.3. Utilizarea variantelor de mișcări specifice principalelor segmente corporale · exersarea parțială a componentelor complexului de dezvoltare fizică; · exersarea integrală a complexului de dezvoltare fizică, respectând ordinea și volumul exercițiilor; · exersarea actelor motrice de expresivitate corporală.	1.3. Efectuarea zilnică a complexului de dezvoltare fizică însușit · exersarea exercițiilor selective de prelucrare a aparatului locomotor, libere și cu obiecte portative; · utilizarea complexului de dezvoltare fizică; · exersarea integrală a complexului de dezvoltare fizică însușit ca "gimnastică de înviorare" zilnică; · exersarea actelor motrice de expresivitate corporală.
1.4. Respectarea regulilor de igienă personală · efectuarea procedurilor minimale de igienă după efort; · întreținerea, depozitarea și transportul în condiții de igienă a echipamentului sportiv.	1.4. Respectarea regulilor de igienă personală · aplicarea sistematică a măsurilor imediate de igienă după efort (spălare pe mâini, ștergere de transpirație, schimbare echipament etc.); · prezentarea constantă în echipament adecvat, curat și estetic.	1.4. Respectarea regulilor de igienă personală · aplicarea măsurilor de igienă în timpul și după activitățile motrice; · autoverificări și verificări reciproce a stării de igienă a echipamentului; · aplicarea regulilor de igienă personală.

2. Exersarea deprinderilor și a calităților motrice în funcție de capacitatea psiho-motrică individuală

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Aplicarea deprinderilor motrice în condiții de joc · exersarea săriturilor prin jocuri dinamice; · exersarea aruncărilor și a prinderilor prin manipularea obiectelor; · ștafete.	2.1. Efectuarea de acțiuni motrice specifice unor forme de manifestare a calităților motrice · exersarea unor structuri motrice; · întreceri și jocuri dinamice cu caracter de viteză; · exersarea individuală și în perechi a exercițiilor de dezvoltare a forței dinamice a musculaturii spatelui, abdomenului și a picioarelor.	2.1. Efectuarea de acțiuni motrice specifice calităților motrice combinate · exersarea de acțiuni motrice singulare și repetate; · exersarea variantelor de manevrare a obiectelor ce pot fi apucate; · exersarea de acțiuni motrice complexe (2-3 deprinderi).

2.2. Participarea la jocuri dinamice care antrenează capacitățile motrice individuale · întreceri și jocuri dinamice cuprinzând alergare, ocolire de obstacole, trecere peste și pe sub obstacole, aruncări la țintă etc.; · exersarea vitezei de reacție și de execuție, cu ajutorul semnalelor auditive; · organizarea de jocuri dinamice de alergare, urmărire, schimbări de direcție, adoptări de poziții.	2.2. Aplicarea deprinderilor motrice în condiții de joc și de întrecere · exersarea fiecărei deprinderi (global); · integrarea deprinderilor noi în fondul motric existent; · ștafete și jocuri cuprinzând înălțări variate de deprinderi motrice.	2.2. Aplicarea combinată a deprinderilor motrice în activitatea școlară și în afara școlii · participarea la activități motrice complexe, organizate în lecție (trasee tematice, ștafete, jocuri dinamice și pregătitoare); · inițierea în timpul liber a unor activități motrice atractive și integrarea în cele inițiate de alți copii.
2.3. Redarea prin limbaj corporal a unor acțiuni/trăiri personale · utilizarea elementelor simple din gimnastica de bază: echilibru pe un picior, exerciții cu obiecte (cerc, minge, eșarfă, steaguri etc.); · pantomimă; · utilizarea elementelor simple din gimnastica Bothmer.	2.3. Aplicarea deprinderilor de expresivitate corporală și a celor adaptate din diferite discipline sportive · jocuri dinamice și jocuri pregătitoare pentru jocurile sportive; · exersarea elementelor de gimnastică Bothmer.	2.3. Integrarea activă în activitățile motrice cu componente estetice (dans, euritmie, gimnastică ritmică etc.) · jocuri dinamice și jocuri pregătitoare pentru jocurile sportive; · exersarea în lecții și în afara acestora a complexelor de exerciții (individual și în grup) de gimnastică Bothmer.

3. Participarea la jocurile și activitățile motrice organizate sau spontane

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Sesizarea regulilor necesare desfășurării jocurilor · acceptarea și respectarea unui sistem de reguli simple; · adoptarea unui comportament adecvat în cadrul relațiilor interpersonale și de grup; · participarea la ștafete simple, cu respectarea regulilor stabilite.	3.1. Sesizarea regulilor necesare desfășurării jocurilor și altor activități motrice · aplicarea regulilor stabilite în toate activitățile motrice desfășurate; · îndeplinirea, prin rotație, a rolurilor de responsabil de grup, căpitan de echipă, arbitru, scorer etc.	3.1. Aplicarea regulilor necesare desfășurării activităților motrice organizate sau spontane · încredințarea urmăririi respectării regulilor stabilite pentru fiecare activitate, prin rotație, tuturor elevilor; · implicarea tuturor elevilor în stabilirea unor reguli <i>ad-hoc</i> de desfășurare a întrecerilor.
3.2. Participarea la activități motrice organizate în grup · exersări în perechi și pe grupe; · participarea la ștafete și parcururi combinate; · încurajarea colegilor pentru participare activă; · manifestarea empatiei cu propria echipă.	3.2. Participarea la activități specifice educației fizice, organizate în grup · participarea la activități de grup; · întreceri pe echipe.	3.2. Participarea la activități specifice educației fizice, organizate în grup · organizarea formațiilor de exersare și a grupelor/echipelor pentru întreceri pe criterii variabile; · extinderea formelor de organizare a exersării; · implicarea tuturor elevilor prin repartizarea de sarcini motrice și organizatorice corespunzătoare particularităților individuale.

3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întraajutorare și fair-play în timpul jocurilor · acordarea și primirea ajutorului/ sprijinului partenerului; · evidențierea comportamentelor laudabile.	3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întraajutorare și fair-play în timpul activităților motrice · acordare și primire de ajutor și sprijin în exersare; · stimularea coechipierilor prin aprecieri și încurajări; · dezvoltarea spiritului de echipă prin evidențierea rolului fiecărui membru și a beneficiilor lucrului în echipă.	3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întraajutorare și fair-play în timpul activităților motrice · stimularea coechipierilor prin aprecieri și încurajări; · dezvoltarea spiritului de echipă prin evidențierea rolului fiecărui membru și a beneficiilor lucrului în echipă. · trecerea elevilor prin roluri de conducere și subordonare.
--	---	--

CONȚINUTURI

Domenii	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1. Capacitatea de organizare	• Formații de adunare în în cerc • Întoarceri prin săritură, la stânga și la dreapta • Pornire cu mers pe loc și oprire (pornire și oprire din mers)	• Formații de adunare în cerc, în linie și în rând • Alinierea în linie • Întoarceri prin săritură, la stânga și la dreapta • Pornire cu mers pe loc și oprire (pornire și oprire din mers) • Trecerea din linie pe un rând în formațiile de semicerc și cerc	• Formații de adunare în linie, pe un rând și în cerc • Formații de adunare în linie pe două rânduri • Formații de deplasare în coloană câte unul și câte doi • Alinierea în linie • Întoarceri prin săritură, la stânga și la dreapta • Pornire cu mers pe loc și oprire (pornire și oprire din mers) • Trecerea din linie pe un rând în formațiile de lucru semicerc și cerc, • Trecerea din coloană câte unul în formațiile de semicerc și cerc
2. Dezvoltarea fizică armonioasă	• Pozițiile: stând, stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat • Mișcări: duceri ale brațelor (înainte, sus, lateral); ale unui picior (înainte, înapoi, lateral); ale palmelor (pe șold, pe umeri, la ceafă); flexii și extensii (ale brațelor, ale trunchiului, ale picioarelor); răsuciri (ale gâtului, ale trunchiului); rotări (ale capului și ale brațelor) • Postura corectă	• Pozițiile: stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat • Mișcări: duceri ale brațelor (înainte, sus, lateral); ale unui picior (înainte, înapoi, lateral); ale palmelor (pe șold, pe umeri, la ceafă); flexii și extensii (ale brațelor, ale trunchiului, ale picioarelor); răsuciri (ale gâtului, ale trunchiului); rotări (ale capului și ale brațelor) • Postura corectă	• Pozițiile: stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat • Mișcări specifice segmentelor corpului • Fazele actului respirator • Postura corectă în poziții și acțiuni dinamice
3. Calitățile motrice de bază	• Viteza (viteză de reacție la stimuli auditivi, viteză de execuție în acțiuni motrice singulare, viteză de deplasare pe direcție rectilinie) • Îndemânarea (coordonarea acțiunilor motrice realizate individual)	• Viteza (viteză de reacție la stimuli vizuali și auditivi, viteză de execuție în acțiuni motrice singulare, viteză de deplasare pe direcție rectilinie) • Îndemânarea (coordonarea acțiunilor motrice realizate individual)	• Viteza (viteză de reacție la stimuli vizuali și auditivi, viteză de execuție cu obiecte portative, viteză de deplasare) • Îndemânarea (în acțiuni motrice individuale și pe perechi)

4. Deprinderi motrice de bază	• Mers (mers obișnuit cu ținută corectă și coordonare de brațe, mers cu păstrarea direcției către diferite repere) • Alergare (pasul de alergare, alergare cu păstrarea direcției) • Aruncare și prindere (aruncarea lansată cu una și două mâini, cu rostogolirea obiectului pe sol la distanță)	• Mers (mers obișnuit cu ținută corectă și coordonare de brațe, mers cu păstrarea direcției către diferite repere; mers în coloană câte unul) • Alergare (pasul de alergare, alergare cu păstrarea direcției, alergare în coloană câte unul) • Săritură (săritură pe loc și cu deplasare, cu desprindere de pe ambele picioare) • Aruncare și prindere (aruncarea lansată cu una și două mâini, cu rostogolirea obiectului pe sol la distanță)	• Mers (mers pe vârfuri, pe călcâie, pe părțile inferioare și exterioare a labei piciorului, mers ghemuit) • Alergare (normală, alergare cu genunchii sus, alergare cu călcâiele la șezut, alergare cu ocoliri de obstacole) • Săritură (săritură pe loc și cu deplasare, cu desprindere de pe unul și ambele picioare; săritura în lungime de pe loc, sărituri din ghemuit în ghemuit) • Aruncare și prindere (aruncare azvârlită cu o mână pe deasupra umărului, la distanță, prinderi cu două mâini din autoaruncări - în sus, în podea, la perete)
5. Deprinderi utilitar-aplicative	• Echilibrul (menținerea pozițiilor stând pe vârfuri, într-un picior pe sol) • Târâre • Tracțiune (deplasarea propriului corp, pe o suprafață alunecoasă, prin tracțiune cu brațele) • Împingere (deplasarea propriului corp situat pe sol/bancă, prin împingeri realizate cu brațele și picioarele)	• Echilibrul (menținerea pozițiilor stând pe vârfuri, într-un picior pe sol și pe suprafețe înguste și înălțate) • Târâre • Escaladare (escaladare cu apucare, sprijin și pășire pe obstacol) • Tracțiune (deplasarea propriului corp, pe o suprafață alunecoasă, prin tracțiune cu brațele) • Împingere (deplasarea propriului corp situat pe sol/bancă, prin împingeri realizate cu brațele și picioarele) • Transport	• Echilibru (deplasări în echilibru pe suprafețe înguste și înălțate) • Cățărare-coborâre (cățărare- coborâre pe scara fixă și banca înclinată) • Escaladare (escaladare cu încălecarea obstacolului) • Tracțiune (deplasarea unui obiect sau partener, prin tractare cu brațele realizată individual și pe perechi) • Împingere (deplasarea unor obiecte/ partener prin împingere) • Transport (transport de obiecte ușoare, apucate cu ambele mâini, sprijinite la piept, pe umăr, individual)
6. Deprinderi sportive elementare	• Cu specific de atletism (alergarea ușoară și în tempo moderat, cu start din picioare) • Cu specific de gimnastică Bothmer	• Cu specific de atletism (alergarea ușoară și în tempo moderat, cu start din picioare) • Cu specific de gimnastică Bothmer • Specifice jocurilor sportive (pasarea și prinderea mingii cu două mâini de pe loc)	• Cu specific de atletism (alergarea cu start din picioare, săritură în lungime cu elan, aruncarea mingii de oină) • Cu specific de gimnastică Bothmer. • Specifice jocurilor sportive (pasarea și prinderea mingii cu două mâini de pe loc, pasarea cu o mână și prinderea cu două mâini de pe loc)

SUGESTII METODOLOGICE

Trecerea de la grădiniță la școală impune folosirea unor metode atractive, specifice școlarului mic. Este recomandat să se acorde o atenție deosebită organizării conținuturilor sub formă de joc în cerc, însoțit de poezii ritmate și cântece. Prin aceste jocuri se ordonează nu numai gama de mișcări ci se cultivă competențele sociale ale copilului.

Pentru început, la clasa pregătitoare, se vor organiza jocuri în cerc. Deplasarea și mișcările vor fi însoțite de rostirea unor versuri sau de intonarea unor cântece, dând naștere astfel sentimentului de colectivitate, favorizând astfel autocontrolul și deprinderea de a fi atenți unii la alții și de a ține seama de ceilalți.

Jocurile în cerc vor fi diversificate prin introducerea unui copil în interiorul cercului, apoi prin ieșirea în afara cercului. Se recomandă folosirea unui limbaj accesibil copiilor, precum și descrierea jocurilor sub forma unor imagini sugestive.

Pentru clasa pregătitoare și clasa I imaginile create de profesor vor avea ca punct de plecare basmele și poveștile cu tâlc. Copilul care execută mișcările solicitate de profesor este un prinț, un făt-frumos, împărat, zmeu etc. Echipele formate pot fi oștile Împăratului Roșu și ale Împăratului Verde ș.a.m.d.

Pentru clasa a II-a, imaginile sugerate de profesor vor porni de la fabule și dialoguri între plante sau animale. Se va pune un accent deosebit pe activitățile în perechi și în grup, favorizând integrarea, ajutorarea și încurajarea reciprocă.

Profesorul nu va încuraja competiția între elevi, ci va accentua aspectele privitoare la execuția corectă a mișcărilor, a atenției, îndemnării și fair-play-ului. Atât la începutul, cât și la finalul lecțiilor de educație fizică, copiii vor rosti împreună cu profesorul poezii specifice, care să-i mobilizeze într-o activitate conștientă, cu sens. Este necesar ca sfârșitul orei să asigure liniștirea clasei și recuperarea după efortul depus.

BIBLIOGRAFIE

Bothmer Fritz von, Educație prin gimnastică, Ed. Triade, 2006

Brooking-Payne Kim, Games Children Play. How games and sport help children develop, Hawthorn Press, 1998

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Stockmeyer E. A. Karl, Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen, 1988

*** , Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

*** Curriculum national. Clasa pregătitoare. Programa școlară pentru disciplina Educație fizică și sport, aprobată prin OMECTS [3656](#)/ 29.03.2012

*** , Programa școlară pentru Educație fizică, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin O.M.E.N. nr. 3418/ 19.03.2013.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EDUCAȚIE PLASTICĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Documentul de față reprezintă programa școlară de educație plastică pentru clasele pregătitoare, I și a II-a.

Planul-cadru de învățământ pentru clasele pregătitoare, I și a II-a, alternativa educațională Waldorf, prevede o oră de educație plastică, oră care aparține trunchiului comun.

În cadrul alternativei educaționale Waldorf, alături de celelalte discipline artistice (euritmie, muzică, desen de forme), educația plastică reprezintă, pe tot parcursul școlarității, una dintre căile de conducere a copilului către cunoașterea lumii și cunoașterea de sine, precum și unul dintre domeniile în care se poate exprima cu mijloace specifice creativitatea fiecărui individ. Temele propuse în cadrul acestei discipline, concretizate în lucrări realizate prin tehnica desenului pictural și prin pictura cu culori fluide, trezesc în copil forțele sufletești (voință, simțire, gândire).

Elementele grafice decorative au fost cuprinse exclusiv în programa de desen de forme.

La clasa pregătitoare, lucrul cu un singur element care nu necesită nici o formă și care acționează doar prin culoare are un efect de armonizare. Copiii ating o liniște interioară și se dăruiesc procesului creator. Abia în clasa întâi se propune o anumită temă. În această activitate domnește libertatea și principiul de a stimula în copil exprimarea trăirilor sale, prin culoare. La educație plastică obiectivul principal este procesul creator, devenirea. Prin predarea desenului și picturii, aducem copilul în domeniul sufletesc-spiritual, căci gândirea trebuie să o străbatem de sentiment și fantezie. Ceea ce dorim să plăsmuim în copil trecem prin pictură și desen, dar nu ca imitație superficială. Copilul își dezvoltă simțul culorilor prin aceea că viețuiește culoarea pură prin consonanța și disonanța ei. Prezența elementului artistic aduce după sine întărirea voinței.

În clasa întâi, temele sunt inspirate din momentele sugestive din basme, dascălul creând o poveste care accentuează calitatea culorilor ce vor fi așternute.

În clasa a II-a, se continuă seria poveștilor despre calitățile culorilor, surprinzându-se alte aspecte decât în clasele anterioare. La această vârstă este folositor și tămăduitor când simțirea față de frumos a copiilor este trezită prin trăirea acordurilor de culoare, stabilindu-se unde se întâlnește armonia (acorduri caracteristice sau monotone).

Temele sunt inspirate din ilustrarea părții de povestire specifice anului de studiu (fabule, povestiri despre animale și plante, viața sfinților).

Educația plastică mai contribuie, alături de abilitățile practice, și la obținerea motricității fine, exprimând o bună coordonare și, prin aceasta, poate fi considerată un factor armonizator al ființei copilului pe mai multe planuri.

Conținutul este astfel conceput încât derularea activităților în clasă va solicita din partea cadrului didactic o bază de documentare minimă obligatorie: cercul culorilor, reproduceri de artă etc.

Actuala programă prezintă următoarele caracteristici:

- curriculumul este predominant intuitiv și formativ;
- sunt stimulate unele percepții senzoriale și trăiri sufletești, diferențiate și conștientizate;
- este stimulată fantezia, prin imagini plastice;
- învățarea este activă, realizată prin exerciții variate, în care cunoștințele sunt înlănțuite logic;
- curriculumul este adaptat posibilităților de asimilare și de exprimare ale elevilor.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Educație plastică jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Continuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Desen pictural
- Pictură

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice
2. Obținerea amestecurilor utilizând culorile primare
3. Utilizarea elementelor de limbaj plastic
4. Manifestarea interesului pentru realizarea unor compoziții

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Cunoașterea materialelor · identificarea materialelor pentru desen (cuburi și creioane cerate); · identificarea materialelor pentru pictură (pensule, hârtie, culori, borcane); · cunoașterea modului de așezare a materialelor de lucru.	1.1. Participarea la pregătirea și strângerea materialelor necesare · exerciții de așezare corectă a materialelor de lucru; · exerciții de strângere a materialelor de lucru.	1.1. Folosirea autonomă a materialelor necesare · exerciții de pregătire și strângere autonomă a materialelor necesare pentru desen; · exerciții de pregătire și strângere autonomă a materialelor necesare pentru pictură.
1.2. Utilizarea materialelor de lucru prin imitare · exerciții de lucru cu cuburi și creioane cerate; · exerciții cu culori fluide cu diferite consistențe ale pigmentului.	1.2. Însușirea tehnicilor de lucru prin imitare · exerciții de lucru cu cuburile și creioanele cerate pentru redarea mișcării specifice elementelor naturii; · exerciții de așternere a culorilor fluide pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului.	1.2. Stăpânirea tehnicilor de lucru · exerciții ce presupun respectarea tehnicii de desenare a unei compoziții; · exerciții de așternere a culorilor pigment pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului, prin tehnica "ud pe ud".

2. Obținerea amestecurilor utilizând culorile primare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Recunoașterea culorilor · exerciții de identificare a culorilor în diferite momente ale anului; · exerciții de identificare a culorilor stărilor sufletești.	2.1. Obținerea nuanțelor · exerciții de recunoaștere a culorilor; · compoziții cu nuanțele luminoase, deschise; · compoziții cu nuanțele puternice; · exerciții de schimbare a culorii.	2.1. Descrierea calităților nuanțelor · compoziții cu nuanțele luminoase, deschise; · compoziții cu nuanțele puternice; · exerciții de schimbare a culorii.
2.2. Obținerea amestecurilor din culorile primare prin imitare · exerciții de realizare a amestecului din două culori primare.	2.2. Obținerea amestecurilor din culorile primare · exerciții de realizare a amestecului din două culori primare; · exerciții de realizare a acordurilor de culoare caracteristic și monoton.	2.2. Descrierea amestecurilor din culorile primare · exerciții de schimbare a culorii; · exerciții de acorduri cu două culori; · exerciții de acorduri cu trei culori.
2.3. Ilustrarea unui basm într-o compoziție simplă · compoziții cu elemente nonfigurative în care să folosească culorile primare și amestecurile de culori.	2.3. Ilustrarea unui basm într-o compoziție simplă · compoziții cu elemente nonfigurative în care să folosească culorile primare și amestecurile de culori.	2.3. Ilustrarea unei povestiri într-o compoziție simplă · compoziții figurative și nonfigurative realizate prin folosirea nuanțelor.

3. Utilizarea elementelor de limbaj plastic

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Perceperea fondului emotional dominant al lucrărilor pe baza unui criteriu dat · interpretarea pe plan afectiv a semnificației culorilor studiate.	3.1. Perceperea fondului emotional dominant al lucrărilor pe baza mai multor criterii · dialog privind semnificația culorilor studiate (cald-rece, vesel-trist, luminos-întunecat, greu-ușor etc.).	3.1. Participarea la clasificarea lucrărilor în funcție de semnificația sufletească a culorilor și calitățile compozițiilor · compoziții nonfigurative, urmărind organizarea unui echilibru al elementelor de limbaj plastic studiate, folosind culorile și amestecurile lor; · dialog privind semnificația sufletească a culorilor studiate; · analiza comparativă a compozițiilor, exprimând variate stări posibile.

4. Manifestarea interesului pentru realizarea unor compozitii

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Realizarea unor lucrări de redare a stărilor sufletești prin culoare · exerciții de organizare a spațiului plastic folosind expresivitatea culorilor; · compoziții libere după povești create de elevi.	4.1 Realizarea unor lucrări de redare a stărilor sufletești, a atmosferei unei povești, folosind culorile primare, degradarea lor și obținerea amestecurilor · exerciții de organizare a spațiului plastic folosind expresivitatea culorilor; · compoziții libere după povești create de elevi.	4.1 Realizarea unor lucrări de redare a stărilor sufletești, a atmosferei unei povești sau a unei fabule folosind expresivitatea coloristică · compoziții nonfigurative, urmărind diversitatea expresivității culorilor în spațiul de lucru; · compoziții libere după povești create de elevi.

CONȚINUTURI

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
• Materialele de lucru și folosirea lor • Spațiul natural și reprezentarea lui plastică • Culorile calde și reci și amestecurile lor • Forme elaborate: - suprafețe realizate prin tehnica sugestivă a caracteristicilor de culoare aleasă - povestiri prin personificări ale culorilor - ilustrarea atmosferei unor momente din povestirile orei de bază - preluarea semnificației personajelor în culoarea aleasă • Noțiuni elementare de compunere a spațiului plastic	• Materialele de lucru și folosirea lor • Spațiul natural și reprezentarea lui plastică • Culorile calde și reci și amestecurile lor • Forme elaborate: - suprafețe realizate prin tehnica sugestivă a caracteristicilor de culoare aleasă - povestiri prin personificări ale culorilor - ilustrarea atmosferei unor momente din basme - preluarea semnificației personajelor în culoarea aleasă • Noțiuni elementare de compunere a spațiului plastic	• Materiale și tehnici de lucru • Amestecurile dintre culori; nuanțele • Pata uniformă și pata picturală (vibrată) • Echilibrul elementelor de limbaj plastic într-o compoziție

SUGESTII METODOLOGICE

Orele de educație plastică din clasele pregătitoare, I și a II-a contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective. Culoarea percepută prin simțuri dezvoltă în copil calități morale.

Scopul este cunoașterea mișcărilor sufletești: copiii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore (lucrările sunt expuse la panou). Pictura este o activitate creatoare în care interesul înăscut al copilului pentru forme, culori, ritmuri și nuanțe se poate exprima viu, nealterat. Când atenția este ocupată cu procesul de culoare, copiii nu mai sunt atrași de elementele de formă, evitându-se astfel folosirea conturului.

Copiii sunt conduși în manifestarea lor artistică, pentru a-și forma deprinderi sănătoase de a lucra îngrijit, de a prețui materialul folosit și de a da finalitate acțiunilor lor.

Parcurgând întregul proces artistic, copiii trăiesc sentimentul desfășurării cu sens a acestei activități în care bucuria, răbdarea, concentrarea și perseverența se împletesc armonios, conducând treptat nu numai la armonizarea trăirilor copilului, dar și la apropierea lui de o maturitate psihică și fizică necesare în școală: orientarea pe o suprafață plană, exersarea atenției, a creativității și libertății de exprimare.

Activitatea de pictură are astfel și un rol terapeutic, influențează pozitiv forțele de sănătate în copil, îi dezvoltă fantezia, independența, spiritul de ordine, simțul estetic.

Este importantă crearea unei atmosfere liniștite în oră. Timpul necesar pregătirii și strângerii ustensilelor de lucru este tot un timp al învățării. Copiii observă și rețin sarcinile pe care le îndeplinește dascălul pentru buna desfășurare a orei.

În clasa pregătitoare, povestirile despre culori introduc exercițiile și personifică culorile în caracterul și interacțiunile lor. În tehnica picturii ud pe ud, culorile fluide folosite tind să fuzioneze, astfel încât se vor evita formelor figurative.

Perceperea calității culorilor este linia directoare a picturii în clasa pregătitoare.

Pentru o însușire corectă a tehnicii de lucru, învățătorul exemplifică în fața clasei modul de ținere a pensulei, înmuierea în culoare a părului pensulei și scurgerea surplusului pe pereții vasului, aplicarea culorii pe planșă.

Se evită oferirea unei picturi ca model, deoarece se dorește stimularea creativității proprii. La această vârstă, copilul are nevoie de spațiu pentru a lucra singur, creativ, folosind culoarea; nu se stabilesc contururi pe care să le coloreze.

În clasa I, continuă povestirile despre culori: galbenul poate fi vesel, vioi, strălucitor sau splendid, albastrul devine timid, plin de dor, refuzând sau închis, verdele este pașnic, liniștit, bucuros, proaspăt, portocaliul - prietenos, curajos, plin de putere, roșul - purpuriu va fi regesc, plin de demnitate, sărbătoresc, maiestuos.

Se intenționează mai mult reflectarea atmosferei basmului. Într-un basm nu există o structurare spațială sau temporală, totul este țesut într-o zonă plană. Există însă puncte culminante, care stimulează fantezia copilului, provocând sentimente puternice.

În clasa a II-a, copiii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore (se discută intensitatea culorii - densitate/ transparentă, dominanța de culoare, întinderea petei de culoare, cum se întâlnesc sau se separă culorile, mișcarea sau liniștea culorilor, căldura sau răceala lor, contrastul).

Se continuă exercițiile cu pete de culoare. Introducerea combinațiilor de culori primare și secundare poate continua cu studiul intențional al aranjamentelor pe foaie al petelor de culori:

- caracteristice: roșu și galben, galben și albastru, albastru și roșu, portocaliu și verde, verde și violet, violet și portocaliu;
- complementare: roșu și verde, galben și violet, portocaliu și albastru;

- fără accente: galben și portocaliu, portocaliu și roșu, roșu și violet, violet și albastru, galben și verde, albastru și verde.

Exerciții de schimb a poziției culorii mediane cu una sau alta din cele periferice însoțesc aceste momente de studiu al tehnicii și valorilor expresive ale culorilor (acordurile cu două și trei culori).

În acest an se pot realiza picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, fabule, legende despre animale și plante, povestiri despre viața sfinților.

La început se intenționează mai mult reflectarea atmosferei povestirii, treptat însă, picturile pot deveni mai figurative, arătând forme de plante, animale sau figuri omenești. Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată. Culorile de apă folosite tind să accentueze tehnica picturii pe suprafețe întinse, fără contur, evitând formele figurative.

BIBLIOGRAFIE

Carlgren Frans, Klingborg Arne, Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner, Ed. Triade, 1994.

Junemann Margrit, Weitmann Fritz, Învățământul artistic în Școala Waldorf. Desenul și pictura, Ed. Triade, 2004.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educației. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

*** , Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

*** , Waldorf - Eingangsstufe Hessen, Bund der Freien Waldorfschulen, Landesarbeitsgemeinschaft der Freien Waldorfschulen in Hessen, 2010.

*** , Programa pentru învățământul preșcolar - alternativa educațională Waldorf, aprobată prin OMECT 4922/ 22.09.2003.

*** Clasa pregătitoare. Programa școlară pentru disciplina Arte vizuale și lucru manual, aprobată prin OMECTS [3656](#)/ 29.03.2012.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
DESEN DE FORME
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Documentul de față reprezintă programa școlară pentru disciplina Desen de forme pentru clasele pregătitoare, I și a II-a.

Planul-cadru de învățământ pentru clasele pregătitoare, I și a II-a, alternativa educațională Waldorf, prevede o oră de desen de forme, oră care aparține trunchiului comun.

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă și nerestrictivă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native.

Programa pentru disciplina Desen de forme continuă în mod firesc demersul propus pentru învățământul artistic, asigurând unitatea conceptuală a studiului artelor plastice și a geometriei în învățământul alternativ Waldorf.

Desenul de forme își propune să realizeze o incursiune în desenarea nonfigurativă. Copiii vor trăi prin formele desenate calitățile mișcării, care devine contrariul ei prin așternerea pe hârtie. Mișcarea oprită în semn este cea care trece prin transfigurări și transformări succesive și din ce în ce mai complexe pe parcursul anilor.

Această activitate îi ajută pe copii să înțeleagă gesturile concretizate în formele exterioare, atât în lucrurile și ființele naturale, cât și în obiectele create. Privirea este astfel completată de forța de creație și de descoperire a procesului de devenire a formei. Această capacitate conduce ființa umană dincolo de suprafața celor vizibile și o poartă spre profunzimile fiecărei ființe sau lucru.

Desenul de forme are, astfel, ca obiective:

- explorarea domeniului sensibil al formelor,
- pregătirea pentru scriere (litere și cifre) și
- inițierea în geometrie.

Copilul este îndrumat să sesizeze, pe lângă legitățile ce acționează în formă și frumusețea ei, jocul strict și ordonat al raporturilor. Cunoașterea spațiului fizic este activată prin configurații geometrico-plastice în care intervin ritmul, simetria, analogia, similitudinea, gradația, radiația, mișcarea și contra-mișcarea, repetiția și amplificarea.

Referitor la ciclul achizițiilor fundamentale, disciplina Desen de forme proiectează o primă etapă în cunoașterea spațiului fizic, așa-numita geometrie activă, prin care elevii desenează forme și figuri geometrice, fără a denumi părțile componente și relațiile existente între ele. Desenul este realizat exclusiv cu mâna liberă, cu accent pe motricitatea fină și activarea mușchilor mici ai mâinii.

Este recomandabil ca orele de desen de forme să se desfășoare în clasele ciclului primar sub formă de epoci. Referitor la modul de organizare a epocilor, la structura orei de epocă și a materialului de recitat și de povestit, a se vedea programa de limba și literatura română de la respectiva clasă precum și Precizările privind elaborarea și aplicarea planurilor- cadru de învățământ ale alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Desen de forme jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Linii drepte și linii curbe
- Unghiuri
- Forme poligonale
- Forme dinamice de linii continue sau întrerupte
- Forme reflectate față de o axă de simetrie

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Aplicarea formelor plastice specifice spațiului fizic
2. Comunicarea folosind limbajul specific desenului de forme
3. Manifestarea interesului pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Aplicarea formelor plastice specifice spațiului fizic

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Reprezentarea formelor plastice prin mișcare corporală și exercitii pregătitoare, în diferite variante · exerciții de exprimare corporală individuală și de grup: mers de-a lungul unei forme, desenarea ei în aer etc.	1.1. Reprezentarea formelor plastice prin gesturi realizate în diferite planuri, mers, ținută corporală · exerciții de exprimare corporală individuală și de grup: mers de-a lungul unei forme, desenarea ei în aer, pe bancă etc.	1.1. Reprezentarea formelor plastice simetrice față de o axă verticală (stânga/dreapta) și/sau orizontală (sus/jos) prin gesturi în diferite planuri, mers, ținută corporală · exerciții de exprimare corporală individuală și de grup: mers de-a lungul unei forme, desenarea ei în aer, pe bancă etc.

1.2. Reprezentarea formelor plane simple cu mâna liberă, utilizând blocurile ceracolor · exerciții de reprezentare, după model dat, a unor linii verticale, orizontale și diagonale, cu unghiuri ascuțite și obtuze; · exerciții de reprezentare, după model dat, a unor forme stelare, triunghiuri, pătrate și alte forme geometrice regulate.	1.2. Reprezentarea formelor plane simple sau complexe cu mâna liberă, utilizând creioanele ceracolor · exerciții de reprezentare, după model dat, a unor linii verticale, orizontale și diagonale, cu unghiuri ascuțite și obtuze; · trasarea formelor plane după modelul oferit de învățător la tablă și în caiete folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor; · exerciții de reprezentare, după model dat, a unor forme stelare, triunghiuri, pătrate și alte forme geometrice regulate; · exerciții de reprezentare a unor curbe convexe și concave, sinusoidale, cercuri, elipse, spirale, lemniscate ș.a.	1.2. Reprezentarea formelor simetrice față de o axă verticală (stânga/dreapta) și/sau orizontală (sus/ jos), după concepție proprie cu mâna liberă, utilizând creioane ceracolor · exerciții de completare a formelor date prin simetrie verticală, cu sau fără axă desenată; · exerciții de completare a formelor date prin simetrie orizontală, cu sau fără axă desenată; · exerciții de transformare a liniilor, formelor, din linii drepte în curbe și invers; · realizarea unei forme simetrice după concepția proprie; · realizarea de forme dinamice de linii continue sau întrerupte.
--	---	---

2. Comunicarea folosind limbajul specific desenului de forme

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Utilizarea cuvintelor proprii pentru a descrie formele realizate · descrierea formelor realizate, după model dat, utilizând limbajul comun.	2.1. Utilizarea termenilor adecvați (linie dreaptă, linie curbă etc.) pentru a descrie formele realizate · descrierea formelor realizate, după model dat, utilizând limbajul comun.	2.1. Utilizarea termenilor adecvați (linie dreaptă, linie curbă, poziție verticală, orizontală) pentru descrierea formelor și a tipurilor de linii desenate · descrierea formelor realizate, după model dat; · descrierea tipului de linie folosit, utilizând un limbaj adecvat.
2.2. Identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre diverse forme studiate · compararea diferitelor forme.	2.2. Identificarea posibilităților de transformare a diverselor forme desenate utilizând liniile drepte și curbe · compararea diferitelor forme; · identificarea de asemănări și deosebiri între formele realizate.	2.2. Identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre formele realizate în simetrie · compararea diferitelor forme; · identificarea de asemănări și deosebiri între formele realizate.

3. Manifestarea interesului pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Aplicarea formelor studiate în alte lucrări · aplicarea în contexte variate a elementelor sau formelor studiate (felicități etc.)	3.1. Aplicarea formelor, a combinațiilor de forme și a desenelor dinamice realizate în alte lucrări · respectarea caracteristicilor de bază ale formelor; · prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori; · conceperea unor forme simple; · aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor, folosind elemente sau forme studiate.	3.1. Aplicarea formelor simetrice stânga- dreapta/ sus-jos sau a combinațiilor de forme realizate în alte lucrări · prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori; · conceperea unor forme simple simetrice față de o axă; · aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate.

CONȚINUTURI

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- linii drepte verticale, orizontale, oblice, unghi ascuțit, unghi obtuz, triunghi, dreptunghi și alte forme poligonale; - linii curbe convexe, concave, sinusoidale, cerc, elipsă, spirale, lemniscate ș.a.; - combinații de linii drepte și curbe.	- linii drepte verticale, orizontale, oblice, unghi ascuțit, unghi obtuz, triunghi, dreptunghi și alte forme poligonale; - linii curbe convexe, concave, forme de val, cerc, elipsă, spirale, lemniscate, ș.a.; - forme dinamice de linii continue sau întrerupte, ca o pregătire pentru scrierea de mână.	- forme reflectate față de o axă centrală verticală reală sau imaginară, constând din linii drepte/ curbe frânte, combinații de linii drepte și curbe; - forme reflectate față de o axă orizontală sau două axe perpendiculare; - forme reflectate față de o axă diagonală; - transformarea desenului propus prin inversarea liniilor drepte cu linii curbe și invers; - realizarea unei așezări în pagină potrivită cu tema și ornamentul propus; - chenare pentru diferite texte; - ilustrații; - forme de desen dinamic continue sau întrerupte.

SUGESTII METODOLOGICE

Desenul formelor reprezintă cea mai importantă activitate de exersare anterioară scrierii literelor de tipar și a cifrelor la clasa pregătitoare. Conținuturile specifice disciplinei sunt structurate pentru parcurgerea sub formă de epoci (module).

Liniile drepte și curbele sunt punctul de pornire pentru desenul de forme. Lucrul la aceste forme începe cu descoperirea lor prin activitate: mersul de-a lungul unei linii, desenarea ei în aer, pe diferite suporturi, la tablă etc. Observarea diferențelor caracteristice dintre liniile drepte și cele curbe va fi realizată cu întreg trupul mai întâi, apoi prin desen.

Pentru clasa pregătitoare se recomandă realizarea celor mai simple forme de linii drepte și curbe, exersarea îndelungată și temeinică, observarea modului în care copiii trasează liniile, a direcției de la stânga la dreapta, a grosimii liniilor precum și a poziției corpului în timpul desenului. Accentul

cade acum pe exersarea concentrării și a temeiniciei lucrului făcut, pe calitatea desenului și nu pe cantitate. De asemenea, activitățile specifice desenului de forme reprezintă un bun prilej pentru învățătorul clasei de a-și cunoaște elevii, de a le observa temperamentul dominant și de a aplica diferențiat metodele de învățare.

Desenele vor fi realizate anterior de către învățător, care prezintă tehnica de lucru, o demonstrează în fața elevilor, apoi urmărește execuțiile copiilor, corectând poziția corporală, direcția desenului, modul în care este utilizat instrumentul pentru desen. Pentru clasa pregătitoare se recomandă folosirea blocurilor de culori cerate, de formă paralelipipedică.

În clasa I, linia dreaptă va fi realizată cu mai mare ușurință, dând loc variațiunilor multiple ale liniei curbe, care este bine să fie experimentate. Variante ale acestora, combinații realizate cât mai atent și evidențiate prin intermediul culorilor vor urma în creștere progresivă a complexității. Realizarea de forme simple, alternante, apoi de forme închise: pătrat, dreptunghi, spirală, lemniscată, cerc, fără denumirea și cerința reproducerii terminologiei de specialitate, vor însemna parcursul de studiu în clasa I.

Pentru pregătirea scrierii literelor de mână vor putea fi realizate forme de desen dinamic.

Desenul de forme realizat în clasa a II-a va diversifica temele, prin apelarea la elementul plan. Forme care se completează în alternanța stânga-dreapta, sus-jos sau diagonal, apoi în patru secvențe dintre spațiile create de două perpendiculare, vor ilustra mobil cultivarea simțului echilibrului și al realității. Completarea identică a formei lipsă va aduce nevoia exactității în prim plan.

Exercițiile de simetrie, reflectare, combinare de linii curbe cu linii drepte și transformarea lor vor crea mobilitate și vor cultiva interesul și inițiativa pentru descoperirea de modele proprii.

Formele de desen dinamic vor constitui punctul de plecare pentru predarea/ exersarea scrierii cu litere de mână.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

BIBLIOGRAFIE

Kranich Ernst-Michael et al., Desenul formelor. Dezvoltarea simțului pentru formă în educație, Ed. Triade, 2002.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educației. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

Stockmeyer E. A. Karl, Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen, 1988.

*** , Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EDUCAȚIE MUZICALĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Documentul de față reprezintă programa școlară de educație muzicală pentru clasele pregătitoare, I și a II-a Waldorf.

Planul-cadru de învățământ pentru alternativa educațională Waldorf prevede o oră de muzică la clasa pregătitoare.

Pentru clasele I și a II-a, planul-cadru prevede două ore de educație muzicală. În una din cele două ore se studiază instrumentul muzical flautul pentatonic (tip Choroii). Această oră poate fi predată de profesorul de specialitate.

Copilul mic, până la schimbarea dentiției, este în întregime un organ de simț, iar muzica este o stare de existență pentru el. De aceea nu avem voie ca ceea ce incităm în copil - reprezentări, sentimente, impulsuri de voință - să fie fixat sub formă de noțiuni rigide, pe care copilul să le memoreze, să le învețe. Ceea ce-i transmitem copilului trebuie să fie viu, ca să poată crește împreună cu el.

Educația muzicală nu este privită ca educație de specialitate, ci ca educație care formează omul.

Prin cântecele studiate vocal și instrumental copilul trăiește justa orientare a voinței în activitatea sa. În ciclul achizițiilor fundamentale cântecele se învață exclusiv după auz și prin imitare (elevii nu utilizează notația muzicală) și îl vor ajuta pe copil să trăiască sunetele și spațiul sonor în mod liber, așa cum este posibil în cântecele pentatonice.

Începând din clasa I, cântecele studiate vocal vor fi redată și instrumental la flaut drept - pentatonic (tip Choroii) și la alte instrumente acordate pentatonic (liră, xilofon, metalofon, glockenspiel). Studiul instrumentului nu presupune virtuozitate.

Repertoriul clasei va conține cântece accesibile, potrivite cu vârsta copiilor, bogate în conținut.

Planificarea cântecelor va fi făcută în strânsă legătură cu conținuturile celorlalte discipline.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii pentru repertoriul de cântece
- Sugestii metodologice
- Bibliografie

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Educație muzicală jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Practica muzicală
- Elemente de limbaj muzical:
 - o Sunetul muzical
 - o Ritmul muzical
 - o Melodia

- o Nuanțe
- o Tempo
- o Timbrul
- Creație muzicală

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Însușirea unui repertoriu de cântece și a unor elemente de limbaj muzical
2. Interpretarea unui repertoriu de cântece, cu mijloace specifice vârstei
3. Exprimarea liberă cu ajutorul muzicii

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Însușirea unui repertoriu de cântece și a unor elemente de limbaj muzical

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Însușirea repertoriului de cântece (re¹ - re²) · învățarea cântecelor în corul clasei, după auz.	1.1. Însușirea repertoriului de cântece (re¹ - re²) și rostirea clară a textelor · învățarea cântecelor, după auz, în corul clasei; · urmărirea mersului melodiei, prin gest.	1.1. Însușirea repertoriului de cântece (re¹ - mi²), rostirea clară a textelor și memorarea lor · cântarea, după auz, în corul clasei; · urmărirea melodiei, prin gest.
1.2. Însușirea cântecelor și asocierea lor cu mișcări sugerate de text · mersul, mișcări pe cântec, joc.	1.2. Însușirea cântecelor și a duratelor (lung, scurt, mai lung), asocierea lor cu mișcări sugerate de text · redarea duratelor prin mișcări diferite pentru pătrime (lung), pentru optime (scurt), pentru doime (mai lung).	1.2. Însușirea repertoriului de cântece și recunoașterea cântecelor după ritm · jocuri de recunoaștere, după ritm, a cântecelor studiate.
1.3. Însușirea mânăuirii unor elemente din natură (pseudo-instrumente): pietricele, lemne, castane etc. · exersarea unor elemente ritmice din cântecele studiate.	1.3. Însușirea modalității corecte de obținere a sunetelor la fiecare dintre instrumentele și pseudo-instrumentele folosite în timpul orelor · exerciții sub formă de joc pentru obținerea unui sunet frumos (ex.: la instrumentele din instrumentarul Orff).	1.3. Însușirea unor elemente ritmice de o complexitate sporită și interpretarea lor cu instrumentele muzicale de percuție · jocuri de o complexitate ritmică sporită, cu exemple din lumea viețuitoarelor, a fabulelor, pe duratele pătrime, optime, doime.

1.4. Însușirea mânuirii corecte a instrumentelor muzicale din instrumentarul Orff (toba, triagulul, toaca, maracas, tamburina etc.) · familiarizarea cu instrumentele muzicale din instrumentarul Orff.	1.4. Însușirea la flaut drept (de preferat pentatonic tip Choroï), prin imitare, a cântecelor studiate vocal · învățarea la flaut pentatonic tip Choroï, prin imitare, a cântecelor studiate vocal.	1.4. Însușirea la flaut drept (de preferat pentatonic tip Choroï), prin imitare, a cântecelor studiate vocal și realizarea unui sunet frumos · redarea la flaut pentatonic (tip Choroï), prin imitare, a cântecelor din repertoriul clasei.
		1.5. Însușirea la alte instrumente muzicale acordate pentatonic (liră, kantelă, metalofon, xilofon, glockenspiel) a cântecelor studiate vocal¹ · interpretarea cântecelor studiate la alte instrumente acordate pentatonic (liră, kantelă, metalofon, xilofon, glockenspiel).
¹ Opțional		

2. Interpretarea unui repertoriu de cântece, cu mijloace specifice vârstei

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Interpretarea la unison, în corul clasei, a cântecelor studiate · cântarea în corul clasei a cântecelor studiate.	2.1. Interpretarea la unison, în corul clasei și în grupuri mici, a cântecelor studiate · redarea, în corul clasei și în grup, a cântecelor studiate.	2.1. Interpretarea la unison, în corul clasei, în grup și individual, a cântecelor studiate · reproducerea cântecelor din repertoriul clasei, în cor, în dialog; · reproducerea unor fragmente de cântece, în ecou.
2.2. Interpretarea la unison a cântecelor însoțite de mișcări simple · jocuri cu personaje.	2.2. Interpretarea la unison a cântecelor, însoțite de redarea prin mimică, gestică în funcție de conținut · exerciții de mimă, pe cântecele studiate; · jocuri, concert-ghicitoare.	2.2. Interpretarea cântecelor, însoțite de dirijat intuitiv · redarea pulsației ritmice a cântecelor, cu ajutorul mâinilor.
2.3. Interpretarea la unison a cântecelor și însoțirea lor de un acompaniament ritmic simplu · acompaniament ritmic simplu cu pietricele, castane, lemn și instrumente muzicale din instrumentarul Orff.	2.3. Interpretarea la unison a cântecelor și folosirea pseudo-instrumentelor pentru realizarea unui efect deosebit · folosirea instrumentelor muzicale din instrumentarul Orff, atunci când pot crea un efect deosebit în cântecele învățate, pot să exprime ceva, pot "să vorbească".	2.3. Interpretarea la unison a cântecelor și realizarea unui frumos acompaniament ritmic, folosind instrumente muzicale de percuție · exersarea cu acompaniament ritmic a cântecelor din repertoriul clasei.
2.4. Interpretarea cântecelor folosind onomatopee potrivite cu anotimpul · imitarea unor sunete familiare.	2.4. Interpretarea cântecelor folosind onomatopee cu durate, intensități și înălțimi diferite · jocuri cu onomatopee, pe cântecele studiate, pentru a crea imagini cât mai exacte.	2.4. Interpretarea cântecelor folosind tempo-uri și nuanțe diferite · jocuri pe cântecele studiate.

	2.5. Interpretarea cântecelor la flaut drept (de preferat pentatonic tip Choroii) alternând cu cântarea vocală · redarea cântecelor studiate, alternând cântarea instrumentală cu cea vocală; · serbări, concert-ghicitoare.	2.5. Interpretarea cântecelor studiate vocal și instrumental (choroii pentatonic) în același timp · jocuri; · concert-ghicitoare; · serbări.
--	---	--

3. Exprimarea liberă cu ajutorul muzicii

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Mișcarea liberă pe cântec · exersarea mișcării libere pe un cântec ales din repertoriul clasei.	3.1. Mișcarea liberă pe cântece interpretate instrumental · exersarea mișcării pe o melodie interpretată la flaut pentatonic (tip Choroii) sau la alt instrument acordat pentatonic.	3.1. Descoperirea unei melodii de mici dimensiuni, la instrumente acordate pentatonic · improvizații instrumentale.
3.2. Participarea activă la realizarea unei compilații de cântece și versuri coerente din punct de vedere tematic și adecvate vârstei · realizarea spontană a unui joc pe o temă dată cu folosirea instrumentelor muzicale de percuție din dotare.	3.2. Realizarea unor jocuri cu temă și folosirea cântecelor studiate · realizarea spontană a unui joc, pe o temă dată, cu cântecele studiate și instrumentele din dotare.	3.2. Realizarea unor jocuri cu ajutorul instrumentelor muzicale cunoscute · povestiri muzicale; · jocuri.
3.3. Participarea la "serbări" de moment (spontane) având ca pretext evenimente din natură, din clasă etc. · realizarea unor momente ce creează posibilitatea de implicare în situații noi.	3.3. Ilustrarea muzicală a unui frumos moment dintr-un basm cunoscut · folosirea cântecelor studiate pentru realizarea unei povestiri muzicale, a unor imagini dintr-un basm.	3.3. Ilustrarea muzicală a unei fabule cunoscute · folosirea instrumentelor din dotare pentru ilustrarea unei fabule cunoscute.

CONȚINUTURI

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1. Practica muzicală: - cântarea în corul clasei - corectitudine în modalitatea de obținere a sunetelor la instrumentele muzicale de percuție folosite (instrumentarul Orff)	1. Practica muzicală: - cântarea în corul clasei, la unison, în grup, în dialog - corectitudine în modalitatea de obținere a sunetelor la flaut pentatonic (tip Choroii) și la instrumentele muzicale (ex.: instrumentarul Orff)	1. Practica muzicală: - cântarea în corul clasei, la unison și după auz - corectitudine în modalitatea de obținere a sunetelor la flaut pentatonic (tip Choroii) și la instrumentele muzicale (ex.: instrumentarul Orff)
2. Elemente de limbaj muzical: Sunetul muzical - calitățile sunetului muzical: intensitate, timbru, durată Ritmul muzical - asocierea ritmului cu mișcarea - acompaniament ritmic	2. Elemente de limbaj muzical: Sunetul muzical - calitățile sunetului muzical: durată, înălțime, intensitate, timbru (intuitiv) Ritmul muzical - sunete lungi (pătrimi), scurte (optimi), mai lungi (doimi) - pauzele în cântec (momente de tăcere în muzică) - asocierea ritmului cu mișcarea - acompaniament ritmic Melodia - sunete înalte - joase - asocierea mersului melodiei cu mișcări ale mâinii - melodii pătrunse preponderent de trăirea cvintei Nuanțe - tare (forte), potrivit (mezzoforte), încet (piano) Tempo - repede, rar, potrivit Timbrul - timbrul vocal (sunete calde, aspre, moi, stridente, liniștite, agitate) - timbrul instrumental (flaut, kantelă, glockenspiel, xilofon acordate pentatonic și tamburină, triangu, clopoței, tobă mică)	2. Elemente de limbaj muzical: Sunetul muzical - calitățile sunetului muzical: durată, înălțime, intensitate, timbru (intuitiv) Ritmul muzical - sunete lungi (pătrimi), scurte (optimi), mai lungi (doimi) - pauzele (momente de tăcere în muzică) - asocierea ritmului cu mișcarea, dirijarea prin imitare - acompaniament ritmic Melodia - sunete înalte - joase - mers melodic ascendent, descendent, linear, spiralat - melodii pătrunse preponderent de trăirea cvintei - asocierea mersului melodiei cu mișcări ale mâinii Nuanțe - tare (forte), potrivit (mezzoforte), încet (piano) Tempo - repede, rar, potrivit de repede, foarte repede Timbrul - timbrul vocal - timbrul instrumental (flaut, kantelă, glockenspiel, xilofon, metalofon acordate pentatonic și tamburină, triangu, clopoței, tobă mică)
3. Creație muzicală: - implicarea, prin inițiativă, în joc - bucuria de a experimenta	3. Creație muzicală: - implicarea, prin inițiativă, în cântec și joc - crearea atmosferei pentru povești, basme și povestiri	3. Creație muzicală: - improvizații instrumentale - crearea atmosferei pentru povestiri și legende - ilustrarea sonoră a unei fabule (fragment dintr-o fabulă)

Notă:

Elementele de limbaj vor fi abordate exclusiv prin practicare

Sugestii pentru repertoriul de cântece:

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
• cântece pentatonice despre anotimpuri, flori, plante • cântece din folclorul copiilor • colinde • cântece legate de sărbătorile de peste an	• cântece pentatonice despre anotimpuri, flori, plante • cântece din folclorul copiilor • colinde • cântece legate de sărbătorile de peste an	• cântece cu teme din natură • cântece despre animale • cântece din folclorul copiilor • colinde • fabule cântate, jucate • mici improvizații teatrale cu acompaniament muzical

SUGESTII METODOLOGICE

În primul rând este vorba despre relațiile umane între cel care cântă și cel care ascultă. Relația muzicală și emoțională dintre copil și educator este baza hotărâtoare pentru o redare corectă și frumoasă. Adultul trebuie să cânte clar, iar ceea ce cântă să se potrivească din punct de vedere al imaginilor cu vârsta copilului. Cântecele trebuie pregătite din timp, astfel încât să poată fi cântate din memorie, fără utilizarea partiturii.

Cântecul poate fi prezent în povești, basme și alte momente ale zilei. Totul se exersează prin activități și experiențe, nu prin explicații lungi.

Experimentele proprii îl ajută pe copil să dobândească treptat încredere în propriile simțuri. Fiecare cucerire a unui domeniu este simțită de copil ca o victorie, îi sporește sentimentul de sine și sentimentul de a fi prezent.

Anotimpurile și sărbătorile de peste an dau suficiente sugestii pentru alegerea cântecelor. Cântecele se învață după auz și îl vor ajuta pe copil să trăiască sunetele și spațiul sonor în mod liber, așa cum este posibil în cântecele pentatonice. Se va urmări permanent cultivarea unui cânt frumos, curat.

La clasa I, ora de muzică poate începe prin precizarea schimbărilor din natură remarcate în ziua respectivă. Fiecare elev participă la orele de muzică cântând vocal și instrumental. Învățarea cântecelor se face după auz. La flaut pentatonic (tip Choroii) se cântă prin imitare, după profesor/ învățător.

Liniile melodice descendente, mișcarea fluidă firească a melosului, atmosfera pentatonică a cântecelor vor ocroti sufletul copiilor. Cântecele vor transmite liniște, căldură, bucurie. Ritmul plin de viață, încadrat în măsuri de doi și trei timpi va fi realizat în strânsă legătură cu textul cântecului, pentru a nu frâna înainte de vreme capacitatea deosebită a copiilor de percepere a lumii. O deosebită importanță se va acorda pauzelor, pentru a realiza imaginile dorite.

Pregătirea cântecelor este importantă și va fi realizată prin povestiri și prin exerciții (de ex., "Vântul toamnei": când se va pregăti cântecul se va încerca integrarea copiilor în mișcările crengilor unui copac bănut de vânt). Acolo unde se poate, este deosebit de important ca implicarea în mișcare să se facă înainte de cântarea propriu-zisă și, în timpul cântecului, copiii să fie purtați permanent de mișcări. Copiii trăiesc, împreună cu profesorul/ învățătorul, în imaginile din povestiri, se identifică cu ființele din conținutul textului, sunt în acțiune. Melodia, muzica par doar componente.

Profesorul/învățătorul va găsi imagini cu care să-i determine pe cei ce cântă la flaut pentatonic (tip Choroii) să se străduiască permanent să aprecieze cu ajutorul auzului sunetul obținut. Studiul instrumentului va fi condus cu multă grijă. Se vor exersa mai întâi cântece din două sunete, compuse de

profesor/învățător sau din folclorul copiilor. Apoi se va trece mai departe la cântece din trei sunete, din patru sunete ș.a.m.d. . La sfârșitul clasei întâi se pot face mici exerciții în timpul cărora copiii să poată arată că degetele lor stăpânesc instrumentul. În cântarea alternativă (voce/ flaut), schimbul se va produce fluent.

Se va urmări formarea unui repertoriu de bază. Cântecele vor fi selectate ținându-se cont și de mesajul educativ al textului și de valoarea artistică.

În clasa a II-a, tot ce s-a început în clasele precedente va fi continuat și intensificat. Se continuă folosirea cântecelor pentatonice, iar spre sfârșitul anului școlar se poate completa repertoriul cu cântece în tonalitatea DO Major. Cântecelor pe o voce li se pot alătura cântece însoțite de acompaniament la flaut pentatonic (tip Choroii), dar cu o armonie liberă în vederea dezvoltării auzului muzical. Elevii vor fi solicitați să compună, cu ajutorul instrumentelor (flaut, xilofon, kanelă, metalofon, glockenspiel acordate pentatonic), melodii scurte sub forma de întrebare-răspuns. Ca dificultate, cântecele și melodiile din repertoriul clasei vor fi corespunzătoare vârstei. Tematica va fi legată de viața plantelor, a animalelor, de sărbători și de anotimpuri. Cântecele bine cunoscute vor fi cântate prin imitare la flaut pentatonic (tip Choroii). Se va menține permanent strădania de a aprecia cu ajutorul urechii, pentru ca în clasă să ia naștere un sunet de flaut pentatonic (tip Choroii) frumos, omogen. Instrumentele de percuție, acolo unde se fac auzite, vor fi folosite pentru efectul lor deosebit. Copiilor le face plăcere să creeze imagini cât mai exacte prin sunet. Ei sunt, în această privință, niște mici maeștri și, în același timp, foarte buni ascultători. Un joc iubit de copii, spre sfârșitul clasei a II-a, este acela în care scurte motive dintr-un cântec sunt reluate în ecou.

BIBLIOGRAFIE

Carlgren Frans, Klingborg Arne, Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner, Ed. Triade, 1994.

Gregorat Claudio, L'expérience spirituelle de la musique, Editions du Centre Triades, 1980. Orff Carl, Metoda Orff de educație muzicală: Schulwerk, Ed. Anima, 1995.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Steiner Rudolf, Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educației. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Cunoașterea omului și structurarea învățământului, Ed. Triade, 2005. Wunsch Wolfgang, Educația prin muzică. Predarea muzicii în școlile Waldorf, Ed. Triade, 1999.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EURITMIE
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Ca artă a mișcării, euritmia modernă exprimă prin forme de mișcare a corpului omenesc, în special a membrilor, coerența interioară, ce se manifestă în vorbire și muzică.

Făcând vizibil ceea ce în rostire și în muzică se exprimă sonor, euritmia este astfel "vorbire vizibilă" și "muzică vizibilă", o artă ce n-a existat în trecut și care a fost creată în anul 1912 de către Rudolf Steiner.

Prin gesturi și mișcări ale membrilor superioare și ale corpului sunt redată în principal sunetele vorbirii și stările sufletești, tonurile, intervalele și armoniile muzicale.

Prin formele coregrafice parcurse individual sau configurate în grup sunt reprezentate elementele formale, conținuturile ideatice, sensul și structurile ce stau la baza creațiilor poetice și a compozițiilor muzicale. Componenta afectivă exprimată prin intonație și topică, tactul, ritmul și melodia pieselor muzicale se dezvăluie prin mișcarea în spațiu, forma devenind expresia artistică a acestor calități.

Atunci când se euritmizează un text poetic sau o lucrare muzicală, vorbirea și muzica acționează ordonator asupra constituției omenești.

Se câștigă agilitate și îndemânare nu numai în mișcarea propriu-zisă, ci și în împrejurări sociale. Prezența de spirit și reacția promptă se dezvoltă. Totodată, se construiesc în mod inconștient forțele vitale, iar împotriva deficitului ce se manifestă în capacitatea de mișcare a oamenilor și a lipsei de ținută, euritmia acționează ca o terapie cu efecte evidente în integrarea creativă a omului în societate.

Ușurința, amplitudinea și expresivitatea artistică a mișcărilor permit euritmiei să fie folosită în educație ca o gimnastică însuflețită, străbătută de elementul artistic, dând copilului posibilitatea de a fi activ cu întreaga sa ființă aflată în devenire.

Prezența programă școlară pentru euritmie cuprinde competențe care sunt centrate pe formarea de capacități și atitudini esențiale în formarea personalității elevilor și asigură continuitate în progresul copiilor, de la o clasă la alta.

La această vârstă, copilul trebuie să trăiască în ritmuri sigure, care susțin procesele organice de creștere. El învață prin imitare, exemplu și acțiune.

Orele de euritmie poetică pot alterna cu cele de euritmie muzicală sau pot fi tratate ambele aspecte în cadrul aceleiași ore. În predarea euritmiei este necesară prezența unui corepetitor.

Având în vedere că euritmia completează specificul pedagogiei Waldorf, pedagogie ce se bazează pe rezultatele cercetărilor antropologice ale lui Rudolf Steiner și pe actualizarea lor în cadrul Universității Libere pentru Științe de la Goetheanum, Dornach-Elveția, euritmia poate fi predată numai de către acele cadre didactice care au studii recunoscute de Universitatea Liberă pentru Științe de la Goetheanum, Dornach-Elveția.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Propuneri pentru texte literare și pentru piese muzicale
- Sugestii metodologice
- Bibliografie

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Euritmie jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclul primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea elementelor de euritmie poetică pentru dezvoltarea personalității

2. Utilizarea elementelor de euritmie muzicală pentru dezvoltarea personalității

3. Realizarea mobilității, îndemânării și expresivității artistice în mișcare

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea elementelor de euritmie poetică pentru dezvoltarea personalității

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Redarea prin imitare a gesturilor euritmice pentru vocalele și consoanele dintr-un text poetic simplu · jocuri de mișcare pentru gesturi sufletești vocalice instinctive: "aaah", "eeei", "iiiata- mă", "oooh", "uuuh"; · jocuri pentru gesturi consonantice de redare a unor forme de mișcare din natură: "r" pentru rostogolire, "b" pentru boltă, "w,v" pentru mișcarea valurilor.	1.1. Redarea prin imitare a gesturilor euritmice pentru vocalele și consoanele dintr-un fragment de basm versificat · jocuri de mișcare cu gesturi sufletești pentru diferite situații dintr-un basm: uimire, surpriză, hotărâre, înțelegere, îngrijorare; · jocuri de mișcare cu gesturi euritmice de redare a consoanelor de la începutul cuvintelor ce denumesc lucruri, fenomene, elemente naturale ce apar într-un basm.	1.1. Redarea prin imitare a gesturilor euritmice pentru vocalele și consoanele din fabule și legende · jocuri euritmice cu gesturi specifice pentru vocalele silabelor accentuate din fragmente de fabule și legende; · jocuri euritmice cu mișcări-imagini pentru consoanele de început ale unor cuvinte- cheie din fabule și legende.
1.2. Redarea ritmului simplu diferentiat între "scurt" și "lung", prin bătaii din palme și pășire · jocuri "Piticii și uriașii", "Ūriceii și motanul încălțat" etc.	1.2. Redarea ritmului diferentiat între "scurt" și "lung", prin bătaii din palme și pășire · jocuri ritmice având ca suport poetic scurte refrene versificate din componența unor basme.	1.2. Redarea ritmului diferentiat între "scurt" și "lung", prin alternarea bățărilor din palme cu pășirea · jocuri ritmice având ca suport poetic fragmente semnificative din fabule și legende.
1.3. Exprimarea prin mișcare și tinută corporală a trăsăturilor dominante ale unor personaje din povestiri simple · dramatizarea unor fragmente semnificative din povestiri simple.	1.4. Exprimarea prin mișcare și tinută corporală a trăsăturilor dominante ale unor personaje din basme · dramatizarea unor fragmente de basm în care apar personaje cu trăsături dominante.	1.4. Exprimarea prin mișcare și tinută corporală a trăsăturilor dominante ale unor personaje din fabule și legende · dramatizarea unor fragmente din fabule și legende în care apar personaje dominante.

2. Utilizarea elementelor de euritmie muzicală pentru dezvoltarea personalității

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Redarea prin imitare a unui ritm muzical simplu · jocuri de pășire atentă și pășire precipitată; · jocuri de pășire ritmică.	2.1. Redarea prin imitare a unui ritm muzical lent și alert · jocuri ritmice de pășire atentă, urmată de pășire precipitată.	2.1. Redarea prin imitare a diferitelor ritmuri muzicale · jocuri muzical-ritmice de alternanță între pășirea atent-lentă și precipitat-rapidă.
2.2. Realizarea prin imitare a formelor de mers "ușor" și "apăsător", cu suport muzical · jocuri de mișcare pentru "așteptare" și "acțiune".	2.2. Realizarea prin imitare a formelor de mers "ușor", "apăsător" și "săltător", cu suport muzical · jocuri de mișcare cu mers diferențiat adecvat caracterului piesei muzicale.	2.2. Realizarea prin imitare a diferitelor forme de mers pentru urmărirea liniei melodice · jocuri de mișcare cu forme de parcurs spațial adecvat liniei melodice.

2.3. Redarea prin imitare a unui ritm muzical simplu, alternând bătăile din palme cu pășirea ritmică · jocuri euritmice cu alternanțe între motive ritmice și "în tact".	2.3. Redarea prin imitare a ritmului muzical alert și lent, alternând bătăile din palme cu pășirea ritmică · jocuri euritmice de alternanță între ritmul redat cu palmele și cel redat cu picioarele.	2.3. Redarea prin imitare a ritmului muzical și a liniei melodice, alternând mișcarea bratelor cu mișcarea picioarelor · jocuri euritmice cu forme de parcurs spațial și alternanțe ritmice.
2.4. Redarea prin imitare a gestului euritmie pentru intervalul muzical de cvintă, în principal pentru xilofon și kantelă · jocuri euritmice realizate cu instrumente specifice: xilofon, kantelă, liră, flaut, pian.	2.4. Redarea prin imitare a gestului euritmie pentru intervalul muzical de cvintă, în principal pentru liră · jocuri euritmice de așteptare, ascultare și sonorizare armonică la liră.	2.4. Redarea prin imitare a gestului euritmie pentru intervalul muzical de cvintă, în principal pentru pian și flaut · jocuri euritmice "de dirijare" a unor piese muzicale scurte, cu predominanța armonică a intervalului muzical de cvintă.

3. Exprimarea mobilității, îndemânării și expresivității artistice în mișcare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Realizarea formației grupate "în cerc" · jocuri de adunare: "Prietenii în căsuță", "Puii în cuib", "Somnoroase păsările" etc.; · jocuri de intrare și ieșire; · jocuri de mișcare în formație de "horă".	3.1. Realizarea formației grupate "în cerc" și identificarea locului fiecăruia în cadrul cercului · jocuri de adunare: "În căsuța din pădure", "Piticii făurari" etc.	3.1. Realizarea formației grupate "în cerc", "pe perechi" și "în două cercuri concentrice" · jocuri de adunare și grupare: "Eu și tu suntem noi", "Noi ne căutăm" etc.
3.2. Coordonarea propriei mișcări cu cea a formației grupate în cerc · jocuri de intrare și ieșire; · jocuri de mișcare în formație de "horă"; · jocuri de contracție și expansiune a formației grupate în cerc.	3.2. Realizarea echilibrului și siguranței în mișcarea corpului și în deplasarea în spațiu · jocuri de echilibru și deplasare; · jocuri de așteptare, întâlnire, despărțire.	3.2. Exprimarea concentrării și destinderii prin mișcarea de contracție și expansiune a formației de cerc · jocuri de contracție și expansiune: "Norii și soarele", "Apăsare și eliberare" etc.; · jocuri de mișcare, atitudine și expresie adecvate suportului poetic și muzical folosit.
3.3. Parcurgerea unui traseu cu formă geometrică simplă · jocul "Plimbare la pădure", cu trecere peste "pod", ocolirea "lacului" etc.	3.3. Parcurgerea unui traseu cu formă de dreaptă, curbă, cerc, spirală · jocuri de deplasare cu parcurgerea unor trasee sub formă de linie dreaptă, linie curbă, cerc, spirală.	3.3. Parcurgerea unui traseu cu formă șerpuită și a formei de lemniscată (forma cifrei opt), fără intersecție · jocuri cu parcurgerea unor trasee cu forme curbe, șerpuite, curgătoare: "De la munte pân' la mare", "Pârăiașul" etc.
3.4. Conștientizarea prin mișcare a componentelor mari ale corpului: membre, trunchi și cap · dramatizarea euritmie a unor poezii despre ființa umană; · jocuri de prezentare: "Așa sunt eu!", "Unde sunteți? - Iată-ne!" etc.	3.4. Descoperirea relației dintre sunete și mișcările componentelor corpului · dramatizarea euritmie, preponderent vocalică, a unor poezii despre ființa omului.	3.4. Descoperirea legăturii dintre direcțiile spațiului, sunete și mișcările corpului · dramatizarea euritmie a unor poezii cu caracter de sentință; · verticalizarea, lateralizarea și frontalizarea mișcărilor trupului și membrilor în relație cu expresia euritmie a vocalelor i, a, o.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
• mișcări pentru redarea, prin imitație, a gesturilor euritmice pentru vocale și consoane, fără utilizarea terminologiei; • mișcări pentru realizarea unor ținute care redau "prezența", "verticalitatea", atmosfera și trăsăturile unor personaje din povestiri simple; • mișcări de redare a ritmurilor, prin bătaie din palme și pășire; • povestiri și poezii despre natură, anotimpuri, sărbători și alte piese poetice sau muzicale tematizate; • parcurgerea în mers a unor trasee în forme simple, linie dreaptă și cerc; • mișcare euritmă a intervalului muzical de cvintă; • mișcare euritmă pe motive muzicale pentatonice.	• mișcări ale brațelor și corpului pentru redarea, prin imitație, a gesturilor euritmice vocalice și consonantice; • mișcări pentru realizarea unor ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din basme; • mișcări realizate cu palmele sau prin pășire pentru redarea unor ritmuri poetice sau muzicale; • basme, povești și povestiri, poezii și piese muzicale tematizate; • parcurgerea în mers a unor trasee cu forme geometrice de linie dreaptă, linie curbă și spirală; • intervalul muzical "cvintă" și elemente muzicale pentatonice.	• mișcări ale brațelor și corpului pentru redarea, prin imitație, a gesturilor euritmice vocalice și consonantice; • mișcări pentru realizarea unor ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din fabule și legende; • mișcări realizate cu palmele sau prin pășire pentru redarea unor ritmuri poetice sau muzicale; • fabule, povestiri despre animale, legende, poezii și piese muzicale tematizate; • parcurgerea în mers a unor trasee cu forme geometrice de linie dreaptă, linie curbă, spirală și lemniscata fără intersecție; • intervalul muzical "cvintă" și elemente muzicale pentatonice; • dansuri pe perechi cu formarea a două cercuri concentrice.

Propuneri pentru texte literare:

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
• Otilia Cazimir - "Poezii" • Elena Farago - "Poezii" • Vasile Alecsandri - "Pasteluri" • Petre Ispirescu - "Basmе" • Frații Grimm - "Basmе" • Agenor Crișan - "Drumul tăcerii" • Povești populare românești • Povești cu tâlc, culese sau/ și create de profesorul de euritmie.	• Petre Ispirescu - "Basmе" • Frații Grimm - "Basmе" • Otilia Cazimir - "Poezii" • Agenor Crișan - "Drumul tăcerii"	• Grigore Alexandrescu - "Fabule" • Emil Gârleanu - "Povestiri despre animale" • Vasile Alecsandri - "Pasteluri" • Agenor Crișan - "Drumul tăcerii"

Propuneri pentru piese muzicale:

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
• Improvizații muzicale reprezentative pentru diferitele tipuri de pășire • Cântece pentru copii din folclorul românesc și al altor popoare • Kunstler - "Ploaia" • Reinecke - "Lento" • Leopold van der Pals - "Musik zur Eurythmie" • Luci Bittrich - "Musik fur padagogische Eurythmie" • Jurgen H. Havix- "Notensammlung fur den Eurythmie-Unterricht"	• Improvizații muzicale reprezentative pentru diferitele tipuri de pășire • Leopold van der Pals - "Musik zur Eurythmie" • Luci Bittrich - "Musik fur pädagogische Eurythmie" • Jurgen H. Havix- "Notensammlung fur den Eurythmie-Unterricht"	• Jean Philippe Rameau - Menuet • Johann Nepomuk Hummel - Ecossaise • Improvizații muzicale reprezentative pentru diferitele tipuri de pășire • Leopold van der Pals - "Musik zur Eurythmie" • Luci Bittrich - "Musik fur pädagogische Eurythmie" • Jurgen H. Havix- "Notensammlung fur den Eurythmie-Unterricht"

SUGESTII METODOLOGICE

În cea mai mare parte a timpului, lucrul cu copiii se desfășoară în formația de cerc. Gesturile și mișcările euritmice vor fi însușite de către elevi prin imitarea mișcărilor profesorului. Lecția se desfășoară în atmosfera specifică basmelor/povestirilor/legendelor/ fabulelor, iar formele de mișcare și gesturile sunt adecvate caracterului imaginativ al acestora.

În cadrul lecției se utilizează povestiri și texte poetice despre natură, anotimpuri și sărbători, create sau alese de profesorul de euritmie.

Piese muzicale pentatonice vor fi integrate în contextul unitar al lecției, ca suport pentru părțile ritmice sau de sine stătătoare, în vederea redării mișcării euritmice a intervalului muzical de cvintă.

Elementele de euritmie muzicală ce sunt încă în dispoziția de cvintă se desfășoară în formația de cerc, iar, în clasa a II-a, se desfășoară și în două cercuri concentrice, pe perechi.

Interpretarea pieselor muzicale va fi realizată de către corepetitor, iar rostirea textelor poetice și a povestirilor va fi realizată de către profesorul de euritmie.

BIBLIOGRAFIE

Dubach Annemarie, Die Grundelemente der Eurythmie, Verlag am Goetheanum, 1988.

Muller Hilde, Lebendiger Eurythmie-Unterricht, Verlag Ch. Mollmann, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Siegloch Magdalene, Euritmie. O introducere, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Die Entstehung und Entwicklung der Eurythmie, Rudolf Steiner Verlag, 1982.

*** , Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

JOCURI DE MIȘCARE

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014

București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa disciplinei Jocuri de mișcare este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare a elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic, pornind de la competențe, permite accentuarea dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Disciplina Jocuri de mișcare reprezintă o ofertă curriculară pentru învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare Arte și Educație fizică, sport și sănătate, această disciplină este prevăzută în planul-cadru cu un buget de timp de 1 oră/ săptămână. Aceasta va fi realizată în situația în care școala nu poate asigura încadrarea disciplinei Euritmie în acord cu precizările incluse în Planul-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare

- Conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie.

Competentele sunt ansambluri de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme, în diferite contexte particulare.

Competentele generale vizate de disciplina Jocuri de mișcare jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice derivă din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora, având ca orizont de timp un an școlar. Pentru achiziția acestor competențe, în programă sunt propuse activități de învățare pe care profesorul le poate realiza adoptând strategii didactice adecvate unor contexte de învățare diverse.

Continuturile învățării sunt organizate conform următoarelor domenii:

- Capacitatea de relaționare
- Dezvoltarea fizică armonioasă
- Deprinderi utilitar-aplicative

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

Conținuturile curriculare urmăresc să ajute copilul să folosească activitatea de organizare a mișcărilor, aducând mobilitate interioară gândirii, afectivității și voinței, fără constrângeri determinate de structuri motrice prestabilite; este accentuat aspectul esențial al desfășurării jocurilor: trăirea de către copii a bucuriei mișcării.

Ca urmare a practicării jocurilor de mișcare apar următoarele avantaje:

- Stimulează încrederea în sine însuși și în univers;
- Contribuie la cunoașterea și luarea în stăpânire a forțelor propriului corp;
- Contribuie la punerea forțelor corporale în slujba adevărului, binelui și frumosului;
- Au efect însănătoșitor asupra corpului, fortifiant al acestuia, formator al omului însuși;

- Contribuie la dezvoltarea calităților motrice, formarea deprinderilor și priceperilor motrice de bază;
- Stimulează colaborarea cu partenerii de joc prin armonizarea intereselor, spre atingerea unui scop comun;
- Facilitează conștientizarea propriului rol, în cadrul grupului;
- Contribuie la educarea voinței, concentrarea atenției, stimularea percepției și reacției motrice;
- Creează stări emoționale pozitive, individuale și de grup;
- Copiii învață prin imitare, exemplu și acțiune.

Disciplina Jocuri de mișcare are un caracter de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar în alternativa educațională Waldorf, prin caracterul său integrat. Principalul motiv care a determinat abordarea integrată a acestei discipline o reprezintă importanța jocului în această etapă de dezvoltare a copiilor: pornind de la particularitățile de vârstă ale copiilor se pot utiliza valențele pedagogice ale jocurilor în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și moale, a dezvoltării intelectuale.

Prin disciplina Jocuri de mișcare este sprijinit scopul realizat preponderent prin activitățile orelor de educație fizică, de desfășurare a unor activități care să ajute copilul să-și canalizeze energia la locul și la timpul potrivit, împiedicând conștient direcționarea acestor forțe către violență. Dezvoltarea organizată a mișcării formează baza pentru deprinderea unor comportamente sociale sănătoase.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Autocontrolul propriului corp prin cunoașterea și exersarea mișcărilor cu sens**
- 2. Explorarea forțelor corporale prin raportare la bine și frumos**
- 3. Dobândirea unor deprinderi motrice și a unor deprinderi de relaționare în grup**

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Autocontrolul propriului corp prin cunoașterea și exersarea mișcărilor cu sens

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Orientarea în schema corporală și în spațiu - jocuri de mișcare cu sens a membrilor - exersarea actelor motrice de expresivitate corporală - jocuri de orientare în schema corporală proprie	1.1. Identificarea schemei corporale - jocuri de mișcare cu sens a membrilor - antrenarea membrului dominant - exersarea actelor motrice de expresivitate corporală - jocuri de orientare în schema corporală proprie și a celuilalt	1.1. Explicarea schemei corporale - jocuri de recunoaștere a schemei corporale proprii și a celorlalți, aflați în diferite poziții - jocuri de coordonare oculo-motorie - jocuri pentru exersarea lateralității - jocuri de orientare spațială
1.2. Manifestarea interesului față de forțele propriului corp - exersarea jocurilor de mișcare cu indicarea părților corpului - efectuarea, liberă, a exercițiilor de mobilitate, în limitele anatomice - exersarea actelor motrice de expresivitate corporală	1.2. Utilizarea forțelor propriului corp, prin intermediul ritmului - jocuri între ușor și greu (levitație și gravitație); sărituri - jocuri de mers asociate cu ritm - jocuri de coordonare a respirației cu vorbirea - jocuri pentru stimularea vitezei de reacție - jocuri de statică și dinamică	1.2. Exersarea forțelor propriului corp - jocuri pentru stimularea autocontrolului, ca urmare a stăpânirii mobilității - jocuri pentru antrenarea voinței, stimularea trăirilor simțului vieții - jocuri de învingere conștientă a forței de gravitație - simțul mișcării, echilibrului, vieții - jocuri de percepție senzorială
1.3. Redarea prin limbaj corporal a unor acțiuni/trăiri personale - jocuri de pantomimă - exerciții de prindere și aruncare a unor obiecte, acompaniate de versuri sau melodii ce dau frecvența mișcării și ritmul respirației	1.3. Aplicarea deprinderilor de expresivitate corporală - jocuri dinamice - jocuri cu ritm și bătaie din palme - exerciții de coordonare, dexteritate, orientare în spațiu	1.3. Manifestarea activă a motricității prin componentele artistice (dans, euritmie, jocuri ritmice etc.) - jocuri dinamice - exerciții de coordonare, dexteritate, orientare în spațiu

2. Explorarea forțelor corporale prin raportare la bine și frumos

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Redarea prin imitare a gesturilor și a cuvintelor - jocuri de mișcare în cerc cu tematică: anotimpuri, natură, sărbători - întreținerea de roluri în joc - stimularea copilului din punct de vedere estetic și igienic	2.1. Redarea prin jocuri a acțiunilor personajelor și a imaginilor din basme - jocuri de mișcare redând secvențe de basm - exersarea manifestării exterioare a simțului vorbirii prin modul de adresare cald și prietenos, prin gesturi și limbajul trupului; aducerea trăirilor interioare în concordanță cu modul de exprimare	2.1. Redarea prin jocuri a tematicii unor texte (din viața animalelor) - exersarea încrederii în sine - acționarea voinței în sens pozitiv - recunoașterea sentimentului puterii (trup) - trăirea liniștei lăuntrice (suflet) - experimentarea sentimentului libertății (spirit, Eu)

2.2. Implicarea elevilor în unele activități de experimentare senzorială • efectuarea de jocuri pentru exersarea simțului tactil: trăire de sine la granița corpului prin atingere; • jocuri pentru stimularea sentimentului de a fi ocrotit corporal; contactul corporal afectuos dar și lăsarea copilului în voia lui, într-o dispoziție calmă • jocuri pentru mijlocirea percepției proprii mișcări; realizare de mișcări cu sens • jocuri pentru exersarea echilibrului • jocuri pentru exersarea simțului văzului: combinarea armonioasă a culorilor • jocuri pentru exersarea mirosului • jocuri pentru exersarea gustului • jocuri pentru exersarea auzului: jocuri verbale și instrumentale	2.2. Implicarea elevilor în activități simple de experimentare senzorială • jocuri pentru exersarea simțului tactil: alternanță între solitudine și sentimentul de a fi ocrotit • jocuri pentru facilitarea trăirii sentimentului libertății • jocuri pentru exersarea echilibrului: balansare, sărituri, momente de liniște • jocuri pentru exersarea simțului olfactiv: căutarea de percepții olfactive diferențiate, în legătură cu plante, animale, alimente • jocuri pentru exersarea gustului: prin modul de preparare facem cu puțință apariția gustului propriu al alimentelor • jocuri pentru exersarea auzului: jocuri verbale și instrumentale	2.2. Implicarea elevilor în activități complexe de experimentare senzorială • jocuri pentru conștientizarea limitelor corporale • jocuri pentru stimularea sentimentului de autocontrol, ca urmare a stăpânirii mobilității • jocuri pentru trăirea simțului echilibrului • jocuri pentru exersarea văzului și dezvoltarea acuității vizuale: îndreptarea atenției asupra diferențelor subtile de culoare din natură • jocuri pentru exersarea simțului olfactiv : căutarea de percepții olfactive diferențiate, în legătură cu plantele, animalele, alimentele, la țară și la oraș • jocuri pentru dezvoltarea gustului estetic al ambianței • jocuri pentru dezvoltarea acuității auditive
--	--	--

3. Dobândirea unor deprinderi motrice și a unor deprinderi de relationare în grup

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Acceptarea participării la jocurile de grup • acceptarea și respectarea unui sistem de reguli simple; • adoptarea unui comportament adecvat în cadrul relațiilor interpersonale și de grup; • disponibilitatea de a relaționa	3.1. Acceptarea regulilor necesare desfășurării jocurilor și altor activități motrice • aplicarea regulilor stabilite în toate activitățile motrice desfășurate; • îndeplinirea, prin rotație, a rolurilor	3.1. Aplicarea regulilor necesare desfășurării activităților motrice organizate • respectarea regulilor anunțate • stimularea îndemnării și fair-play-ului. • implicarea tuturor elevilor în stabilirea unor reguli <i>ad-hoc</i> de desfășurare a jocurilor
3.2. Participarea la activități motrice organizate în grup • jocuri în cerc • încurajarea colegilor pentru participare activă • manifestarea empatiei	3.2. Participarea la activități specifice organizate în grup • participarea la activități de grup • participarea la jocurile propuse, cu respectarea regulilor anunțate	3.2. Participarea la activități specifice organizate în grup sau spontane • propunerea jocului și organizarea grupului • implicarea tuturor elevilor prin repartizarea de sarcini motrice și organizatorice corespunzătoare particularităților individuale.

3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întrajutorare și fair-play în timpul jocurilor · acordarea și primirea ajutorului/sprijinului partenerului; · evidențierea comportamentelor pozitive	3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întrajutorare și fair-play în timpul activităților motrice · acordare și primire de ajutor și sprijin · stimularea coechipierilor prin aprecieri și încurajări · dezvoltarea spiritului de echipă prin evidențierea rolului fiecărui membru și a beneficiilor lucrului în echipă.	3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întrajutorare și fair-play în timpul activităților motrice · stimularea coechipierilor prin aprecieri și încurajări; · dezvoltarea spiritului de echipă prin evidențierea rolului fiecărui membru și a beneficiilor lucrului în echipă. · conducerea elevilor prin toate rolurile jocului
--	--	--

CONȚINUTURI

Domenii	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1. Capacitatea de relationare	• mișcări de imitare a ritmurilor, prin bătaie din palme și pășire, în concordanță cu piese poetice sau muzicale tematizate (povestiri și poezii despre natură, anotimpuri, sărbători etc.), fără deplasare	• tipuri de mers însoțite de ritm și bătaie din palme, în concordanță cu piese poetice sau muzicale tematizate (ritmuri poetice, muzicale)	• tipuri de mers însoțite de ritm și bătaie din palme, (în concordanță cu piese muzicale tematizate și texte: fabule, povestiri despre animale, legende, poezii) menținând ritmul grupului
2. Dezvoltarea fizică armonioasă	• mișcări pentru realizarea unor ținute care redau "prezența", "verticalitatea", atmosfera și trăsăturile unor personaje din povestiri simple; • poziții realizate prin intermediul jocului: stând, stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat • mișcări realizate prin intermediul jocului: a brațelor (înainte, sus, lateral); a palmelor (pe șold, pe umeri, la ceafă); flexii și extensii (ale brațelor, ale trunchiului, ale picioarelor); răsuciri (ale gâtului, ale trunchiului); rotări (ale capului și ale brațelor; rotări ale unui picior (înainte, înapoi, lateral); • postura corectă	• mișcări pentru realizarea unor ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din basme; • poziții realizate prin intermediul jocului: stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat • mișcări realizate prin intermediul jocului: a brațelor (înainte, sus, lateral); unui picior (înainte, înapoi, lateral); a palmelor (pe șold, pe umeri, la ceafă); flexii și extensii (ale brațelor, ale trunchiului, ale picioarelor); răsuciri (ale gâtului, ale trunchiului); rotări (ale capului și ale brațelor) • postura corectă	• mișcări pentru realizarea unor ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din fabule și legende; • poziții realizate prin intermediul jocului: stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat • mișcări specifice segmentelor corpului, realizate prin intermediul jocului • jocuri pentru susținerea relației juste dintre circulația sangvină și respirație • postura corectă în poziții și acțiuni dinamice
3. Deprinderi utilitar- aplicative	• parcurgerea prin joc a unor trasee în forme simple, cerc; • echilibrul realizat prin jocuri	• parcurgerea, prin tematica jocurilor, a unor trasee în linie dreaptă, linie curbă și spirală; • echilibrul (menținerea pozițiilor stând pe vârfuri, într-un picior pe sol) • escaladare (escaladare cu apucare, sprijin și pășire pe obstacol)	• parcurgerea în mers a unor trasee cu forme geometrice de linie dreaptă, linie curbă, spirală • echilibru (jocuri de echilibru pe suprafețe înguste și înălțate) • cățărare-coborâre (jocuri de cățărare- coborâre) • transport (transport de obiecte ușoare, apucate cu ambele mâini, sprijinite pe piept, pe umăr, individual)

SUGESTII METODOLOGICE

Prin "Jocurile de mișcare" urmărim stimularea viețuirii bucuriei mișcării. Prin intermediul jocurilor bucuria și voia bună trebuie să devină motiv și flux de forțe pentru mișcarea corporală.

Datorită impresiilor sale senzoriale, organismul reacționează ca un întreg față de tot ce i se întâmplă. Când un copil vede, aude, gustă sau miroase, el face aceasta cu întregul său corp. Când i se întâmplă ceva frumos, sare în sus de bucurie, reacționând la aceasta tot într-o manieră integrală. Deci trupul, constituția corporală, în totalitatea sa, își primește cele mai importante impulsuri stimulatoare prin simțuri. Astfel, experiența de sine și conștiința de sine se dezvoltă apoi pe baza acestor experiențe senzoriale ale copilăriei, sprijinite de funcțiile corpului legate de ele.

Este recomandat să se acorde o atenție deosebită organizării conținuturilor sub formă de joc în cerc, însoțit de poezii ritmate și cântece. Legătura dintre mișcările trupului și imaginile mijlocite prin cântec și vorbirea ritmică formează o punte între trăirea lăuntrică și mișcarea exterioară. Prin aceste jocuri se ordonează nu numai gama de mișcări ci se cultivă competențele sociale ale copilului.

Se recomandă folosirea unui limbaj accesibil copiilor, precum și descrierea jocurilor sub forma unor imagini sugestive.

Pentru clasa pregătitoare și clasa I imaginile create de profesor vor avea ca punct de plecare basmele și poveștile cu tâlc.

Pentru clasa a II-a, imaginile sugerate de profesor vor porni de la fabule și dialoguri între plante sau animale. Se va pune un accent deosebit pe activitățile în perechi și în grup, favorizând integrarea, ajutorarea și încurajarea reciprocă.

Este esențial ca regulile jocurilor să fie explicate clar, pe înțelesul copiilor, iar profesorul să fie foarte atent ca acestea să fie respectate cu strictețe. Raportarea copiilor la reguli, balansul între dorința de a câștiga și respectarea regulilor jocului oferă informații prețioase despre dezvoltarea copiilor și despre nevoile lor sufletești pentru întărirea unei atitudini morale adecvate.

Clasa pregătitoare

La clasa pregătitoare copiii au, încă, foarte puțin spațiu personal, simt nevoia de a sta lângă adulți, în brațele lor, au nevoie să-i atingă și să-i simtă pe ceilalți. Îi putem ajuta prin jocuri de genul: Trecerea prin tunel/ Căsuta șoricelului.

Se organizează predominant jocuri în cerc. Cercul oferă protecție, securitate și sentimentul apartenenței grupului. Activitatea jocului se deplasează, de la clasa pregătitoare spre clasa I, astfel:

- în interiorul cercului, prin jocuri de genul: Ursul doarme, Cățelul și pisicuta, Unde e inelul, Cutia misterioasă, Volei cu balonul, Cartoful/ mingea fierbinte, Mâta.

- în exteriorul cercului, prin jocuri de genul: Am pierdut o batistută!, Bună dimineata, vecine!, În căsuta din pădure, Omul negru.

- în interiorul și în exteriorul cercului, prin jocuri de genul Șoarecele și pisica.

- deschiderea cercului prin jocuri de genul: Podul de piatră, Țăranul e pe câmp, Mingea călătoare pe pod sau prin tunel.

Pentru trăirea conștientă a simțurilor se pot folosi jocuri de genul:

- exerciții-joc de stimulare a atenției vizuale: Ce obiect am scos?, Ce lipsește din sală?, Găsește asemănările/ deosebirile, Fluturii își caută florile, Ghiciti ce lipsește

- exerciții-joc de stimulare a atenției auditive: Vocea șoptită, De unde se aude?, Cuvinte ritmate, Telefonul fără fir, Cine s-a mișcat?.

Clasa I

Din imaginile basmelor, copilul învață să intre în toate rolurile posibile. Pe lângă aceasta, copilul este familiarizat cu multe acte de îndemânare corporală. Copilul se simte în siguranță în cadrul cercului; este indicat să se înceapă cu jocuri în cerc, în cadrul cărora copiii să se miște cu ajutorul cântecului, aceste tipuri de joc promovează dezvoltarea simțirii în grup și mediază sentimentul de susținere; sunt recomandate jocurile care încurajează participarea activă, îndemânarea și atenția; nu trebuie cultivate jocurile care au un singur câștigător, ci vor fi cultivate, în mod deosebit, abilitățile sociale ale elevului.

Profesorul nu va încuraja competiția între elevi, ci va accentua aspectele privitoare la execuția corectă a mișcărilor, a atenției, îndemnării și fair-play-ului.

Clasa a II-a

Jocurile cu destrămarea cercului corespund etapei de dezvoltare interioară a copilului; mici probe de curaj și vitejie sunt acum importante; ceva nou aduc acum jocurile în care afirmația și contradicția oferă o dualitate a exprimării; se pot crea analogii la fabule, sub formă de jocuri; de o parte stau prinzătorii cei lacomi: lupul cel rău, șoimul, omul sălbatic, și de cealaltă victimele: iepurele, găinile și puii lor, copiii mici; copiii trăiesc în cadrul jocului tensiunea dintre lăcomie și nevinovăție, care în regatul animalelor este implacabilă și soluționabilă specific; pe lângă acestea, pot fi solicitate și sentimente specifice comportamentului omenesc. Se folosesc imagini cu animale deoarece la această vârstă copiii sunt receptivi la ele. Sunt foarte importante ritmicitatea/ tensiunea create prin cuvinte.

- sunt foarte importante jocurile cu dialog: Ciobanul, lupul și oile, Pisica și șoricelul/ șoriceii, Unde s-a ascuns șoricelul?.

- alte tipuri de jocuri: Dirijorul; Vrajitorul cu coadă; Dulăii/Vrăjitoarea și globul magic; Spiridușul cu clopotei; Deschide urechea bine!; Baba oarba; Fierbinte sau rece/Unde am ascuns jucăria/ Apă, apă, foc, foc?; Rândunică, mută-ti cuibul!; Cireșica are mere; Găini și găște; Capturarea cetății; Păsărelele harnice; Cursa cangurilor; Urșii la pescuit; Vulpe, dormi?.

BIBLIOGRAFIE

Bothmer Fritz von, Educație prin gimnastică, Ed. Triade, 2006

Brooking-Payne Kim, Games Children Play. How games and sport help children develop, Hawthorn Press, 1998

Goebel Wolfgang, Glockler Michaela, Creșterea și îngrijirea copilului. Practici terapeutice alternative. Ghid medical și pedagogic, Ed. Polirom, 2004

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere

Steiner Rudolf, Educatia copilului din punctul de vedere al științei spirituale, Ed. Triade, 1994 Waldorf, Ed. Triade, 2001.

*** , Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

*** , Programa școlară pentru Educație fizică, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin O.M.E.N. nr. 3418/ 19.03.2013.

*** , Programa școlară pentru Muzică și mișcare, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin O.M.E.N. [nr. 3418/](#) 19.03.2013.

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

pentru disciplina

ABILITĂȚI PRACTICE

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014.

București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native. Predarea abilităților practice în școlile Waldorf are o bază uman-pedagogică și ca urmare nu poate fi destinată direct satisfacerii cerințelor de instruire în anumite meserii, dar nici nu trebuie să rămână la nivelul unor exerciții de artă decorativă făcute în joacă. Abilitățile practice îl ajută pe copilul în creștere să se cunoască pe el însuși. Descoperirea de sine a unui copil se produce și prin faptul că el câștigă o bună experiență de viață. Există o inteligență a activității practice, importantă și necesară pe parcursul întregii vieți, specifică fiecărei meserii, care se dobândește cu ajutorul membrilor încă din copilărie. Fiecare etapă de dezvoltare a copilului este favorizată de predarea anumitor discipline sau de parcurgerea anumitor activități practice. Nu este suficient ca în timpul lucrului elevii să descopere plăcerea de a munci, mai trebuie ca profesorul să știe exact ce etape de evoluție pot fi favorizate prin această activitate.

Prin mișcările corpului și ale membrilor pe care le implică, abilitățile practice contribuie la dezvoltarea voinței omenești. Scopul, materialele și uneltele utilizate sunt factori ce determină dezvoltarea omului și a domeniilor muncii în același timp. Prin munca artistică sunt trezite și forțele sufletești. Abilitățile practice și artele plastice sunt astfel concepute în școală încât să contribuie la dezvoltarea sănătoasă a personalității care să acționeze just, sănătos asupra mediului ambiant. Se are în vedere, de asemenea, și educarea comportamentului social prin lucrări colective și de întrajutorare în lucru.

Fiecare activitate practică trebuie trăită în context și legată de componentele de viață, prin trecerea progresivă de la joacă la muncă, de la imagine la idee, de la gestul arhetipal, prin meșteșug, la tehnologie. De aceea, activitățile propuse la abilități practice vor fi realizate de toți copiii, băieți și fete.

O importanță prioritară în cadrul ciclului achizițiilor fundamentale este acordată creării de ocazii pentru acțiuni cu sens. Copiii nu trebuie să stocheze informații, ci să învețe în situații actuale și reale. În această fază din dezvoltarea voinței copilului baza educațională este aceea de a susține bune deprinderi, de a avea perioade de lucru care se reiau și sarcini fixe care trebuie îndeplinite. Copilul trebuie să trăiască în ritmuri sigure, ritmuri zilnice, ritmuri săptămânale și ritmuri anuale care susțin procesele organice de creștere. Prin experiențele cu propriul corp, copilul poate să își trăiască propriile limite dar și să le depășească prin exersare constantă. Experiențele senzoriale dobândite prin activitate proprie îl ajută pe copil, oferindu-i încredere în simțurile sale. Fiecare nou domeniu care este cucerit este simțit de copil ca o victorie, sporindu-i încrederea în sine și sentimentul de a fi conectat la lumea reală. Copiii au nevoie de o conștiință trează pentru ceea ce se întâmplă în jurul lor și cu ei înșiși. Exersarea simțurilor dezvoltă încrederea copilului în propria capacitate de observație. De aceea copilul are nevoie de impresii nefalsificate ale simțurilor și de încredere în acestea. Motivația și concentrarea se dezvoltă prin activități stimulatoare și interesante și prin participarea copiilor la activități pline de sens alături de adulți. Astfel copiii pot cunoaște și înțelege corelații simple, observabile, atunci când au posibilitatea de a experimenta procese clare ale muncii. Pe lângă sarcini care le trezesc interesul, copiii de această vârstă solicită mai ales unii de la alții străduință, perseverență și concentrare. Activitățile cu scop precis sunt executate, de regulă, cu râvnă de către copii pe perioada ciclului achizițiilor fundamentale.

Activitățile copiilor vizează o varietate de aptitudini și deprinderi. Se pune accentul pe trăiri și experiențe dobândite prin activități care au sens și pot fi urmărite. Mișcarea ritmică, repetată, a mâinilor, prin exerciții potrivite vârstei are ca efect consolidarea abilităților motrice, a puterii de judecată și dezvoltarea gândirii logice. Activitățile practice pot fi corelate cu studiul celorlalte discipline, completându-se reciproc.

Curriculumul pentru abilități practice prevede două ore/ săptămână, cuprinse în trunchiul comun.

Programa cuprinde:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar;
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar;
- exemple de activități de învățare;
- conținuturi;

- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Abilități practice jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Continuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Lucrări din fire de lână
- Lucrări din hârtie
- Lucrări cu materiale din natură
- Lucrări gospodărești.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Folosirea cuprinzătoare a simțurilor și percepțiilor**
- 2. Realizarea unor produse lucrate manual**
- 3. Manifestarea simțului estetic în realizarea obiectelor/ornamentelor lucrate manual**
- 4. Manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice, gospodărești**

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Folosirea cuprinzătoare a simțurilor și percepțiilor

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea diferitelor materiale naturale de lucru și a locului lor de proveniență · recunoașterea firelor și țesăturilor de lână, bumbac, mătase; · recunoașterea unor semințe și a provenienței lor; · recunoașterea diverselor frunze sau fructe culese din pădure (castane, ghindă, jir etc.); · recunoașterea hârtiei de mătase, a celei lucioase, a cartonului; · recunoașterea materialelor pentru modelat: lut, ceară, pastă fimo, plastilină.	1.1. Diferențierea materialelor naturale de cele sintetice · discuții și prezentări ale materialelor naturale sau sintetice; · evidențierea provenienței materialelor și a calităților lor; · recunoașterea materialelor naturale și a celor sintetice; · recunoașterea firelor și țesăturilor de lână, bumbac, mătase; · recunoașterea diverselor frunze, semințe sau fructe și proveniența lor; · recunoașterea materialelor pentru modelat: lut, ceară, pastă fimo, plastilină.	1.1. Identificarea proprietăților unor materiale naturale și sintetice. · evidențierea provenienței materialelor și a calităților lor; · recunoașterea materialelor naturale și a celor sintetice; · discuții însoțite de activități practice de identificare a proprietăților (finețe, duritate, netezime, asprime, plasticitate, elasticitate etc.) unor materiale: lână, bumbac, hârtie, semințe etc.
1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite (culoare, finețe, netezime etc.) · descrierea diferențelor și asemănărilor dintre diverse textile, fire, sorturi de hârtie; · descrierea caracteristicilor materialelor folosite la modelaj sau la realizarea felicitărilor, ornamentelor pentru sărbătorile anului; · descrierea caracteristicilor legumelor, fructelor sau semințelor folosite în diverse activități gospodărești.	1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite (culoare, finețe, netezime, elasticitate, plasticitate, duritate etc.) · descrierea diferențelor și asemănărilor dintre diverse textile, fire, sorturi de hârtie; · descrierea caracteristicilor materialelor folosite; · evidențierea caracteristicilor și calităților lânăii.	1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite pornind de la domeniile adecvate de utilizare · descrierea diferențelor și asemănărilor dintre materialele folosite, alegerea materialelor potrivite cu destinația obiectului realizat; · utilizarea materialelor în funcție de anotimp.

2. Realizarea unor produse lucrate manual

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Executarea unor operații simple după model prin imitare · împletirea unor șnururi simple, cu un deget sau cu două; · realizarea unor țesături; · desenarea conturului, decuparea, lipirea hârtiei; · îndoirea hârtiei (elemente de tehnică Origami); · realizarea unor cusături simple; · frământarea și modelarea aluatului; · efectuarea unor operațiuni simple de grădinărit.	2.1. Executarea operațiilor simple după un model dat, urmând indicațiile · împletirea diverselor obiecte; · pregătirea lânăii și a acelor de tricotat; · luarea pe ac a ochiurilor; · parcurgerea activității de tricotat cu ochiuri pe dos (punct lenes); · realizarea corectă a tricotării ochiului de început și sfârșit de rând; · umplerea cu lână netoarsă a unor obiecte realizate (minge, pernuță de ace, iepure tricotat etc.).	2.1. Executarea operațiilor necesare realizării unui produs după un model dat · alegerea modelului dorit; · alegerea materialului necesar; · selectarea instrumentelor de lucru; · selectarea metodei/modelului de lucru; · realizarea obiectului propus; · finisarea obiectului propus; · utilizarea obiectului realizat.

2.2. Realizarea unor obiecte din materiale naturale sau sintetice utilizând ustensile simple · folosirea fructelor de pădure uscate și a semințelor de cereale pentru realizarea unor compoziții; · folosirea frunzelor pentru a realiza ornarea clasei, tablouri și compoziții libere; · pregătirea legumelor pentru "Ziua Recoltei"; · realizarea diferitelor ornamente pentru sărbătorile anului; · confecționarea de tablouri din hârtie transparentă; · lucrul cu tehnici de suprapunere a hârtiei transparente pentru crearea de efecte coloristice; · realizarea de felicitări pentru diverse ocazii; · realizarea de obiecte ornamentale/utilitare în concordanță cu sărbătorile anului; · realizarea unor tablouri sau felicitări prin tehnica decupării și lipirii, prin tehnica suprapunerii straturilor de hârtie ruptă.	2.2. Realizarea obiectelor ornamentale sau a aranjamentelor simple din materiale naturale sau sintetice · pregătirea materialelor naturale (fructe de pădure uscate, semințe, frunze, pentru realizarea unor obiecte simple; · torsul lânii cu mâna, păslăritul lânii, umplerea diverselor obiecte cu lână netoarsă; · depănatul firului de pe roată, tricotatul cu andrele groase; · mânuirea corectă a foarfecii; · confecționarea de tablouri din hârtie transparentă; · lucrul cu tehnici de suprapunere a hârtiei transparente pentru crearea de efecte coloristice; · realizarea de felicitări pentru diverse ocazii; · realizarea de obiecte ornamentale/ utilitare; · realizarea unor tablouri sau felicitări prin tehnica decupării și lipirii, prin tehnica suprapunerii straturilor de hârtie ruptă; · împletirea cu un deget sau cu mai multe a unor șnurulețe simple; · realizarea unor lucrări simple prin tehnica Origami; · realizarea unor obiecte tricotate cu fire de lână.	2.2. Descrierea caracteristicilor produselor și a calității executării acestora în cuvinte simple · realizarea de gheme; · realizarea lăntișorului cu mâna; · realizarea lăntișorului cu croșeta; · diversificarea punctelor de croșetă necesare realizării diverselor obiecte; · realizarea unor lucrări simple prin tehnica Origami; · realizarea unor lucrări cu fire de lână, bumbac; · evaluare periodică prin expunerea, privirea, caracterizarea lucrărilor; · compararea lucrărilor din clasă din punctul de vedere al expresivității, al aplicării corecte a tehnicii de lucru; · revizuirea lucrărilor, după necesități.
2.3. Identificarea utilității diferitelor materiale și unelte de lucru indicate · utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac, mătase pentru realizarea unor țesături, cusături și împletituri simple; · utilizarea hârtiei de diferite grosimi și calități pentru realizarea felicitărilor și decorațiunilor pentru sărbătorile anului; · utilizarea adecvată a materialelor pentru modelat (ceară de modelat) în funcție de produsul dorit; · utilizarea uneltelor simple (ciocan, cuie, ferăstrău mic) și a cuțitașelor pentru activități gospodărești.	2.3. Utilizarea diferitelor materiale și unelte de lucru cunoscute · utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac, mătase pentru realizarea unor țesături, cusături și împletituri simple; · utilizarea adecvată a firelor de lână pentru realizarea unor obiecte tricotate simple; · utilizarea adecvată a materialelor pentru realizarea felicitărilor și decorațiunilor pentru sărbătorile anului; · utilizarea adecvată a materialelor pentru modelat (ceară de modelat, fimo, lut) în funcție de produsul dorit; · utilizarea uneltelor simple (ciocan, cuie, ferăstrău mic) și a cuțitașelor pentru activități gospodărești.	2.3. Alegerea diferitelor materiale și unelte de lucru necesare realizării unor lucrări simple · utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac pentru realizarea unor împletituri simple; · utilizarea adecvată a materialelor pentru realizarea diverselor obiecte; · lucrul cu croșeta; · lucrul cu acul pentru finisarea lucrării; · lucrul cu foarfeca.

3. Manifestarea simțului estetic în realizarea obiectelor/ornamentelor lucrate manual

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Realizarea unor ornamente și compozitii simple · ornamente din frunze uscate, castane, fructe de pădure, semințe etc.; · personaje din legume, fructe, zarzavaturi (Ziua Recoltei); · ornamente pentru pomul și masa de Crăciun, Paști, ziua de naștere etc.; · ornamente pentru ferestre, în concordanță cu anotimpul.	3.1. Realizarea îngrijită a unor obiecte/ornamente · ornamente pentru sărbători, personaje realizate din materiale naturale; · ornamente pentru clasă, în concordanță cu anotimpul.	3.1. Realizarea îngrijită și bine finisată a unor obiecte/ornamente · confecționarea unor obiecte: penar, borsetă, minge, plasă pentru minge; · croșetarea de figurine de păpuși și animale; · croșetare de prinzător pentru oale; · realizarea suportului pentru vase în diferite forme geometrice; · realizarea obiectelor care pot fi utilizate de ei înșiși sau în gospodărie (plasă pentru minge, prinzător pentru oale, suport pentru vase etc.).
3.2. Realizarea coloritului armonios sugerat · îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a hârtiei transparente sau lucioase pentru realizarea ornamentelor, felicitărilor, invitațiilor etc.; · îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în împletituri, țesături, cusături simple cu scop practic; · alăturarea culorilor potrivite în realizarea costumelor pentru jocurile ritmice.	3.2. Îmbinarea armonioasă a culorilor · îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a materialelor pentru realizarea ornamentelor; · îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în împletituri, țesături, obiecte tricotate; · alăturarea culorilor potrivite în realizarea costumelor pentru jocurile ritmice.	3.2. Îmbinarea armonioasă a culorilor, modelelor și materialelor folosite · îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în împletituri, cusături simple cu scop practic.

4. Manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice, gospodărești

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Realizarea unor activități gospodărești simple utilizând ustensile simple prin imitare · desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun; · realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă; · așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii; · aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare; · realizarea unor preparate (coptul pâinii, salată, pregătirea legumelor pentru supă etc.) cu anumite ocazii; · realizarea unor lucrări simple de grădinarit în curtea școlii, dacă există condițiile necesare.	4.1. Realizarea unor activități gospodărești simple, individual și în grup, utilizând ustensile și tehnici simple prin imitare și/ sau pe baza unei programări ritmice · desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun; · realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă; · așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii; · aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare; · realizarea unor preparate (coptul pâinii, salată, pregătirea legumelor pentru supă etc.) cu anumite ocazii; · realizarea unor lucrări simple de grădinarit, dacă există condițiile necesare.	4.1. Executarea de către elevi a unor activități gospodărești cotidiene · desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun; · realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă; · așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii; · aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare; · realizarea unor lucrări simple de grădinarit în curtea școlii, dacă există condițiile necesare.

CONȚINUTURI

În formarea competențelor se vor avea în vedere următoarele conținuturi orientative:

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Lucrări din fire de lână: • firul gros răsucit • împletituri simple pe degete (lănțișoare, bucle) • tehnici de lucru - folosirea foarfecii - folosirea acului și a aței - lucrări de finisare (franjuri)	Lucrări din fire de lână: • firul gros răsucit • împletituri simple pe degete (lănțișoare, bucle) • tehnici de lucru - punerea ochiurilor pe andreele - trecerea ochiurilor de pe o andrea pe alta - ochiul pe față - ochiul de început și de sfârșit de rând - folosirea foarfecii - folosirea acului și a aței - lucrări de finisare (franjuri) • realizarea de diverse obiecte tricotate: pitic, învelitoare pentru flaut, bentiță multicoloră, fular, minge	Lucrări din fire de lână: • tehnici de lucru: - bucla inițială - lănțișorul de bază - diferite modele croșetate - răsucire - înnodare - tăiere - croșetare - alternanța culorilor - gradarea nuanțelor unei culori • prinzător pentru oale • suport pentru vase în diferite forme geometrice • plasă pentru minge • penar, borsetă, minge • croșetarea de figurine, de păpuși și animale

Lucrări din hârtie: • tehnici de lucru: îndoire, pliere, conturare, tăiere, lipire, asamblare • tablouri realizate prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă	Lucrări din hârtie: • tehnici de lucru: îndoire, pliere, conturare, tăiere, lipire, asamblare • tablouri realizate prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă	Lucrări din hârtie: • decupaje din hârtie transparentă • tehnici de lucru: suprapunere, lipire, tăiere • jucării • tehnici de ornare: coifuri de carnaval, cărți de vizită, felicitări, globuri de Crăciun
Lucrări cu materiale din natură: • prelucrarea materialelor din natură (frunze, semințe, rădăcini): curățire, uscare, vopsire, aplicare • combinarea materialelor din natură cu alte materiale	Lucrări cu materiale din natură: • prelucrarea materialelor din natură (frunze, semințe, rădăcini): colectare, curățire, uscare, vopsire, aplicare • combinarea materialelor din natură cu alte materiale	Lucrări cu materiale din natură: • prelucrarea materialelor din natură: lut, ceară etc. • figurine de păsări sau animale • lucrări decorative simple • tehnici de ornare: încondeierea ouălor
Lucrări gospodărești: • îngrijirea florilor din clasă • aranjarea, servirea și strângerea mesei, turnarea ceaiului sau a apei de băut • pregătirea legumelor și fructelor pentru salate, supe etc. • frământarea, modelarea și coacerea aluatului	Lucrări gospodărești: • îngrijirea florilor din clasă • pregătirea legumelor și fructelor pentru salate, supe etc. • frământarea, modelarea și coacerea aluatului	Lucrări gospodărești: • îngrijirea florilor din clasă și/ sau grădină • pregătirea legumelor și fructelor pentru salate, supe etc. • frământarea, modelarea și coacerea aluatului • aranjarea mesei pentru sărbătoare

SUGESTII METODOLOGICE

Până în preajma vârstei de nouă ani copilul are o sensibilitate deosebită a simțurilor, cu o capacitate limitată de a filtra impresiile; el învață în primul rând prin imitare, exemplu și acțiune.

În pedagogia Waldorf imitarea este considerată forma principală a învățării implicite în primii opt ani de viață. Odată cu maturitatea școlară, învățarea prin imitare (învățarea implicită) se transformă treptat în învățare explicită, prin instruire. Aptitudinea de imitare este considerată o premisă esențială pentru formarea unei personalități autonome. Îndeosebi în dobândirea aptitudinilor sociale și a valorilor etice și morale, învățarea bazată pe un model își păstrează importanța până la vârsta adultă. Cele mai recente descoperiri din neurologie, ale așa-numiților neuroni oglindă, au aprofundat înțelegerea învățării prin imitare și au suscitât noi considerații privind bazele învățării, prin comportarea activă și orientarea după un model.

Felul în care este condusă clasa în primii trei ani cuprinși în ciclul achizițiilor fundamentale se va reflecta în viitor. Și în cadrul orelor de abilități practice învățătorul este modelul demn de imitat care conduce activitățile astfel încât formarea deprinderilor de lucru utile și dezvoltarea simțului estetic să se îmbine armonios în activitățile desfășurate.

Este necesară o atmosferă deosebită în clasă, de bucurie și anticipație, precum și de respect și răbdare pentru a observa devenirea lucrurilor, pentru împărtășirea impresiilor și creșterea împreună, pentru așteptarea ajutorului. Clasa este o comunitate, în care este nevoie ca fiecare să lucreze cât mai bine și totodată cei care pot să-i ajute și pe alții atunci când este cazul, astfel încât rezultatul comun să fie nu numai confecționarea diverselor lucruri ci și crearea relațiilor colegiale. Se poate alege o poezie de început, în care se regăsește semnificația mâinilor și a muncii. La sfârșitul orelor, care este bine să fie așezate în orar una după alta, se poate spune o poveste, pentru a încheia cu sens activitatea de creație.

Orele de abilități practice ar trebui să fie un timp al socializării, în care se poate discuta în timp ce se lucrează, dar nu cu voce tare; se intercalează perioade de liniște, dacă nu este respectat consemnul vorbirii în șoaptă.

În clasa pregătitoare se pun bazele pentru educația școlară, o educație care abia în următoarea fază devine clar impregnată de conștiința de sine a copilului. Are loc trecerea treptată de la învățarea implicită la cea explicită, precum și trecerea de la memoria procedurală la cea declarativă ("memorie a cunoștințelor").

Începutul abilităților practice în clasa pregătitoare pune jaloanele pentru orele ce vor urma. Înțelegerea sarcinilor, respectarea regulilor precum și luarea în considerare a nevoilor întregii comunități a clasei sunt exersate în mod adecvat în acest an al începutului școlarizării.

În clasa pregătitoare copilul întâlnește un spectru larg al zonelor vieții, toate fiind apropiate între ele și împletindu-se, alcătuind un întreg coerent pentru copil, care, la vârsta de șase ani, se simte ca o parte a unui întreg. Este necesară parcurgerea unui demers de formare a deprinderilor de lucru și de organizare a activităților integrate, până la structurarea zilei de școală în ore pentru discipline separate.

Lucrul cu firele de lână poate începe printr-o poveste despre locul deosebit de unde provine lâna și prin câteva versuri pentru însoțirea activităților.

Se va începe prin toarcerea firului din lână sau, dacă nu avem la îndemână, prin lucrul cu fir tors. Realizarea buclei este urmată de lanțuri cu bucle nu prea mari și nu prea mici. Forma buclelor exprimă personalitatea copilului, iar lucrul prea strâns sau prea larg poate da ocazia unor exerciții de echilibrare, care lucrează și asupra personalității copilului.

Urmează lucrul cu fire de lână colorată, care se pot împleti cu degetele, iar apoi se pot realiza țesături pe ramă simplă. Aici se poate lucra asupra percepției culorilor prin alegerea de pasteluri, de nuanțe diferite ale aceleiași culori și prin evitarea culorilor puternice, țipătoare. Este bine dacă folosim lână colorată cu culori vegetale.

Trebuie potrivită întotdeauna grosimea firului de lână cu destinația obiectului realizat.

Toate lucrările cer tehnici de ascundere a capetelor firelor. Cel mai bine este să se ascundă firele pe măsură ce crește lucrul. Dacă sunt lăsate la sfârșit, poate fi plictisitor și descurajant.

Se pot introduce gesturile de lucru al lănțișoarelor printr-o imagine sau un vers semnificativ, care-l pot ajuta pe copil atunci când lucrează singur. Pulsul acesta ritmic al repetării este însuflețit de entuziasmul copilului pentru realizarea obiectului.

Copiii vor învăța să mânuiască materialele cu mâinile curate. Se are în vedere și utilizarea cât mai eficientă a materialului, evitându-se aruncarea resturilor de material. Spre exemplu, se pot păstra capete de fire pentru franjuri și umplut.

Se învață mânăuirea foarfecilor și folosirea cutiei/ săculețului cu instrumente, punerea la loc a instrumentelor și a materialelor. Avem la dispoziție suficient timp pentru aceasta când copiii sunt mici, iar acest lucru economisește timpul pe când vor fi mari. Acest lucru este în aceeași măsură un antrenament de voință atât pentru copii cât și pentru învățător.

În clasa întâi, lucrul cu firele de lână poate începe printr-o discuție de reamintire despre locul de unde provine lâna și prin câteva versuri pentru însoțirea activităților.

Urmează lucrul cu fire de lână colorată, care se pot împleti cu degetele, iar apoi cu andrelele.

Trebuie potrivită întotdeauna grosimea firului de lână cu grosimea andrelelor și cu destinația obiectului. Se poate introduce gestul de punere a ochiurilor printr-o poveste sau un vers semnificativ, care-l poate ajuta pe copil atunci când lucrează singur.

După câteva lecții de abia, va începe să numere ochiurile și să lucreze controlat.

Pulsul acesta ritmic al repetării este însuflețit de entuziasmul pentru obiect. O sugestie ar putea fi să nu arătăm copiilor lucruri gata făcute, pentru a face loc fanteziei, pentru ca astfel să poată discuta despre proiectele lor și să le povestească colegilor.

Dacă rămâne timp, se pot face un fular multicolor sau o minge care atrag prin simplitatea lor și prin posibilitățile de combinare a culorilor.

Lucrul în clasa a doua începe de asemenea cu o serie de proiecte cu fir continuu. De data aceasta se folosește un fir suficient de gros pentru un ac de croșetat de grosimea șapte.

Croșetatul pune accent pe o singură mână în loc de două. Echilibrul este diferit, deși ambele mâini sunt ocupate. Este nevoie de o concentrare nouă, mai intensă. Aceasta este o altă activitate ritmică, repetitivă cu mâinile, care întărește voința și aduce limpezime în gândire.

La început se poate realiza cu copiii un lăntișor lung, cu degetele, o sarcină cunoscută, ce este ușor de realizat.

Apoi se poate lucra cu croșeta, învățând cum să o țină și să mânuiască firul. Adesea primul proiect este un suport de vas sau un șervet de mânuit vasele fierbinți, în orice caz un lucru frumos și util pentru mămică.

Nu este o temă ușoară și este nevoie de multă corectare la început, dar elevii sunt deja obișnuiți din clasa întâi cu corectarea lucrului.

Acest gen de lucrări poate fi denumit "geometrie elementară", pentru că se pot realiza forme diferite, suporturi cu un număr diferit de colțuri, trăistuțe cu bază circulară, cilindrice, o minge și altele. Este important ca acestea să fie realizate corect. Deși toate aceste teme pot fi realizate în orele de matematică, este de preferat să perceapă mai întâi direct evoluția lor. Urmărirea distanței dintre colțuri poate fi o temă de observație foarte potrivită în cadrul acestei munci. Aceste experimente și altele ajută la perceperea formei într-un mod mai interiorizat.

După ce sunt realizate aceste teme obligatorii, elevii pot alege alte lucruri, cum ar fi un suport cu motiv de spirală cu două culori, o plasă de minge sau ceva inventat de ei. De asemenea este bine să încurajăm realizarea de obiecte pentru a fi dăruite sau prezentate la expoziții.

Lucrul cu culori și forme este important pentru că îi pregătește pentru broderiile din anii viitori, care cer o sensibilitate mai subtilă față de culoare.

Spre sfârșitul anului se poate reveni la tricotat, pentru ca toți copiii să învețe să tricoteze. Se pot realiza mici animale umplute cu lână, păpuși și haine pentru păpuși. Este bine de asemenea ca elevii să înceapă propria colecție de fire și ace, pentru a continua cu lucrul și acasă.

Realizarea acestor lucrări permite perceperea directă a evoluției formelor geometrice care vor fi studiate mai târziu la matematică.

BIBLIOGRAFIE

Hedwig Hauck, Handwork and Handcrafts, Research Institute for Waldorf Education, 2008 Knipping Ursula, Pedagogia Waldorf în grădiniță, Ed. Triade, 1999.

Marti Thomas (coord.), Arbeitsgemeinschaft der Rudolf Steiner Schulen in der Schweiz und Liechtenstein, Lehrplan für die Elementarstufe, Zurich, 2009.

Martin Michael (coord.), Predarea lucrului manual meșteșugăresc-artistic în școala Waldorf, Ed. Triade, 2000.

Mitchell S. David, Livingston Patricia, Will-Developed Intelligence, The Handwork and Practical Arts Curriculum in Waldorf Schools, The Association of Waldorf Schools of North America, 1999

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

*** Programa școlară pentru Arte vizuale și abilități practice, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin OMECTS 3418/ 19.03.2013.

*** , Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

*** , Waldorf - Eingangsstufe Hessen, Bund der Freien Waldorfschulen, Landesarbeitsgemeinschaft der Freien Waldorfschulen in Hessen, 2010.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
COMUNICARE ÎN LIMBA MODERNĂ 1
Clasele I - a II-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

Pentru învățământul în limbile minorităților naționale aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014

București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

1. Locul disciplinei Comunicare în limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale în noul plan de învățământ

Introducerea clasei pregătitoare, alături de clasele I și a II-a, în ciclul primar, a condus la revizuirea planului-cadru și implicit a programelor școlare.

Disciplina Comunicare în limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară Limbă și comunicare, alături de disciplinele Comunicare în limba română și Comunicare în limba maternă. Disciplina Comunicare în limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale are repartizate câte 2 ore/ săptămână pe parcursul claselor I- a II-a.

În limba maternă, elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate "pur și simplu", fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare.

Spațiu sufletesc și spiritual, creat prin limba maternă, este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba străină. Acest lucru are loc concret prin diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: formarea sunetelor, vocabular, imagini lingvistice, expresii, proverbe, forme, structuri, organizarea textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba străină, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

Predarea limbii străine la copiii cu vârste cuprinse între 6 și 9 ani are drept scop o cuprindere calitativă a sunetelor, a rimelor și ritmului, a intonației, a melodiei, a formelor de frazare, ca bază pentru o formare complexă a aparatului fonator și a legării corecte a gândirii de voință.

Prin imersiune în poeziile și poveștile din spațiul limbii respective, copiii pot resimți un alt aspect descriptiv, un alt mod de a percepe lumea, de a se raporta la realitate. Astfel copiii își îmbogățesc lumea interioară, învață să se transpună în sentimentele altor oameni, dezvoltându-și capacitatea de a asculta atent, concentrat pentru a percepe o lume diferită.

Cufundați total în atmosfera de limbă străină, cuprinși de expresivitatea ei, diferită de cea a limbii materne, copiii replăsmuiesc, din proprie fantezie, noi înțelesuri și imagini, bază pentru o activitate sufletească sănătoasă ce poate duce la o atitudine plină de înțelegere față de o altă cultură și civilizație.

În primii doi ani se lucrează exclusiv oral, deci ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, jucând. Învățarea se sprijină aici pe activitatea de imitare. În clasa a treia se realizează fixarea limbii, scrierea și pătrunderea imaginii scrise, legată adesea de forme și alcătuiri diferite de litere.

2. Structura programei

Programa cuprinde:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar; exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Comunicare în limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale simple

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

3. Receptarea de mesaje scrise simple

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale simple

Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în cuvinte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.	1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în enunțuri scurte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.
1.2. Recunoașterea unor cuvinte individuale sau din enunțuri rostite clar și rar · oferirea de reacții la mesaje simple; · indicarea de obiecte; · desenarea de obiecte.	1.2. Recunoașterea unor cuvinte din enunțuri scurte din mesaje clar articulate, în contexte familiare de comunicare · exerciții de imitare a gesticii specifice unor acțiuni; · indicarea de obiecte.
1.3. Desprinderea sensului global al unui enunț însoțit de mișcare · oferirea răspunsului la salut și alte situații de comunicare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.	1.3. Desprinderea sensului unor enunțuri succesive însoțite de gest/mișcare · oferirea răspunsului la întrebări simple în situații de comunicare familiare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.
1.4. Manifestarea curiozității pentru recunoașterea unor detalii dintr-un enunț scurt, rostit clar și rar · exerciții de ascultare; · exerciții de mimare; · identificarea de obiecte/imagini/gesturi; · selectarea de obiecte/imagini;	1.4. Recunoașterea de detalii dintr-un mesaj scurt, clar articulat · exerciții de ascultare și mimare; · exerciții de răspuns la întrebări de control;
1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală la un mesaj audiat · realizarea unei comenzi; · repetarea unei comenzi; · realizarea opusului unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni.	1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală, în grup sau individual, la un mesaj audiat care să ofere modele de limbă autentice · exerciții de îndeplinire a unor cerințe exprimate verbal; · realizarea unei comenzi; · mimarea unei acțiuni; · exerciții de tip adevărat/ fals.

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Articulația corectă a sunetelor, silabelor, izolate și în grupuri de cuvinte · exerciții de pronunție; · exerciții de variere a intensității rostirii; · exerciții de variere a intonației; · exerciții de repetiție; · participarea la jocuri în cerc; · recitarea de poezii în grup, cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de mișcare;	2.1. Memorarea și rostirea în cor și/sau individual a cuvintelor, izolate sau în grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația specifice · exerciții de diferențiere sonoră; · recitarea de poezii în grup, sau cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de mișcare; · participarea la jocuri; · exerciții de imitare, repetiție, pronunție.
2.2. Producerea de enunțuri adecvate unor situații de comunicare uzuale · exerciții de reproducere de mesaje scurte; · repetarea unor formule de salut; · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · răspuns la întrebări simple de identificare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise.	2.2. Producerea de enunțuri scurte cu scopul de a oferi informații simple în contexte familiare · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise; · exerciții de reproducere de scurte mesaje; · exerciții de formulare de întrebări simple; · răspuns la întrebări simple de identificare; · exerciții de repetare a formulelor utilizate în situații de comunicare.
2.3. Participarea la scurte interacțiuni în cadrul jocurilor dramatice, în care reproduce sau creează mesaje scurte · exerciții de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.	2.3. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală, în care reproduce și/ sau creează mesaje scurte · exerciții de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.

CONȚINUTURI

Clasa I	Clasa a II-a
Organizare tematică: • relații de familie • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale	Organizare tematică: • relații interpersonale • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale • natura/anotimpurile • timpul liber/vacanțe/sărbători

Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza	Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta și a pune întrebări despre identitatea cuiva • a iniția/a încheia un schimb de replici • a se adresa cuiva • a cere/a da o informație • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza • a cere să se repete o întrebare • a răspunde afirmativ/negativ la o întrebare
Elemente de construire a comunicării: • verbul a fi/a putea la prezent imperativul afirmativ • pronumele personal demonstrativ • adjectivul posesiv • numeralul cardinal (1-10) • prepoziții • adverbe de loc	Elemente de construire a comunicării: • verbul a fi/a avea/ a putea la prezent imperativul afirmativ și negativ • pronumele personal demonstrativ interogativ • adjectivul posesiv calificativ • numeralul cardinal (1-20) • prepoziții • adverbe de loc

SUGESTII METODOLOGICE

În clasele primare elevii sunt îndrumați mai ales oral, mai întâi doar prin imitație, din ascultat și vorbit. Jocuri, cântece, mici poezii și povestiri mereu prezente în fluxul orelor vor transmite sunetul și ritmul limbii moderne. Se folosește limba străină din prima oră și pe parcursul întregului curs, cu mici excepții, la explicarea unui joc, de exemplu.

Materialul de limbă se prelucrează exclusiv oral, în cadrul jocurilor ritmice în cerc, cu mișcări corporale care să imite gesturi sufletești umane, posturi ale animalelor, să sugereze forme de relief sau ale obiectelor despre care se recită.

Recitarea se face în cor, împreună cu profesorul, alternând momentele de ascultare atentă a unor sunete, cuvinte, a unui vers, cu momente de repetare fără profesor.

Se alternează recitarea rapidă cu cea lentă, tăgănată, pronunția șoptită cu cea strigată. Se exersează diferitele nuanțe sufletești și emoții prin schimbarea tonului, a mimicii, a gesturilor.

Jocul de degete ce însoțește recitarea alternează cu mișcări ample, dialogurile și scurtele dramatizări recitate în cor sau pe grupe mici sunt reluate în cadrul poveștii spuse de către profesor spre finalul orei.

Recuzita este absolut necesară pentru a crea sentimentul de siguranță, pentru a da ocazia fanteziei să lucreze pe ceva real: pânze, animale-jucării, legume și fructe, păpuși care devin personaje îndrăgite.

Mici discuții în limba străină despre conținuturi îl ajută pe fiecare dintre elevi să realizeze o folosire activă a vocabularului.

În cadrul activităților ludice, de exersare sau de discuție se va ține cont de pronunțarea clară a sunetelor specifice limbii străine și de intonația enunțurilor

Înainte de introducerea scrisului, se realizează pe parcursul tuturor anilor desene ilustrative. Această parte decorativ-artistică este esențială, pentru a crea în cadrul orelor de limbă străină un spațiu de comunicare interpersonală, de așezare a informației și de verificare indirectă a asimilării conținuturilor. Modul de raportare individuală la aceste elemente de învățare poate fi un bun mijloc de evaluare pentru profesor și aduce un plus de autoritate în fața elevului.

Este necesar ca profesorii nu numai să stăpânească limba predată, să o vorbească cu drag și să citească literatura și poezia ei, ci și să dovedească un interes profund în legătură cu culturile în care se vorbește limba străină respectivă. Pe lângă aceasta, este necesară o înțelegere a exprimării lingvistice bazată pe antropologia lui Rudolf Steiner, pe natura evoluției copilului, precum și o stăpânire a gesticii, mimicii și a capacității de a dramatiza situații.

BIBLIOGRAFIE

Kiersch Johannes, Limbile străine în Școala Waldorf, Ed. Triade, 1999.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
COMUNICARE ÎN LIMBA MODERNĂ 2
Clasele I - a II-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
aprobată prin ordinul ministrului nr. 4825/28.10.2014
București, 2014

NOTĂ DE PREZENTARE

1. Locul disciplinei Comunicare în limba modernă 2 în noul plan de învățământ

Introducerea clasei pregătitoare, alături de clasele I și a II-a, în ciclul primar, a condus la revizuirea planului-cadru și implicit a programelor școlare.

Disciplina Comunicare în limba modernă 2 se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară Limbă și comunicare. Disciplina Comunicare în limba modernă 2 are repartizate câte 2 ore/ săptămână pe parcursul claselor I - a II-a.

În limba maternă, elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate "pur și simplu", fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare.

Spațiul sufletesc și spiritual, creat prin limba maternă, este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba străină. Acest lucru are loc concret prin diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: formarea sunetelor, vocabular, imagini lingvistice, expresii, proverbe, forme, structuri, organizarea textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba străină, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

Predarea limbii străine la copiii cu vârste cuprinse între 6 și 9 ani are drept scop o cuprindere calitativă a sunetelor, a rimelor și ritmului, a intonației, a melodiei, a formelor de frazare, ca bază pentru o formare complexă a aparatului fonator și a legării corecte a gândirii de voință.

Prin imersiune în poeziile și poveștile din spațiul limbii respective, copiii pot resimți un alt aspect descriptiv, un alt mod de a percepe lumea, de a se raporta la realitate. Astfel copiii își îmbogățesc lumea interioară, învață să se transpună în sentimentele altor oameni, dezvoltându-și capacitatea de a asculta atent, concentrat pentru a percepe o lume diferită.

Cufundați total în atmosfera de limbă străină, cuprinși de expresivitatea ei, diferită de cea a limbii materne, copiii replăsmuiesc, din proprie fantezie, noi înțelesuri și imagini, bază pentru o activitate sufletească sănătoasă ce poate duce la o atitudine plină de înțelegere față de o altă cultură și civilizație.

În primii doi ani se lucrează exclusiv oral, deci ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, jucând. Învățarea se sprijină aici pe activitatea de imitare. În clasa a treia se realizează fixarea limbii, scrierea și pătrunderea imaginii scrise, legată adesea de forme și alcătuiri diferite de litere.

2. Structura programei

Programa cuprinde:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar;
- exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competentele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competentele generale vizate la nivelul disciplinei Comunicare în limba modernă 2 jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competentele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Continuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale simple

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

3. Receptarea de mesaje scrise simple

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale simple

Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în cuvinte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.	1.1. Recunoașterea sunetelor specifice limbii moderne în enunțuri scurte · exerciții de ascultare a diferitelor mesaje cu varierea intensității rostirii; · exerciții de identificare a unor sunete în cuvinte.
1.2. Recunoașterea unor cuvinte individuale sau din enunțuri rostite clar și rar · oferirea de reacții la mesaje simple; · indicarea de obiecte; · desenarea de obiecte.	1.2. Recunoașterea unor cuvinte din enunțuri scurte din mesaje clar articulate, în contexte familiare de comunicare · exerciții de imitare a gesticii specifice unor acțiuni; · indicarea de obiecte.
1.3. Desprinderea sensului global al unui enunț însoțit de mișcare · oferirea răspunsului la salut și alte situații de comunicare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.	1.3. Desprinderea sensului unor enunțuri succesive însoțite de gest/mișcare · oferirea răspunsului la întrebări simple în situații de comunicare familiare; · exerciții de corelare a mesajului cu acțiunea.
1.4. Manifestarea curiozității pentru recunoașterea unor detalii dintr-un enunț scurt, rostit clar și rar · exerciții de ascultare; · exerciții de mimare; · identificarea de obiecte/imagini/gesturi; · selectarea de obiecte/imagini;	1.4. Recunoașterea de detalii dintr-un mesaj scurt, clar articulat · exerciții de ascultare și mimare; · exerciții de răspuns la întrebări de control.
1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală la un mesaj audiat · realizarea unei comenzi; · repetarea unei comenzi; · realizarea opusului unei comenzi simple; · mimarea unei acțiuni.	1.5. Reacția verbală și/sau nonverbală, în grup sau individual, la un mesaj audiat care să ofere modele de limbă autentice · exerciții de îndeplinire a unor cerințe exprimate verbal; · realizarea unei comenzi; · mimarea unei acțiuni; · exerciții de tip adevărat/ fals.

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Articularea corectă a sunetelor, silabelor, izolate și în grupuri de cuvinte · exerciții de pronunție; · exerciții de variere a intensității rostirii; · exerciții de variere a intonației; · exerciții de repetiție; · participarea la jocuri; · recitarea de poezii în grup, cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de gesturi;	2.1. Memorarea și rostirea în cor și/sau individual a cuvintelor, izolate sau în grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația specifice · exerciții de diferențiere sonoră; · recitarea de poezii în grup, sau cu profesorul; · intonarea de cântece însoțită de gesturi; · participarea la jocuri; · exerciții de repetiție, pronunție.
2.2. Producerea de enunțuri adecvate unor situații de comunicare uzuale · exerciții de reproducere de mesaje scurte; · exerciții de repetiție; · repetarea unor formule de salut; · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · răspuns la întrebări simple de identificare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise.	2.2. Producerea de enunțuri scurte cu scopul de a oferi informații simple în contexte familiare · exerciții de repetiție; · exerciții de rostire ritmică însoțite de mișcare; · ghicirea de obiecte mimate sau descrise; · exerciții de reproducere de scurte mesaje; · exerciții de formulare de întrebări simple; · răspuns la întrebări simple de identificare; · exerciții de repetare a formulelor utilizate în situații de comunicare.
2.3. Participarea la scurte interacțiuni în cadrul jocurilor dramatice, în care reproduce sau creează mesaje scurte · exerciții de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.	2.3. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală, în care reproduce și/ sau creează mesaje scurte · exerciții de pronunție; · răspuns la întrebări în cadrul jocurilor dramatice.

CONȚINUTURI

Clasa I	Clasa a II-a
Organizare tematică: • relații de familie • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale	Organizare tematică: • relații interpersonale • clasa • corpul omenesc • culori • legume și fructe • animale • natura/anotimpurile • timpul liber/vacanțe/sărbători

Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza	Acte de comunicare: • a saluta • a se prezenta și a pune întrebări despre identitatea cuiva • a iniția/a încheia un schimb de replici • a se adresa cuiva • a cere/a da o informație • a mulțumi • a identifica o persoană sau un obiect • a se scuza • a cere să se repete o întrebare • a răspunde afirmativ/negativ la o întrebare
Elemente de construire a comunicării: • verbul - a fi/a putea la prezent - imperativul afirmativ • pronumele - personal - demonstrativ • adjectivul - posesiv • numeralul cardinal (1-10) • prepoziții • adverbe de loc	Elemente de construire a comunicării: • verbul - a fi/a avea/a putea la prezent - imperativul afirmativ și negativ • pronumele - personal - demonstrativ - interogativ • adjectivul - posesiv - calificativ • numeralul cardinal (1-20) • prepoziții • adverbe de loc

SUGESTII METODOLOGICE

În clasele primare elevii sunt îndrumați mai ales oral, mai întâi doar prin imitație, din ascultat și vorbit. Jocuri, cântece, mici poezii și povestiri mereu prezente în fluxul orelor vor transmite sunetul și ritmul limbii moderne. Se folosește limba străină din prima oră și pe parcursul întregului curs, cu mici excepții, la explicarea unui joc, de exemplu.

Materialul de limbă se prelucrează exclusiv oral, în cadrul jocurilor ritmice în cerc, cu mișcări corporale care să imite gesturi sufletești umane, posturi ale animalelor, să sugereze forme de relief sau ale obiectelor despre care se recită.

Recitarea se face în cor, împreună cu profesorul, alternând momentele de ascultare atentă a unor sunete, cuvinte, a unui vers, cu momente de repetare fără profesor.

Se alternează recitarea rapidă cu cea lentă, tăgănată, pronunția șoptită cu cea strigată. Se exersează diferitele nuanțe sufletești și emoții prin schimbarea tonului, a mimicii, a gesturilor.

Jocul de degete ce însoțește recitarea alternează cu mișcări ample, dialogurile și scurtele dramatizări recitate în cor sau pe grupe mici sunt reluate în cadrul poveștii spuse de către profesor spre finalul orei.

Recuzita este absolut necesară pentru a crea sentimentul de siguranță, pentru a da ocazia fanteziei să lucreze pe ceva real: pânze, animale-jucării, legume și fructe, păpuși care devin personaje îndrăgite.

Mici discuții în limba străină despre conținuturi îl ajută pe fiecare dintre elevi să realizeze o folosire activă a vocabularului.

În cadrul activităților ludice, de exersare sau de discuție se va ține cont de pronunțarea clară a sunetelor specifice limbii străine și de intonația enunțurilor

Înainte de introducerea scrisului, se realizează pe parcursul tuturor anilor desene ilustrative. Această parte decorativ-artistică este esențială, pentru a crea în cadrul orelor de limbă străină un spațiu de comunicare interpersonală, de așezare a informației și de verificare indirectă a asimilării conținuturilor. Modul de raportare individuală la aceste elemente de învățare poate fi un bun mijloc de evaluare pentru profesor și aduce un plus de autoritate în fața elevului.

Este necesar ca profesorii nu numai să stăpânească limba predată, să o vorbească cu drag și să citească literatura și poezia ei, ci și să dovedească un interes profund în legătură cu culturile în care se vorbește limba străină respectivă. Pe lângă aceasta, este necesară o înțelegere a exprimării lingvistice bazată pe antropologia lui Rudolf Steiner, pe natura evoluției copilului, precum și o stăpânire a gesticii, mimicii și a capacității de a dramatiza situații.

BIBLIOGRAFIE

Kiersch Johannes, Limbile străine în Școala Waldorf, Ed. Triade, 1999.

Rawson Martin, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, Arta educatiei. Metodică și didactică, Ed. Triade, 2001.